

somuncubaba

AYLIK İLİM KÜLTÜR VE EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 31 • SAYI: 285 • TEMMUZ 2024 • ISSN:2791-9595

Hulûsi Efendi'nin
Bir Gazelinde Nefs
Terbiyesi

Musa TEKTAŞ

Yûnus Emre'nin
Birlik
Hassasiyeti

Kadir ÖZKÖSE

Uzun ve Kapkaranlık
Bir Geceyi Fecre
Kavuşturan Yiğitler

M. Nihat MALKOÇ

Din Adına Bilgiyi
Kimden
Alacağız?

Enbiya YILDIRIM

Çok Amaçlı Kurulan
Hayır Müesseseleri:
"Vakıflar"

Ramazan ALTINTAŞ

ISSN:2791-9595

9 771302 080076 00267

DÎVÂN-I HULÛSÎ MOBİL UYGULAMASI YAYINLANDI!

20.Yüzyıl Mutasavvıf Dîvân Şâiri
Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin
Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eseri
Mobil Uygulamaya Aktarıldı!

- Oku - İncele - Dinle
- Fihrist - Arama
- Sözlük - Kelimeler
- Dîvân Radyo
- Dîvândan Görseller

Android ve IOS
Platformlarından
Ücretsiz
İndirebilirsiniz.

ES-SEYİD OSMAN
HULÛSÎ EFENDİ VAKFI

ANDROID & IOS İNDİR

Milletimiz İçin Tarihî Bir Dönüm Noktası

Dünyada büyük değişimlerin yaşandığı bu dönemde, Türkiye, coğrafi ve stratejik konumu nedeniyle, kültürel ve tarihî birikimi sayesinde bu sürecin merkezindedir. Üç kıtanın kavşağında yer alan ülkemiz, sadece kendi geleceği için değil, komşuları ve yüz milyonlarca insan için güçlü ve kararlı olmalıdır. Kimsenin bizi hedeflerimizden saptırmasına izin verilemez ve demokrasimizin özgürlüğüne yeni kısıtlamalar getirilmesine göz yumulamaz. Mehmet Akif'in dediği gibi, tarih, hatalarından ders çıkarmayanlar için tekerrür eder. Millet olarak, tarihten ders alarak geleceğimizi inşa etmek zorundayız.

Milletin oluşumunda vatan, dil, ideal ve kültür birliğinin önemi büyüktür. Kültür, bir toplumun maddî ve manevî değerlerinin bütünüdür ve bu değerler, toplumu diğerlerinden ayıran en belirgin özelliktir. Kültürün sürekliliği, toplumsal yaşamla devam eder ve bu birikimler, bir milletin varlığını kanıtlar. İnsanlar, ortak idealler sayesinde birbirine yakınlaşır ve bu da kader birliği anlamına gelir. Ortak idealler, toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik eder, böylece toplumun birleştirici gücü ve kardeşlik duyguları pekişir.

Bu dinamiklere sahip olan milletler, devlet varlıklarını sürdürebilirler. Aziz Türk milleti de bu unsurlara dikkat etmiş ve millî birlik ve beraberlikle bağımsızlığın sembolü olan bayrağın altında huzur içinde yaşamayı başarmıştır. İç ve dış politikada izlenen yol ile millî savunma sistemleri güçlenmektedir. Millî savunma kadar önemli olan diğer unsur ise manevî değerlerin ve ahlâkî seviyenin yüksekliğidir. Manevî ve ahlâkî açıdan güçlü bir millet, her alanda ilerler ve millî birlik ve beraberlik sayesinde yıkıcı unsurlara karşı mücadele gücü artar. Bizim en sağlam kalemiz, millî birlik kalemizdir. İslâm'ın kardeşlik ve yardımlaşma esaslarına uygun şekilde kenetlenen milletimiz, bu birlik rûhuyla Anadolu'da iyilik tohumları ekmiştir.

15 Temmuz 2016'daki hain terör saldırısına da aynı rûhla karşı koyan milletimiz, devletimizi zafere ulaştırmıştır. Vatan, bayrak ve ezan sevgisiyle sokaklara çıkan milletimiz, ihanet şebekesine tek yürek olarak karşılık vermiştir. Vatanın bütünlüğü için milletin fertlerinin birlikteliği, parçalanmaz bir kuvvet oluşturmuştur. Bu iman ve duygu birliği, kişisel çıkarları bir kenara koyup toplumsal kardeşliği esas alma günü olarak ortaya çıkmıştır.

Geçmişte Türkiye, kavgalar ve ideolojik çekişmeler nedeniyle enerjisini heba etmiş ve darbeler nedeniyle ikinci sınıf demokrasiye mahkûm edilmiştir. 15 Temmuz, Türk milleti için tarihî bir dönüm noktasıdır. Bu darbe girişimi, milletimizin kararlılığı ve millî birlik rûhuyla bertaraf edilmiştir. Bu olay, vatanımızın bölünmez bütünlüğünün ve milletimizin azim ve kararlılığının dünyaya gösterildiği bir destandır.

15 Temmuz gecesi, milletimiz tankların, tüfeklerin karşısına iman ve inançla çıkarak darbecilerin hedeflerine ulaşmasını engellemiştir. Demokrasi nöbetleriyle millî iradeye sahip çıkmıştır. Devletimizin tüm kurumları ve güvenlik güçleri, hain odaklara ve terör örgütlerine karşı mücadeleden asla taviz vermeyecektir.

Bu kutlu mücadelede canlarını fedâ eden şehitlerimizi rahmetle anarken ve gazilerimizin hukukunu korumak için birlik ve beraberlik içinde hareket etmeliyiz. 15 Temmuz, Malazgirt'ten Çanakkale'ye, İstiklâl Harbi'ne kadar verilen varlık-yokluk mücadelesinin son halkasıdır. Bu olayın tarihî önemini küçümsemeye çalışanların amacı, bu derin anlamı gölgelemektir.

15 Temmuz gecesi şehit olanlara Allah'tan rahmet, gazilerimize ise sağlıklı ve huzurlu bir hayat diliyorum. Vatan mücadelesi için eden tüm kardeşlerimize şükran ve muhabbetlerimi sunuyorum.

Kurucusu

A. Şemsettin ATEŞ

Yaygın Süreli - I-ISSN:2791-9595

Yıl: 31 Sayı: 285 - Temmuz 2024

Yayın Tarihi: 01 Temmuz 2024

**Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Adına
İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni**
Dr. Kemal DEMİR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
M. Hulûsi ERDEMİR

Yayın Editörleri
M. Nazmi DEĞİRMENÇİ
Hulusi KESKİNTEPE

Yönetim Yeri:
Çamlıca Basın Yayın Eğitim Sağlık Turizm İnşaat
San. ve Ticaret A.Ş.
Zâviye Mahallesi Hacı Hulûsi Efendi Caddesi No:
89
44700, Darende / MALATYA
Tel: (0422) 615 15 54 • Faks: (0422) 615 28 79
www.somuncubaba.net • bilgi@somuncubaba.net

Grafik Tasarım
Es- Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

**Dergimizi, Web Sayfamız ve Mobil
Uygulamalarımız Üzerinden Okuyabilirsiniz:**

android

ios

10

Yûnus Emre'nin Birlik Hassasiyeti

 Kadir ÖZKÖSE

"Yaşadığımız ortam ne kadar kargaşa içerisinde, bulanık bir hâlde ve yersiz bir durumda bile olsa biz bulanmadan, kirlenmeden ve asâletimizi kaybetmeden yaşamayı sürdürmemiz gerekmektedir. Hayatımızda ikilik ve yalan olmazsa dünyamız hep arı ve duru kalacaktır."

30

Uzun ve Kapkaranlık Bir Geceyi Fecre Kavuşturan Yiğitler

 M. Nihat MALKOÇ

"Türk, Kürt, Laz, Çerkez, Alevî, Sünnî; kadın erkek, genç yaşlı el ele ve omuz omuzaydı o gece. Bin bir suratlı aşağılık piyonlara ve bu asık suratlı Truva atlarına karşı herkesin tek bir düşüncesi ve tek bir hesabı vardı: Kuvayı Milliye rûhuyla hareket ederek vatani işgalcilerin yerli işbirlikçilerine karşı kanının son damlasına kadar savunmak."

Somuncu Baba Dergisi'nin içeriğinde bulunan yazılar ile ilgili çıkabilecek olan hatalı bilgilerden dolayı dergi herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Yazıların sorumluluğu yazarlarına ilanların sorumluluğu ise reklam verenlere aittir. Dergimizde bulunan fotoğrafların ve görsellerin kullanılması ve kopyalanması yasaktır. Yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Somuncu Baba Dergisi'nin bütün telif hakları Çamlıca A.Ş.ne aittir.

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK / Prof. Dr. Ali YILMAZ
Prof. Dr. Sebahat DENİZ / Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN / Prof. Dr. Ali AKPINAR

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mehmet AKKUŞ / Prof. Dr. Mehmet SOYSALDI
Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL / Prof. Dr. Kadir ÖZKÖSE
Prof. Dr. Mahmut YEŞİL / Prof. Dr. H. İbrahim ŞİMŞEK

14

Kur'ân-ı Kerîm'in Birlik Çağrısı

✍ Mehmet SOYSALDI

"İnsanlık tarihi boyunca çeşitli dönemlerde insanlar çok basit dünya menfaatleri karşısında Allah'ın gönderdiği dini bozmuşlar ve kendi fikir ve düşüncelerini din diye insanlara lanse etmişlerdir. Hâlbuki Allah'tan başka hiçbir kimsenin dinde hüküm ve kural koyma yetkisi yoktur."

26

Din Adına Bilgiyi Kimden Alacağız?

✍ Enbiya YILDIRIM

"Bugün İslâmî neşriyatın satıldığı yayınevlerine gittiğinizde, rafları işgal eden kitapların neredeyse tamamına yakınının bizim ülkemizde yetişen insanlar tarafından kaleme alınmış olduğunu görürüz. Pek çok insanın İslâmî konularda yazıyor olması karşısında, kimin kitabının okunacağı hususunda kafalar iyice karışmış durumdadır."

36

Çok Amaçlı Kurulan Hayır Müesseseleri: "Vakıflar"

✍ Ramazan ALTINTAŞ

"Vakıflar, çok amaçlı kurulan hayır müesseseleridir. Bu durum İslâm'ın, insanların sosyal güvenliğinin sağlanmasına büyük önem verdiğini gösterir."

Milletimiz İçin Tarihî Bir Dönüm Noktası.....	1
<i>Kemal DEMİR</i>	
Bir'den Geldik Bir Olmak İçin!	6
<i>Ali AKPINAR</i>	
Yûnus Emre'nin Birlik Hassasiyeti	10
<i>Kadir ÖZKÖSE</i>	
15 Temmuz Destanı	15
<i>Bestami YAZGAN</i>	
Hulûsi Efendi'nin Bir Gazelinde Nefs Terbiyesi	16
<i>Musa TEKTAŞ</i>	
Allah Razı Olsun.....	21
<i>Halil GÖKKAYA</i>	
Dürr-i Yetim	22
<i>Vedat ALİ TOK</i>	
Millî Birlik Mesnevîsi	25
<i>Bekir OĞUZBAŞARAN</i>	
Din Adına Bilgiyi Kimden Alacağız?	26
<i>Enbiya YILDIRIM</i>	
Uzun ve Kapkaranlık Bir Geceyi	
Fecre Kavuşturan Yığıtler	30
<i>M. Nihat MALKOÇ</i>	
Çok Amaçlı Kurulan Hayır Müesseseleri: "Vakıflar"	36
<i>Ramazan ALTINTAŞ</i>	
Ahmed-i Kuddûsî ve Gönül Aynası:	
Dîvân'ından Seslenişler	40
<i>Fatih ÇINAR</i>	
Batı'nın Utanç Bahçeleri ve	
Ota Benga'nın Kara Öyküsü	44
<i>İsmail ÇOLAK</i>	
Hakikat Ehli ile Bir An Bir Nefes	48
<i>Rasul KESENCELİ</i>	
Kur'ân-ı Kerîm'in Birlik Çağrısı	52
<i>Mehmet SOYSALDI</i>	
Şükür Nasiptir	56
<i>Erol AFŞİN</i>	
Gönüllere Gül Ekmek	59
<i>Yusuf DURSUN</i>	
Osmanlı'da Çocuklar İçin Yazılan Öğüt Eserleri.....	60
<i>Mahmut KAPLAN</i>	
Gül Kokan Mabet.....	65
<i>Ahmet Sami BENLİ</i>	
Hayatın Satır Araları	66
<i>Yusuf HALICI</i>	
Bir Güzel İnsan Tanıdım	68
<i>Aydın BAŞAR</i>	
Bir Gönül Köprüsü	72
<i>Bilal KEMİKLİ</i>	
Yüreğiyle Konuşan Adam: Nusret Özcan	76
<i>M. Nuri YARDIM</i>	
Oku	79
<i>Ekrem KAFTAN</i>	
Gerçek Öğretmen İlham Kaynağı Olur	82
<i>Ali ÖZKANLI</i>	

اول گوزلر مشاهنه نئم بو عالم خورش گلور
درد و محنله نئمده قالماری طاقت نیدئم
بار بمانق هر عبینه فریاذ بن اولسه م ربرم
نار صبرت جسمیمی اکلر کباب صبح و مساء
اهد عرفان اجمیره فامقبول ابدیه بوسوزلرم
صنعتیله روز و شب آه و ملازم خورش گلور
اول گل خندانیه جسم بی نجام خورش گلور
بوسوزده خوشنود اولور فکر و خیال خورش گلور
اگا هجر ابله گن روز لبیالم خورش گلور
نبله بی سلطانمه بو قیلد قانم خورش گلور

هیچ کار و باصرت قید ابله نئم خلوصی با
باره بو تنکوا عرض عالم خورش گلور

Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi (k.s.)

1. Ol güzeller şâhına benim bu hâlim hoş gelir
Hasretiyle rûz u şeb âh u melâlim hoş gelir
2. Derd ü mihnetle tenimde kalmadı tâkat n'idem
Ol gül-i handâna cism-i bî-mecâlîm hoş gelir
3. Yârımın her îdine kurbânı ben olsam derim
Bu söze hoşnûd olur fıkr ü hayâlîm hoş gelir
4. Nâr-ı hasret cismimi eyler kebâb subh u mesâ
Ana hicr ile geçen rûz u leyâlîm hoş gelir
5. Ehl-i irfân içre nâ-makbûl ise bu sözlerim
N'eyleyim sultânıma bu kıl ü kâlîm hoş gelir
6. Hiç kâr u yâ zarâr kayd eylemem Hulûsî'yâ
Yâra bu âmîz-i şekvâ arz-ı hâlim hoş gelir

Nesre Çeviri

1. O güzeller şahına benim bu hâlim hoş gelir. Hasretiyle gece gündüz ettiğim âh ve hüznüm hoş gelir.
2. Dert ve sıkıntıdan dolayı vücudumda kuvvet kalmadı, ne yapayım? O gülen, neşeli sevgiliye hâlsiz ve güçsüz bedenim hoş gelir.
3. Sevgilimin her bayramda kurbanı ben olsam, derim. Bu söz hoşuna gider, düşünce ve hayalim ona hoş gelir.
4. Hasret ateşi bedenimi gece gündüz kebab eyler. Ayrılıkla geçen gece ve gündüzlerim sevgiliye hoş gelir.
5. Bu sözlerim, irfan sahibi kimselerce makbul değilse de ne yapayım? Sultanıma bu değersiz sözlerim hoş gelir.
6. Ey Hulûsî! Kâr veya zarar hesabı yapmam. Sevgiliye, şikâyetle karışık bu hâlim hoş gelir.

Nesre Çeviren: Prof. Dr. Nihat Öztoprak

Bir'den Geldik Bir Olmak İçin! Hay'dan Geldik Diri Olmak İçin!

“İnsanlık tarihi boyunca Hak bâtil mücâdelesini hep devam etmiştir. Elbette bütün bu olanlar, sınavın gereği ve sonucu olarak Yüce Yaratıcı'nın kontrolünde gerçekleşmektedir. Allah'a bağlı kalanlarla şeytana râm olanların ayrışması içindir.”

Yüce Yaratıcı biz insanları yaratıp dünyaya gönderdi. Biz, dünyaya sınav için geldik. Dünya, bizim geçici kalım yerimizdir. Orada, O'nun dilediği kadar kalıp sonra yine O'na döneceğiz. Yapıp ettiklerimizden hesaba çekilmek üzere diriltilip O'nun huzûruna çıkacağız. Yani biz, O'ndan geldik yine O'na döneceğiz. Biz O'na âidiz. O'nun olmak, O'na bağlı olmak zorundayız. Aslında O'nun olmak ve O'na bağlı olmak hepimizin hayrınadır. Zira insan ya Allah'a bağlı olur, O'na âit olduğunun bilincinde hareket eder kurtulur, gerçek özgürlüğüne kavuşur; ya da O'ndan başkalarının kulu kölesi olur ve kaybeder.

Yüce Allah, biz insanları sevmektedir. Bunun için bizi yaratıp başı boş bırakmamış, dünya hayatını nasıl yaşayacağımızı, dünyada nasıl hareket edeceğimizi, kimler ve nelerle karşılaştığımızda nasıl davranacağımızı belirleyen ölçüler göndermiş, bize yol göstermiştir. Bunun için Rabb'imiz, ilk insanı peygamber olarak görevlendirmiş, ona ilk kitabını vermiştir. Ondan sonra da hep peygamberler göndermiş, kitaplar indirmiştir.

Yüce Yaratıcı, tarihin hiçbir döneminde insandan vaz geçmemiştir. Bunun için insanı kendi hâline terk etmemiş, onu başıboş bırakmamıştır. O, hep hayata müdâhil olmuştur. Nemrut, Fir'avun gibi kibir ve tuğyanda azgınlaşan insanları bile bırakmamış, onların kurtuluşu için onlara peygamberler göndermiştir. Burada insana düşen ise, sevildiğini bilmesi, yaratılış gayesine uygun olarak O'nunla irtibatlı yaşaması, O'ndan kopmaması ve O'nun yolundan sapmamasıdır.

Hayat Düstûrumuz Kur'ân, insanlığın Yüce Allah'a, O'na inanıp bağlanmaya muhtaç olduğunu özellikle vurgular: *"Ey insanlar! Siz Allah'a muhtaçsınız, Allah ise müstağnîdir, övülmeye lâyık olandır."*¹

İnsanlık, Yüce Allah'a muhtaçtır, ama O hiç kimseye muhtaç ve mecbur değildir. O, dilerse bu insanlığı tümünden yok eder ve onun yerine

"Şu dünyada yaşanan her şey bu sınavın gereğidir. Sınavın sonucunda cennetliklerle cehennemlikler ortaya çıkacak, artık hiç kimsenin ileri süreceği bir mazereti kalmayacaktır."

başkalarını getirmeye kâdirdir. Nitekim bu konu âyetlerde açıkça belirtilmiştir: *"Ey İnsanlar! Allah dilerse sizi yok eder, başkalarını getirir, O, buna kâdir'dir."*² *"Dilerse O sizi yok eder, yeniden başkalarını yaratır. Bu, Allah'a göre zor değildir."*³ *"Gökleri ve yeri gerçekten Allah'ın yarattığını bilmiyor musun? Dilerse sizi yok edip yeni bir topluluk var eder. Bu, Allah için güç değildir."*⁴ *"Rabb'in hiç kimseye ihtiyacı olmayan ve engin rahmet sahibi olandır. Dilerse, sizi başka bir kavmin soyundan getirdiği gibi, sizi yok eder, dilediğini yerinize getirir. Size va'dedilen, mutlaka yerine gelecektir; siz O'nu âciz bırakamazsınız."*⁵

İnsanlık yaratılış gayesini bilse ve o gayeye uygun hareket etse, aynı çizgide aynı hedefe doğru yürüse hep bir olacak, kardeş olacak, huzur içerisinde bir hayatla sınavı kazanacaktır. Ama insanlığın bu yürüyüşünde şeytanlar, boş durmamakta ve insanı ayartıp baştan çıkarmaya gayret etmektedir. İnsanlık tarihi boyunca hak bâtil mücâdelesini hep devam etmiştir. Elbette bütün bu olanlar, sınavın gereği ve sonucu olarak Yüce Yaratıcı'nın kontrolünde gerçekleşmektedir. Zira sınav, iyilerle kötülerin, Allah yolunda olanlarla olmayanların, Allah'a bağlı kalanlarla şeytana râm olanların ayrışması içindir.

*"And olsun, biz kendilerinden öncekileri de denemişken, insanlar, 'İnandık!' deyince, denenmeden bırakılacaklarını mı sanırlar? Allah elbette doğruları ortaya koyacak ve elbette yalancıları da ortaya çıkaracaktır."*⁶ *"Böylece biz, Allah'ın gerçek mü'minleri ortaya çıkarması ve içinizden şâhitler edinmesi için, bu günleri bazen lehe, bazen de aleyhe döndürüp duruyoruz. Allah, zulmedenleri sevmez."*⁷ *"Yoksa içinizden Allah cihât edenleri ve sabredenleri belirtmeden cennete gireceğinizi mi sanıyordunuz?"*⁸

Şu dünyada yaşanan her şey bu sınavın gereğidir. Sınavın sonucunda cennetliklerle cehennemlikler ortaya çıkacak, artıkhıçimsenin ileri süreceği bir mazereti kalmayacaktır. Sonuçta yaşayan da belge üzere yaşayacak, zillet içerisinde kahrolup giden de belge üzere ölüp gidecektir. Bedir Savaşı'nın müşriklerle mü'minleri, cehennemliklerle cennetlikleri turnusol kâğıdı gibi nasıl ayırt ettiğini açıklayan âyette şöyle buyrulur: *"Allah, mahvolan, apaçık delili gördükten sonra mahvolsun, yaşayan da apaçık delili görerek yaşasın diye böyle yaptı. Doğrusu Allah işitir ve bilir."*⁹

Yüce Allah isteseydi insan ve cinlere irâde vermez, onlar da tıpkı melekler yahut diğer varlıklar gibi aynı çizgide tekdüze olurlar, doğru yoldan çıkmadan istikâmet üzere kalırlardı. O zaman onlara peygamber göndermesine, Kitap indirmesine, uyarıcı davetçiler göndermesine

gerek kalmazdı. Bu durumda herkes mü'min ve Müslüman doğar, ne bir kâfir, ne bir âsi kalırdı. Ama Yüce irâde öyle olmasını dilemedi. Onlara nefis ve irâde vererek onları serbest bıraktı. Onlar bu şekilde sıvanacaktı. Sonuçta fitrat üzere kalıp kendilerine gösterilen doğru yolu izleyenler sınavı kazananlar oldu. Ötekiler ise fitrattan koştular, yabancılaşıp sapanlardan oldular. Yüce Allah, herkesin istikâmet üzere kalmasını ister ve ancak ondan râzı olur. O, insanların doğru yoldan sapmasını istemez ve sapmalarından da râzı olmaz. O'nun izin vermesi, sınavın gereğidir. Buna göre insan ne melektir, ne de şeytan. İnsanın önünde iki yol vardır: Melekler gibi ulviyâta yükselmek ve hatta melekleri geçmek. Yahut da şeytanlar gibi süfliyâta düşmek ve hatta onlardan da beter olmak!

*"Eğer Rabb'in dileseydi insanları tek bir ümmet kılardı. Fakat Rabb'inin merhamet ettikleri bir yana, onlar hâlâ ayrılmaktadırlar, esasen onları bunun için yaratmıştır. Rabb'inin, 'And olsun ki cehennemi hep insan ve cin ile dolduracağım.' sözü yerine gelmiştir."*¹⁰

Âyetten de anlaşılacağı üzere Rabb'inin iman ve hidâyet ile rahmetine mazhar kıldığı kimseler anlaşmazlığa düşmezler. Allah insanların bir kesimini cennet, bir kesimi de cehennem için yaratmıştır. Yani O, ihtilâf ve ayrılık ehlini ayrılık için, rahmet ehlini de rahmet için yaratmıştır. Kim neyi hak etmişse, kim neye müstahak ise Yüce Allah onun için hak ettiğini halk eder.

*"Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı. Ama O, istediğini saptırır, istediğini doğru yola eriştirir. İşlediklerinizden, and olsun ki, sorumlu tutulacaksınız."*¹¹ *"Allah dileseydi onları doğru yolda toplardı."*¹²

Aslında başlangıçta insanlar tek bir ümmetti. Tek atadan gelmiş ve tek din üzere idi. "İnsanlar bir tek ümmettiler, sonra ayrılığa düştüler." Ancak hak yoldan kopma ve sapma sonradan oldu. Onlar Yüce Allah'ın kendilerine gönderdiği peygamberlerin çağrısına kulaklarını tıkamaya

başladıkça, uyarılara aldırış etmemeye başladıkça, Allah ve elçilerinin çağrısı yerine, şeytan ve nefislerin çağrısına kulak verdikçe ayrılıklar başladı. Sonuçta tek bir atadan gelen, tek bir din üzere olan insanlar paramparça oldular, içerisine düştükleri tefrika belâsı ile birlikte huzurlarını da kaybettiler. Bu sefer birbirleriyle savaşlar başladı. Oysa Yüce Allah'ın arzı herkese yetecek genişlikte idi, O'nun bahsettiği rızıklar herkesi doyuracak bolluktaydı. O'nun helâlleri herkesi tatmin edecek ölçüde idi. Ama onlar nefis ve şeytanların fitlemesiyle asıldan koptular, yanlış yollara saptılar.

Yüce Allah'ın değişmeyen ilâhî yasası doğru yolu bulmak ve o yolda kalmak isteyene o yolu kolaylaştırması; bu yolu istemeyen ve yanlış yola sapanlara da onu kolaylaştırıp yaratmasıdır. Yüce Allah, hiç kimseyi zorla bir yolda tutmaz, onlara hidâyet vermez. İnsan kendisi seçer, kendisi ister, kendisi hak eder, Yüce Allah da kulun hak ettiğini halk eder. Yüce Allah, imtihanın gereği irâde verdiği insanı serbest bırakmıştır, dileyen inansın, dileyen inkâr etsin buyurmuştur. Ancak herkes izlediği yolun sonucuna katlanacaktır. Cennet yoluna girip o yolda karar kılan cennete vâsıl olacak; cehennem yoluna sapıp o yolda karar kılan da kendini cehennemde bulacaktır. İnkâr ve isyan ile cennete girmek mümkün değildir. İman ve sâlih amelin sonucu de elbette cennet yurduudur.

Evet, Rabb'imiz Yüce Allah, tektir. O, insanı da tek bir nefisten yaratmıştır. Bütün insanlar ilk insan Hz. Âdem'in evlâtlarıdır. Onun için pek çok âyette Yüce Allah, insanlığa, "Ey Âdemoğulları!" diye seslenir. O'nun dini de tektir, insanlığın uyarıcısı bütün peygamberlerin insanlığa getirdiği din tektir ve İslâm'dır. Yüce Allah'ın insanlıktan istediği de o tek din üzere olmaları ve o tek din üzere kalmalarıdır. Nitekim O şöyle buyurur: "Allah katında geçerli din, şüphesiz İslâmiyet'tir."¹⁴ "Kim İslâmiyet'ten başka bir dine yönelirse, onunki kabul edilmeyecektir. O âhirette de kaybedenlerdendir."¹⁵ "Bugün, size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım,

din olarak sizin için İslâmiyet'i beğendim."¹⁶

O hâlde kurtuluşun yolu da tektir, çare de. Yol O'nun yoludur, çare yeniden O'na dönmek, fitratta karar kılmaktır. Yüce Allah'ın bütün insanlık için yarattığı ve uygun gördüğü sırât-ı müstekîmde karar kılmaktır. Rabbe iman eden ve hidâyet yolunda karar kılan kimseler ayrılıktan uzak olacaklardır. O hâlde bizi mahvedecek ayrılık ve gayrılıktan kurtaracak olan şey gerçek anlamda imanımız ve dosdoğru yol üzere olmamızdır. Sadece dilde kalan iman iddiası ile İslâmsız bir yaşayış ile kalıcı birlik ve beraberliğin gerçekleşmesi mümkün olmayacaktır. Tevhid olmadan vahdet, iman olmadan birlik ve beraberlik olmayacaktır. Yüce Rabb'in çağrısı bütün insanlığadır, son derece açık ve nettir; "O hâlde yüzünü, Allah'ı bir tanıyarak dine, Allah'ın insanları üzerine yaratmış olduğu fıtratına doğrult. Allah'ın yaratışında değişiklik bulunmaz. Dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler."¹⁷

*Yol O'nun, varlık O'nun gerisi hep angarya
Yüzüstü çok süründün ayağa kalk Sakarya!*

Dipnot

*Prof. Dr. Ali AKPINAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

1.35/Fâtır, 15.

2.4/Nisâ, 133.

3.35/ Fâtır, 16-17.

4.14/İbrâhîm, 19-20.

5.6/En'âm, 133-134.

6.29/Ankebût, 2-3.

7.3/Âl-i İmrân, 140.

8.3/Âl-i İmrân, 142.

9.8/Enfâl, 42.

10.11/Hûd, 118-119.

11.16/Nahl, 93.

12.6/En'âm, 35.

13.10/Yunus, 19.

14.3/Âl-i İmrân, 19.

15.3/Âl-i İmrân, 85.

16.5/Mâide, 3.

17.30/Rûm, 30.

Yûnus Emre'nin Birlik Hassasiyeti

“Yaşadığımız ortam ne kadar kargaşa içerisinde, bulanık bir hâlde ve versiz bir durumda bile olsa biz bulanmadan, kirlenmeden ve asâletimizi kaybetmeden yaşamayı sürdürmemiz gerekmektedir. Hayatımızda ikilik ve yalan olmazsa dünyamız hep arı ve duru kalacaktır.”

Yûnus Emre'nin üzerinde durduğu en temel konu birlik ve beraberlik rûhudur. Birlikten güç doğacağını, acıların giderilmesi ve tatlılıkların paylaşılması husûsunda ortak hareket edilmesi, yüreklerin ortak duyguyla coşmasını istemektedir. Gelimli ve gidimli hayat olarak bu dünyaya kanmanın ne denli bir felâket olduğuna dikkat çeken Yûnus Emre, dünya hayatını anlamlı kılmak için bir olup birlikten ayrılmamayı tavsiye etmekte ve birlikte dosta gitmeye davet etmektedir.

Müslüman olarak bizlerin bu dünyaya birbirimizle didişmek, sürtüşmek, iddialaşmak ve tartışmak için gelmediğimizi hatırlatmakta, kendi özelinden hareketle işinin ve gücünün sevmek olduğunu, dostun evi konumundaki gönülleri yapmak için bu dünyaya geldiğini dile getirmektedir.

Sevme sanatını becerebilmek, dostların gönlünü kazanabilmek için ise ikiliği bırakmak gerektiğini, birlik makamına tutunmanın şart olduğunu ifade etmektedir. Canlar canını bulmanın yolunun dirlik içerisinde yaşam sürmekten geçtiğini haber vermektedir.

Düşmanları sevindirmemek, gücümüzü kaybetmemek, buhrâna düşmemek için ayrılığımızı, farklı tellerden çalmayı, ikiliğe dayalı yaklaşımlarımızı terk etmemiz ve birbirimize karşı aslâ yalan söylemememiz gerekmektedir. Yaşadığımız ortam ne kadar kargaşa içerisinde, bulanık bir hâlde ve yersiz bir durumda bile olsa biz bulanmadan, kirlenmeden ve asâletimizi kaybetmeden yaşamayı sürdürmemiz gerekmektedir. Hayatımızda ikilik ve yalan olmazsa dünyamız hep arı ve duru kalacaktır.

Biz rûhu kaybolup benlik dâvâsı güdülmeye başlayınca, benlik ve senlik ayrımı baş gösterince ikilik ortaya çıkar. İkiliğe yakalanan gönüllerin birliği elde etmesi hiç mümkün olur mu?

Yûnus Emre başarıyı birlikte görmüştür. Her alanda sağlanması gereken birlik rûhu

“Toplumsal hayatta kucaklayıcı yaklaşım sergileyebilmek, kapsayıcı bir dil kullanabilmek, bütüncül bir yaklaşım sergileyebilmek için önce kendimizle barışık olmamız, kendi varlığımızda birliğimizi sağlamamız gerekmektedir.”

başarının olmazsa olmazıdır. Başarmamız için birleşmemiz gerekmektedir. Sen şöylesin veya ben böyleyim kavgası, ikilik dâvâları, başkalaşma, ayrı düşme, cephe alma, tavır koyma ve reddiye dili kullanma gibi yaklaşımlar bizlerin kardeşliğini baltalayan başlıca tehlikelerdir. Güçlü olabilmek için karşımızdakileri “sen” diye suçlamayı veya kendimizi haklı göstermek için “ben” diye başlayan yaklaşımları bırakmamız gerekmektedir. Yûnus Emre kendi yaşadığı dönemde beyliklerin birbirine düştüğü, küçük hânedânlıkların kurulduğu, beylerin birbiriyle

çatıştığı bir ortamda böylesi kurtuluş reçetelerini açıkça sunmaktadır. O, üzerine düşen görevi hakkıyla yerine getirmiş, sorumluları uyarmış, kardeşlik rûhuna sahip yeni nesiller yetiştirmiş, ayrılık tehlikesinin vahâmetini açıkça dile getirmiştir.

Yûnus Emre birlik tecrübesini zıtların âhengi olarak görmekte, aynı inanca, aynı duyguya, aynı dâvâyâ, aynı geleneğe, aynı tarihe ve aynı kültüre sahip bireyler olarak birbirimizi ötekileştirmenin yanlışlığına dikkatimizi çekmektedir. Toplumsal hayatta kucaklayıcı yaklaşım sergileyebilmek, kapsayıcı bir dil kullanabilmek, bütüncül bir yaklaşım sergileyebilmek için önce kendimizle barışık olmamız, kendi varlığımızda birliğimizi sağlamamız gerekmektedir. Celâl veya cemâl tecellîlerini birbirinden ayrı görmemiz, eğriliğimizle doğruluğumuzu ayrı boyutlarda değerlendirmemiz, bâtın ilminin seyrine âşinâ olabilmek için kesrette vahdeti idrak etmemiz gerekmektedir. Mutlak hakîkate tâlip olmak yerine doğruyu kendi duyum ve algımıza göre tanımlamaya kalkıştığımızda dışarıda bırakacağımız ötekileri de beraberinde sağlamış oluruz. Bütünü kucaklayamayan duyum ve algı

her zaman eksik kalmaya mahkûm olacaktır. Bu çerçevede Yûnus bedensel ve fiziksel gereksinimleri kadar rûhsal ve içsel ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmaya çalışmıştır. Rûh ve beden birlikteliğini sağlayarak fert ve toplum bütünlüşmesine, dünya ve âhiret bütünlüğüne, bilgi ve eylem ortaklığına dikkat çekmiştir. Kendi mânevî tecrübesine ötekini dâhil etmeden rûhânî yetilerinin işlevsel kılınamayacağını dile getirmiştir. Madde ve mânâyı, rûh ve bedeni, ben ve seni, bizler ve onları aynı potada değerlendirmeden dervişlik kalitesine ulaşılması mümkün olmayacaktır.

Yûnus Emre'nin birlik felsefesi aşk temeline dayanmaktadır. Hubbî teveccühle âlemin zuhûra geldiğini, varoluşun sevgiden husûle geldiğini düşünen Yûnus Emre, birlik, dayanışma, kaynaşma ve müsâmaha ikliminin ancak aşkı içselleştirmekle mümkün olacağını belirtmektedir. Kitlelere vahdet rûhunu anlatan Yûnus Emre, aşkın birleştirici gücüne dikkatimizi çekmektedir. İnsanlar arasında gönül köprüsü kurmaya çalışan Yûnus Emre, kavga yerine sevgiyi, ikilik yerine birliği öğütlemektedir.

Kavgaya, ayrılmaya, ötekileştirmeye,

düşmanlığa, hasma ve cedele sevk eden dil, nefret dilidir. Birleştiren, kaynaştıran, barıştıran, yakınlaştıran, dost kılan ve huzur veren dil ise sevgi dilidir. Sevginin kalite düzeyi ise herkeste farklı boyuttadır. Gerçek sevgi, bizleri ölümsüz olana kavuşturan ve bizleri O'nun varlığında fenâ bulmayı sağlayan muhabbet iksiridir. Firkat ateşi âşıkları perişan kılmakta, vuslat arzusu onları hayata bağlamaktadır. İmanın lezzetine eren, kulluk kalitesini gerçekleştiren, Peygamber Efendimiz'in ahlâk-ı hamîdesini şîâr edinen mü'minler hiç birbirleriyle kavga eder mi? Hiç birbirlerinin derdine karşı duyarsız kalır mı? Hiç mazlûm, mustazaf, garip ve perişan bir hâldeki kardeşini ihmâl eder mi? Allah'ın bizi birbirimizle kardeş kıldığı dostlarından ayrı kalmaya hiç gönlü râzî gelir mi? Mü'minlerle sorunu olanın hiç Allah'la ülfetinden bahsedilebilir mi? Allah'a ulaşma arzusunu taşıyan mü'minler kardeşlerini düşmanların hışmına marûz bırakır mı? Kardeşleri öldürülürken hiç mü'minin yüzü gülebilir mi? Yûnus Emre olanca çabasıyla ikiliği değiştirmeye ve bizleri birliğe ulaşmaya davet etmektedir.

Çağdaş diğer sûfler gibi Yûnus Emre de yaşadığı 13. yüzyıl Anadolu coğrafyasında siyasî birlik ve toplumsal yaşamda düzeni sağlamanın çabasına bürünmüştür. Yûnus Emre şiirlerinde, sadece ilâhî birlikten değil sosyal birlikten de söz etmiştir. Hayatı boyunca aslâ ırk, din, dil, mezhep ayrımı yapmayan Yûnus Emre herkese Hak nazarıyla bakmış, herkesi bir görmüş ve bütün mü'minleri sevgiyle kucaklamıştır.

Yûnus Emre'ye göre yetmiş iki millete bir gözle bakmayıp onları eşit görmeyen şerîatta evliyâ sayılsa da hakîkat ehlince âsî kabul edilmektedir. Yûnus Emre'nin felsefesine göre sosyal birliği sağlamanın yolu, insanın kendi içindeki birliği ve düzeni sağlamaktan geçmektedir. Dış mükemmeliyeti iç nizama bağlayan Yûnus Emre'ye göre kendisiyle barışık ve birlik olmayan kişilerle kurulu toplumlarda sosyal birlikten söz etmek imkânsızdır. Sosyal birlik ve düzeni bozan hareketleri; gıybet yapmak, başkasının

ayıplarını gözetmek, kibir, riyâ, fesatlık ve gönül yıkmak olarak sıralamaktadır. Sosyal düzeni sağlayan davranışları ise akıllı ve doğru olmak, cömertlik, tevâzu, söz söyleme âdâbı ve izzet olarak görmektedir.

Anadolu insanının tarih boyunca en temel hasleti olan misafirperverlik rûhunu pâydâr kılan iksir, onların inandıkları birlik ve sevgi dinidir. Yûnus Emre vazife ahlâkı ile içtenlik sanatını birlikte ele almakta, sevdamız ve ideallerimiz uğruna bizleri sorumluluklarımızı yerine getirmeye davet etmektedir. İnsanların birliğini ve eşitliğini şiiirleştiren şu mısralara bakınız:

Hâs u 'âm mutî' 'âsî dost kuludur cümlesi

Kime eydibilesin gel evünden taşra çık

Senlik benlik olıcak iş ikilikde kalur

İkilik dutan kişi niçe birike birle

Yitmiş iki milletün ayagin öpmek gerek

Yaramaçün ma'şûka cümle millete bile

dizeleriyle Yûnus Emre bizlere hepimizin aynı gemide olduğumuzu hatırlatmakta ve bizleri varlığı bir bütün olarak kavramaya davet etmektedir. Yalnız insanları değil kozmik âlemin tamamını bir bütün olarak düşünmemizi istemekte ve şöyle seslenmektedir:

Yir benümdür gök benümdür 'Arş benüm

Gör niçesi germişem sayvânumı

Kendisini kâinat çadırının altında Rabb'i ile beraber gören ve hissedenen Yûnus Emre, bizlerden sonsuz birlik ve sevgi anlayışının bir gereği olarak sorumluluk şuûruna sahip olmamızı istemektedir.

İnsanlık kalitesine ermenin yolunu ve dostluğun bilincine ermenin ölçüsünü birlikte ve dirlikte gören Yûnus Emre, her birimizin hayatımız boyunca Hak yoluna girmemizi istemektedir. Hak yoluna giren kişide kin, haset, garaz ve kıskançlığın bulunamayacağını belirtmekte,

"dövene elsiz", "sövene dilsiz olmamız"
gerektiğini şu şekilde vurgulamaktadır:

Ben dervişim diyen kişi
İşbu yola âr gerekmez
Derviş olan kişilerin
Gönlü gendir dar gerekmez
Derviş gönülsüz gerektir
Söğene dilsiz gerektir
Döğene elsiz gerektir
Halka beraber gerekmez
Eğer derviş isen derviş
Cümle âlem sana biliş
Fuzulluğu hulka değış
Arada ağyâr gerekmez
Derviş olan kişilerin
Miskinliktir sermayesi
Miskinlikten özge bize
Mal u mülk ü şâr gerekmez
Er elini aldın ise
Ere gönül verdin ise
İkrar ile geldin ise
Pes ere inkâr gerekmez
Yûnus sen gördüğün eri
Artırma gördüğün biri
Şudur budur deyibeni
Derviş tarümar gerekmez

Her şeyi hak ve hakîkatte, birlik ve dirlikte
arayan Yûnus Emre, sonunda eşsiz mutluluğa
eriştiğini belirtmekte ve şöyle seslenmektedir:

Hak'tan nazar oldu bana
Hak kapısın açar oldum
Girdim Hakk'ın haznesine
Hak gevherin saçar oldum
Devlet tacı başa kondu
Aşk kadehin bana sundu

Susadığımca ben dahi
Her dem onu içer oldum
Esritti aşka düşürdü
Ben ham idim aşk pişirdi
Aklım başıma devşirdi
Hayrı şerden seçer oldum
Hayra döndü benim işim
Endişeden âzâd başım
Nefsim başını kesiben
Şer işlerden kaçır oldum
Kesildi nefsimin başı
Kaldı fisk u fesat işi
Hak'tan bana nazar oldu
Kanatlandım uçar oldum
Uçtum bir hoş yere kondum
Bu dünyayı bâkî sandım
Ey yârenler ben usandım
Kondum gene göçer oldum
Göçenler menzile yetti
Vardı anda karar etti
Geçti ömür kavil yetti
Varlığımdan geçer oldum
Tutsak idi canım bunda
Kalmış idim bir viranda
Gel dediler vardım anda
Gönüldüm uş göçer oldum
Yûnus Hakk'a bilişeli
Can u gönül verişeli
Şol Tapduk'a erişeli
Gözlerimi açar oldum.

Dipnot

* Prof. Dr. Kadir ÖZKÖSE, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde
bulabilirsiniz.

15 Temmuz Destanı

Ayağımız kavi, başlarımız dik,
Karanlığa karşı kıyam eyledik.
Kadın erkek sefer marşı söyledik,
Seksen milyon yürek çarptı beraber:
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Tekbirle başlayan yiğit gecesini,
Oldu hainlerin ağıt gecesini.
Göklere yazıldı şehit gecesini,
Selalarla geldi müjdeli haber:
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Zulme karşı bir yay gibi kurulduk,
Uçaklarla, füzelerle vurulduk,
Kanımızla abdest alıp doğrulduk,
Yeniden canlandı Bedir'le Hayber,
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Kimdi bunlar; divane mi, deli mi?
Kimse durduramaz iman selimi.

Boğaz Köprüsü'nde boğduk zalimi,
Düşmana ders oldu bu kutlu zafer,
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Hurşitler, Gülşahlar, Hasanlar vardı,
Özü halis/demir insanlar vardı,
Canını göndere asanlar vardı,
Yiğitler aşkına başlasın mehter:
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Kükreyince genç, ihtiyar aslanlar,
Süt dökmüş kediye döndü korsanlar.
Konuştu tarihe mühür basanlar,
"Ölümüne!" deyip yürüdü rehber,
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Yalın kılıç daldık Allah aşkına,
Nasıl da kaçıyor, bakın şaşkına.
Olçoklar kuruldu şehit köşküne,
Cennete yükselmek ne güzel kader,
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Orman gibi gümrah, gür oldu canlar,
Küllüye önünde bir oldu canlar,
Bedenden kurtulup hür oldu canlar,
Ezan sesleriyle süslendi seher:
Yâ Allah, bismillah, Allahu ekber!

Bestami YAZGAN

Hulûsi Efendi'nin Bir Gazelinde Nefs Terbiyesi

Nefsin başı hoş olur gerçi bî-namâz ile
Sen namâzı bırakma mi'râc et namâz ile

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)

Tasavvufî anlayışa göre hevâ ve heves nefstedir. Bazı sûfler, nefis kavramıyla insanın kötü sıfatlarını ve isteklerini kasederler. Nefis, tabiatında ebediyet arzusu, cimrilik, acelecilik, hırs, nankörlük, cehâlet, hak-hukuk tanımamak ve nimeti görünce azmak gibi fücûr işlemeye sebep olacak vasıflar taşır.

Bir mürşid-i kâmilin nezâretinde nefsin tezkiye edilmesi, belli terbiyevî ölçülere riâyete ifâ edilmesi gereken hassas bir eğitim metodudur. Ancak bu durumda zulmet makâmından ilâhî tecellîler makâmına yükselmek mümkündür. Bu mânevî terbiye faaliyetini, tasavvuf sahasında yetkin mürşid-i kâmillere sâliklere, nefsin çirkin huylarını bertaraf ederek nasıl güzel ahlâka kavuşacaklarını bizzat hayatlarında yaşayarak, tatbîkî olarak gösterir ve öğretirler. Hayatını rızâ, tevekkül, ihlâs ve ihsan gibi güzel hasletlerle bezeyen, nefesine hâkim olan, Peygamber vârisi velî kullardan, mürşid-i kâmillerden biri de Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'dir. Hazret bir şiirinde şöyle buyuruyor:

*Nefsin başı hoş olur gerçi bî-namâz ile
Sen namâzı bırakma mi'râc et namâz ile*

(Nefis beynamaz diye tabir ettiğimiz, dinle ibâdetle alâkası olmayanlardan hoşlanır. Ancak sen namâzı bırakma, bu ibâdetle nasıl Peygamberimiz Allah'ın huzûruna çıktı, miraç eyledi ise sen de namazla Rabb'inin huzuruna çık, yücelere, ötelere yüksel, ahlâken kâmil bir hâl kazan.)

Nefis, insanın içine yerleşmiş bir düşman gibidir. Hz. Mevlânâ der ki: "O dost değildir, dosttan ayırır; vefâsı yoktur." Nefis, yüzlerce hile, hud'a sahibi bir ejderhâya; onun arzu ve isteklerine uymak demek olan hevâ ve hevesi ise, görmeye engel olan kasırgaya ve şeytanın memesindeki süte benzer. Hevâ ve hevesine uyan haris nefis, hayvandan, beyni küçücük olan kuştan da aşağıdır. Hz. Mevlânâ; "Çünkü kuş, tuzağa düşme tehlikesini göz önünde tutarak

"Namaz, erkek-kadın, fakir-zengin, hasta-sağlam her Müslüman tarafından hiç aksatılmadan yerine getirilmesi gereken çok önemli bir farzdır. Savaş anında bile yerine getirilmesi gereken namaz, diğer ibâdetlere göre bir ayrıcalığa sahiptir. Namaz ibâdetine âzamî gayret gösterelim." Onu aksatmadan ve usûlüne uygun olarak îfâya çalışalım.

her yeme gitmez, her yemi devşirmez. Midesi açlıktan yanar-tutuşur da buna rağmen yine de elli kez sağa-sola bakar; bir leş yiyen yırtıcı kuş yahut bir kedi pusuda bulunmasın; sakın beni gâfil görüp de avlumasın, birisi tutup beni bağlumasın." der. Zira insanın, akli ve ulvî şeyleri bir kenara bırakıp nefsin âdî isteklerine boyun eğerek süflî şeylere yönelmesi, uyarılması gereken büyük bir aldaniştır.

Hulûsi Efendi (k.s.), Mektûbât'ında şöyle buyurur: "Nefs-i emmâre-i insân bir devdir ki, bütün âlemi yutsa şiddet-i tamâi zâil olmaz."¹

“Her zaman Cenâb-ı Allah’ın ve büyüklerin mânevî olarak sizinle olduğunu hatırlayarak hareket etmek imanın kemâle ermesi için en güzel düşünce şeklidir. Böyle hareket eden insanın hayatını yanlışlar değil, hakîkatler nakışlar.”

Beyitin ikinci mısraında namazdan bahsediliyor...

H. Hamîdeddin Efendi Hazretleri bir hutbelerinde şu şekilde buyurmuşlardır: “Namaz, erkek-kadın, fakir-zengin, hasta-sağlam her Müslüman tarafından hiç aksatılmadan yerine getirilmesi gereken çok önemli bir farzdır. Savaş anında bile yerine getirilmesi gereken namaz, diğer ibâdetlere göre bir ayrıcalığa sahiptir. Namaz ibâdetine âzamî gayret gösterelim. Onu aksatmadan ve usûlüne uygun olarak îfâyâ çalışalım. Namazın alıkoyması gereken her türlü fenâlıklardan uzak duralım. Çocuklarımıza küçük yaşlarda namaz alışkanlığı kazandıralım. Unutmayalım ki namaz mü’minin mîrâcı, yani olgunluğu ve yüceliğidir.”²

Hulûsi Efendi Hazretleri de bir sohbetlerinde: “Dört rekâtlı bir namazı kılan bir kimse, namazın bir rûknünde Cenâb-ı Allah (c.c.)’ı hatırlasa,

dört rekâtın da kabul olmasına sebep olur. Namazlarınızı cemaatle kılın. Her camide bir ihvânımız olsa, camide namaz kılan bütün cemaatin namazının kabul olmasına inşallah vesîle olur,” diye buyururlar.³

*Dört elinle sarılsan yine sardıramazsın
Dünyâ dedikleri bu aceb hokka-bâz ile*

(Dünyaya değil iki elin, dört elin olsa onunla sarılsan yine bir türlü dünya senin olmaz; dünyalık seni aldatır. Çünkü hokkabazlar gibi dünyanın çeşit çeşit yüzleri, aldatma şekilleri vardır onlarla baş edemezsin. Onunla baş edebilmek için, bir müşşidin terbiyesi ile muvaffak olursun.)

Dünya Hokkabaz Misâli

İmam Rabbânî Hazretleri Kur’ân’da ve hadislerde yerilen dünyayı şöyle tarif eder:

“Ey Oğul! Dünya nedir bilir misin? Kadınlar, oğullar, mallar, şan, şöhret, liderlik, eğlence ve oyun gibi seni Hak Sübhânehû’dan uzaklaştıran ve O’na ulaşmanı engelleyen her şey dünyadır.”⁴ Aslında bu nimetler zaten insan için yaratılmıştır. Mesele bunları kullanmak değil, onları kullanırken esas hedefi kaybetmemek, dünya nimetlerinin Allahu Teâlâ’ya vuslata engel olmasına izin vermemektir.⁵

*Ehiller ile konuş tâ ki ehil olasın
Seni yoldan çıkarır derilme yobaz ile*

(Ehl-i kâmil olanları arkadaş seç, onlarla muhatap ol, onlarla konuş onların sohbetine katıl ki sen de kemâl kazanasın. Kendini bilmeyen, hatta dindâr geçinip dine zarar verenlerle de arkadaş olursan, o kimseler, seni yoldan çıkarır.)

Bir hadisi şerifte, “Sâlih insanlarla beraber bulunan kimse güzel koku satanla beraber olan kimseye benzer. Güzel koku satan kimse kokusundan ikram eder. O hiç koku almaya bile onun yanında durduğu sürece ondaki (müşşiddeki) güzel kokuyu teneffüs eder ve koku üzerine siner. Kötülerle bulunmak da körükçü dükkânında

oturmak gibidir. Orada bulunan kimse elini hiç kömüre bulaştırmasa bile, oradaki pis havadan bir parça üzerine siner.”⁶

Hulûsi Efendi (k.s.), birinci mektubunda, “Her zaman iyilere mukârin ol, kötülerden ictinâb et. Kişinin mi’yârı mukârin olduğu kimsedir. Mezbeleden dâima fenâ, attar dükkânından ise iyi koku intişâr eder.”⁷ buyurmaktadır.

Şah-ı Nakşbend Hazretleri de, “Allahu Teâlâ sevdiği kimseleri dostlarının yanına gönderir. Sizi de bir dostunun yanına gönderirse sizi de seviyor demektir.” buyuruyor. Bir insan edebe ulaşabilmesi için irşâd olabilmesi, Hakk’a ulaşabilmesi için Peygamber vârisi olan Allah dostlarıyla beraber bulunmalı, onların sohbetiyle olgunlaşmalı ve terbiye edicisine karşı itikat ve sadâkati sağlam olmalıdır.” öğüdünde bulunuyor.

Baykuş ile bekleme vîrâne bucağını

Çık şikâra nefsini yoldaş ol şehbâz ile

(Vîrâneleri seçen baykuş gibi bekleyip durma, hareket et, çalış, gayret göster. Nefsini avlamak için doğan kuşu gibi ol, hedefini gör, tuzaklara düşme. Ufku geniş olan, uzakları gören Allah dostlarının yolundan gidenler, onlarla beraber olanlar, yollarını sapıtmazlar.)

Hz. Mevlânâ şöyle bir hikâye nakleder: Padişahlardan birinin bir doğanı vardı. Yolunu kaybeden bu doğan bir vîrâneye düşmüş, baykuşlar arasına katılmıştı. Padişahтан ayrı düşmesi yetmiyormuş gibi bir de baykuşların ezâsıyla baş başa kalmıştı. Başına vuruyor, kanadını çekiştiriyorlardı. Kendi aralarında;

- Dikkat edin, doğan yerinizi yurdunuzu elinizden almak için geldi, diye konuşuyorlardı.

Başına üşüşüp öfkeyle onu sorguluyorlardı. Doğan;

- Ben burada yaşamak istemem, dedi, padişahın yanına gitmek isterim. Bu harabe size hoş görünüyor, bana değil.

Baykuşlardan biri ise şöyle diyordu:

- Doğan hile ile bizi evimizden barkımızdan uzaklaştırmak istiyor. Bizim gibi safları aldatmak için padişahтан dem vuruyor. Âdî bir kuş hiç padişahlarla düşüp kalkabilir mi, hiç aklınız yok mu?! O, padişahın cinsinden mi ki?! Bu, olmayacak bir laf, maksat ahmakları aldatmak. Bir baykuş onun beynine vursa ona padişahтан yardımcı gelecek öyle mi, hani nerde?!

Doğan ona şöyle cevap verdi:

- Benim bir tüyüm kopsa padişah baykuş yuvasının kökünü kazır. Bana uyun da, baykuşsanız bile doğanlaşın!

Doğan, ihvân-ı yârândır; baykuşlar ise avam halktır.

Hamîdeddin Efendi Hazretleri şöyle buyurmaktadır: “Bütün ihvânlar, Pirlerimizin ve dolayısı ile Efendi Hazretleri’nin emânetidir. İhvanlara Allah’ın izni ve inâyetiyle sahip çıkmak ve gelebilecek her türlü tehlikeye karşı kendilerimizi siper ederiz. Bir ihvânın kılına bile zarar gelmesini bile engelleriz. Kıyâmete kadar da bu yol böyle devam edecektir.”

Yâ Rab hidâyet eyle lutf u inâyet eyle

Çıkmaz yollarda koyma bir sürü haylaz ile

(Ya Rabbi, sen lutf u hidâyet et, bize yardım eyle, Allah’ım bizleri çıkmaz yollarda koyma, yolumuzu sevdiklerinin yoluna çıkar. Emânet ettiğin bu ihvânları bir çobanın sürüsüne olan mes’ûliyeti nisbetinde tekrar sana sâlimen teslim etmeyi nasip eyle. Eksik hâlleri olanlar yüzünden, değerli ihvânlara ve bize bir zarar gelmesin.)

Hamîdeddin Ateş Efendi Hazretleri şöyle buyurmuşlardır:

“Her zaman Cenâb-ı Allah’ın ve büyüklerin mânevî olarak sizinle olduğunu hatırlayarak hareket etmek imanın kemâle ermesi için en güzel düşünce şeklidir. Böyle hareket eden

insanın hayatını yanlışlar değil, hakikatler nakışlar. Gönlünde ilâhî feyzden, himmetten, bir anlık nazardan, rahmetten ve iyilikten inci-mercan misali hazineleri çoğalır. Yoksa sadâkatinde eksiklik olan, inancında noksanlık olan, şahsiyetinde bozukluk olanlar da iki cihanda mahcûp olurlar. Bu mahcûbiyet elbette hepimizi üzer.”

Hulûsi Efendi (k.s.), Dîvân’ında şöyle buyurmaktadır:

*Bunca cavlak cılız artık davarı
Nice çoban olup nice güdevüz*

Abdullah b. Ömer (r.a.)’in naklettiği bir hadiste Allah Rasûlû şöyle buyurdular: “Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz.” buyurmuştur. Bu benzetmeyle sorumluluk bilincinin önemine vurgu yapılan bu hadiste, bir yandan da akıllı ve kendini bilen bütün insanların sorumluluğuna atıfta bulunulmuştur. Tabîî işte, sorumluluk duygusuyla müntesiplerin de büyüklere karşı, Allah’a karşı yapmaları gereken vazifeleri ihmâl etmemeleri gerekir.

*Hergiz merhabâ etme ömrünü hebâ etme
Hakk u hukuk tanımaz Hak’dan utanmaz ile*

(Herkesle merhaba edilmez, kişi dostunu düşmanını iyi tanımalıdır. Avamla düşüp kalkan ömrünü boşa harcamış olur. Hele hele hakka hukuka riâyet etmeyen, Allah’tan utanmayan, hayâ duygusunu yitirenlerle görüşme, konuşma, onlara yakın olma.)

Hamîdeddin Ateş Efendi Hazretleri bir sohbetlerinde şöyle buyurmuştur:

“Herkes kiminle oturuyor, kiminle kalkıyor, kiminle samîmî oluyor, kime mesafe koyuyor buna iyi dikkat etmelidir. İhvanın içinde ayrımcılık yapmaya çalışanlar hiçbir devirde başarılı olamamıştır; aslâ da olamayacaklardır. Sadece yaptıkları yanlışları ve kötülükleriyle anılırlar. Vefasızlıklarıyla bilinirler.” Gazelin son birkaç beytinin açıklamasını vererek yazımızı

tamamlayalım:

*Ezel mazhariyyetin bunda temâsîlidir
Ördek ördekler ile derilir kaz kaz ile*

(Bezm-i eleste, rûhlar âleminde tanış olan rûhlar, birbirleriyle görüşenler, aynı halkanın etrafında toplananlar, bu dünyada da beraber olurlar. Her yaratılmış kendi cinsiyle bir araya toplanır. Meşrebi uymayanlar, kalben dost olmayanlar bir araya gelemezler.)

İhramcızade Hazretleri Pîrimiz şöyle buyurmuşlardır: “Bizim ihvânımızın uzaklığı yakınlığı yoktur, her an onlarla beraberiz.” “Biz, dünya ve âhirette maddî ve mânevî işlerinizde beraberiz, biriz.” “Ervâh-ı ezelde rûhlar beraber olmuşlar, onun için burada beraberiz. İnşallah âhirette de beraber olacağız. “İhvanımız bizi sevdiği kadar beraber oluruz.”

*Hulûsî’yâ hoş görür özün Hakk’a tapşurur
Hakikatda bir görür Mahmûd’u Ayâz ile⁸*

(Hulûsi, her şeyi hoş görür, biz her şeyimizle Allah’a teslim olmuşuz. Her şeyi Hak’tan biliriz. Padişah ile kölenin kul olma takvâ, ibâdet bakımından kimin üstün olduğunu Allah bilir. Hakikat nazarıyla bakar. Biz kimseyi, dünyevî makamından dolayı üstün tutmayız. Mânevî yönüne bakar ona göre değer veririz. Biz nefsin merhalelerini geçtiğimiz için her şeye, herkese, hakikat nazarıyla bakarız.)

Dipnot

- 1.Es- Seyyid Osman Hulûsi Ateş, Mektûbât-ı Hulûsî-i Dârendevî, (Haz.: Mehmet Akkuş-Ali Yılmaz), Nasihat Yayınları, Ankara, 2006, s. 12.
- 2.H. Hamideddin Ateş Efendi’nin Hutbe Arşivi (29.04.2011).
- 3.İsmail Palakoğlu, Gönüller Sultanı es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2004, s. 444-445.
- 4.İmam-ı Rabbani, Mektûbât, 73. Mektup.
- 5.Süleyman Derin, “Din ve Dünya Dengesi”, Altınoluk Dergisi, Sayı: 266, Nisan 2008, s. 38.
- 6.Buhari, Zebîha, 31; Müslim, Birr, 146; Ebu Davud, edep, 16.
- 7.Ateş, Mektûbât, s. 2
- 8.Es- Seyyid Osman Hulûsi Ateş, Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî, (Haz.: Mehmet Akkuş-Ali Yılmaz), Nasihat Yayınları, Ankara, 2006, s. 289.

Allah Razi Olsun

Allah dostlarına yâr ol,
Allah senden razı olsun,
Onunla ol, O'nda kaybol
Allah senden razı olsun.

Kur'an oku, Kur'an okut,
Mevlâna'ca gergef dokut,
Son Resulün yolunu tut,
Allah senden razı olsun.

Yunus deryasına dal ki,
Hüdai yolunu bul ki,
Peygambere tâbi ol ki,
Allah senden razı olsun.

Üftâde yolundan git ki,
Yetimin elinden tut ki,
Kullarını razı et ki,
Allah senden razı olsun.

Somuncu ol berekette,
Bağdadî ol harekette,
Bu dünyada, ahiret de,
Allah senden razı olsun...

Halil GÖKKAYA

Dürr-i Yetîm

“Kur’ân-ı Kerîm’in anahtarı Seb’âl-mesânî’/Fâtîha Sûresi’dir. Peygamber Efendimiz’in yüzü Fâtîha Sûresi’ne benzetildiğine göre, O’nun gözleri de bütün müşkülleri açacaktır.”

İsmail Hakkı'nın şiirlerinde göze çarpıcı bir sanat özelliği görülüyor. Ancak ifadelerinden, onun samîmî bir mü'min tavrını; yazdığı çok sayıdaki na'tiyle de derin bir Peygamber âşığı olduğunu gözlemek mümkündür. Şairâne bir söyleyiş iddiası da olmadığını sandığımız İsmail Hakkı'nın diğer na'tları da incelendiğinde görülür ki onda orijinal bir söyleyişe imza atma kaygısı bulunmamaktadır. Zâten o, bir şair olmaktan ziyâde âlim ve ârif kimliğiyle meşhûr olmuş bir şahsiyettir. Nitekim 100'ü aşkın esere imzasını atmış bir insandır İsmail Hakkı. Bilhassa tefsiri (Rûhü'l-Beyân) çok tanınmış ve beğenilmiştir.

"Seb'al-mesânî" Fâtiha Sûresi'nin diğer adıdır. Kelime anlamı "tekrarlanan yedi (âyet)"dir. Tasavvufa göre bu yedi âyet, yüzdeki yedi hattı (iki kaş, dört kirpik ve bir saç) karşılar ki şairin "Yüzünden okunur 'Seb'al-mesânî' yâ Rasûlallah" demesi sanıyorum bundandır. Bu mısradan ayrıca, Peygamber Efendimiz'in yüzünün, mecâzen Allah'ın âyetleri ile süslendiği de ifade edilmek istenmiştir.

"Gözünden hall olur akd-i maânî yâ Rasûlallah"

Kur'ân-ı Kerîm'in anahtarı Seb'âl-mesânî' / Fâtiha Sûresi'dir. Peygamber Efendimiz'in yüzü Fâtiha Sûresi'ne benzetildiğine göre, O'nun gözleri de bütün müşkülli açacaktır.

Şiirin en dikkat çekici beyti şudur:

Sadef-vâr oldu âlem anda sen dürr-i yetîm oldun

Bulunmaz âlem içre sana sâhî yâ Rasûlallah

İnci, denizde yaşayan sadefin içinde oluşur. Söylentiye göre nisan ayında sâhile çıkan sadef, ağzını açarmış. O sırada karnına düşen nisan yağmuru damlasıyla denize dönermiş. Denizdeki tuzlu su ortamında bu yağmur damlası sadefe acı verirmiş. Sadef bu acıyı gidermek için bir sıvı salgılamış. Zamanla içindeki bu sıvılar katılaşıyor ve inci oluşmuş. Sadef bu yağmur

Yüzünden okunur "Seb'al-mesânî" yâ
Rasûlallah
Gözünden hall olur akd-i maânî yâ
Rasûlallah

Sadef-vâr oldu âlem anda sen dürr-i yetîm
oldun
Bulunmaz âlem içre sana sâhî yâ
Rasûlallah

Vücûdun zât ü esmâ vü sıfâta mazhar
olmakta
Cihânda kimsenin yoktur gümânı yâ
Rasûlallah

Eriştir rûz-ı mahşer Hakkı'yi firdevs-i
a'lâya
Ayaklarda koma lûtf evle anı yâ Rasûlallah

Bursalı İsmail Hakkı (1653-1724)

damlalarından birden fazla yutmuşsa, inciler küçük ve değersiz olurmuş. Ama tek bir damla yutmuşsa bu inci çok büyük ve değerli olurmuş. Edebiyatımızda bu tür inciler dür-i dâne, yek-dâne, dür-i galtan gibi terkiplerle adlandırılmış. "Dür-i yetîm" tâbiri sadefteki tek inciden kinayedir ki bu Peygamber Efendimiz için de kullanılan bir ifadedir.

İşte şair;

Sadef-vâr oldu âlem anda sen dürr-i yetîm oldun

Bulunmaz âlem içre sana sâhî yâ Rasûlallah

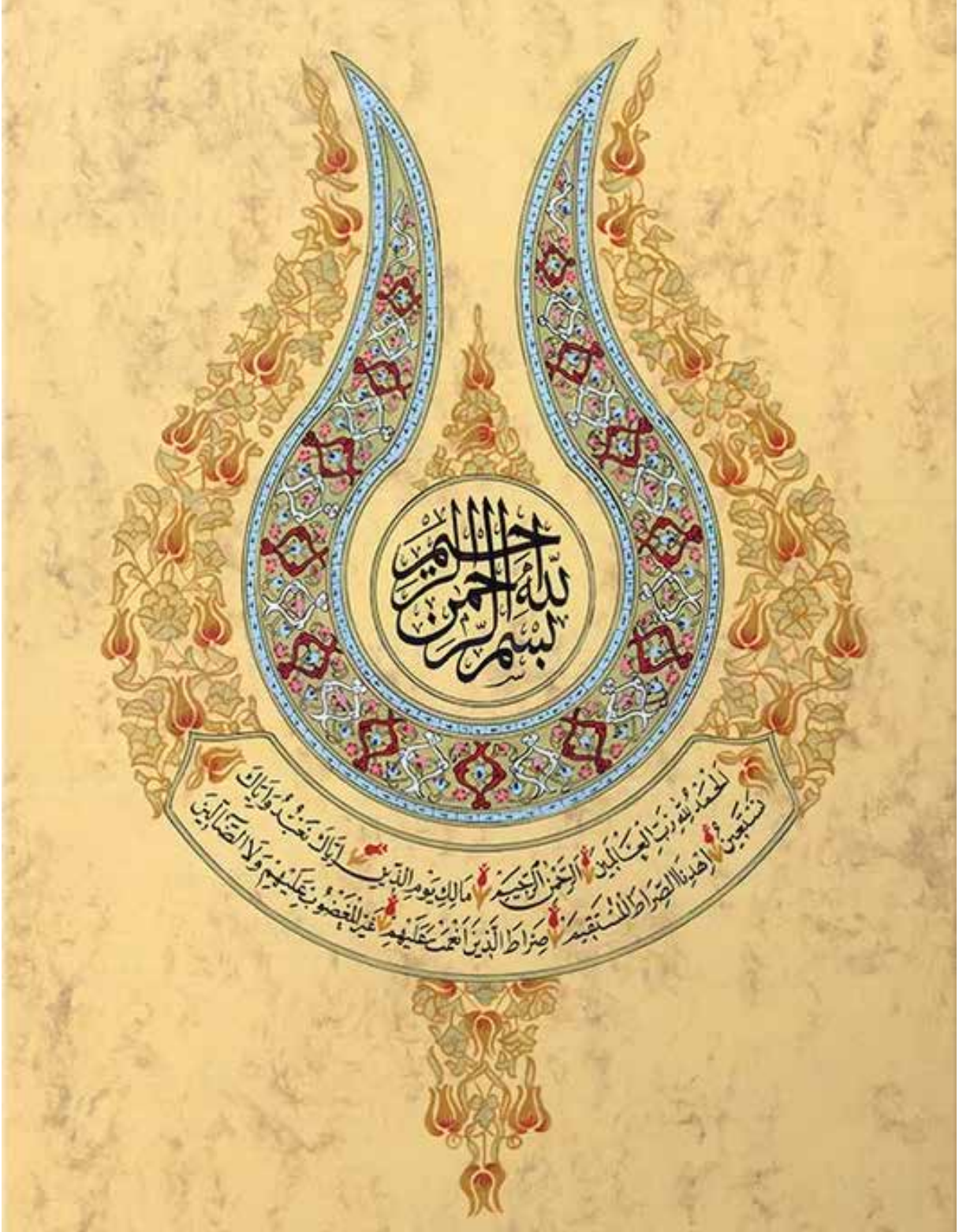
beyti ile dünyayı bir sadefe, Peygamber Efendimiz'i de o sadef içinde oluşan tek parça, kıymetli inciye benzetiyor. O, öyle bir incidir ki bir eşi de daha dünyaya gelmemiştir.

*Vücûdun zât ü esmâ vü sıfâta mazhar olmakta
Cihânda kimsenin yoktur gümânı yâ Rasûlallah*

Hz. Muhammed (s.a.v.), câmi-i cümle esmâdır. Yani O, küllî ismin mazharıdır. Bütün isimler Hz. Muhammed (s.a.v.)'in mazhar olduğu

“Câmi” adında toplanmıştır. Yaratılmışların en mükemmeli olan Peygamber Efendimiz; Allahu Teâlâ'nın zâtına, sıfatlarına ve fiillerine mazhar olduğu için bu isme lâayık görülmiştir. Buna hiç kimsenin şüphesi yoktur.

Şair, Peygamber Efendimiz'in bu güzel özellikleri ile ilgili ifadelerden sonra, son beyitte Peygamber Efendimiz'den şefâat dilemektedir. Mahşer günü kendisini Firdevs-i Âlâ'ya eriştirmesini talep ediyor.

Millî Birlik Mesnevîsi

-Sevgili Sait Özer'e

İnsanlar birbirinin yarasına em olur
Birlik olamayanlar düşmanlara yem olur

Tefrika,bölücülük,şeytânî bir illettir
Parça parça ayrışmak,devlet için zillettir

Geçmişten geleceğe,uzanır millî varlık
Birlik içre olanlar,çekmezler aslâ darlık

Vatan topraklarında nice kavmin gözü var
Türk milleti bunların,hâin gözünü oyar

Şehîd kanıyla dolu,ülkemin toprakları
Göklerde dalgalanır,al kanlı bayrakları

Can vermeye can atan,şehîd-gâzî tükenmez
Dünyâ âlem bilir ki,her kuşun eti yenmez

Gönülden bağlanmışız,hürriyet ve Hilâl'e
Âşîğiz târih boyu;töreye,istiklâl'e

Bağımsızlık sembolü bayrağım dalgalanır
Vatanımı görenler,cennetten bahçe sanır

Ayrılıkta azap var;birlikte dirlik,kuvvet
Ebediyyen Hak Yol'a hizmetkârdır bu millet...

Kayseri, 07.06.2024 Cuma

Bekir OĞUZBAŞARAN

Din Adına Bilgiyi Kimden Alacağız?

“Bugün İslâmî neşriyatın satıldığı yayınevlerine gittiğinizde, rafları işgal eden kitapların neredeyse tamamına yakınının bizim ülkemizde yetişen insanlar tarafından kaleme alınmış olduğunu görürüz. Bu bir açıdan sevindirici olmakla birlikte, yayın çeşitliliği ve pek çok insanın İslâmî konularda yazıyor olması karşısında, kimin kitabının okunacağı hususunda kafalar iyice karışmış durumdadır.”

Bundan 30 yıl kadar önce ülkemizde yaşayan insanların dinlerini öğrenmek istediklerinde mürâcaat edecekleri eserlerin sayısı oldukça azdı. Mevcût kitapların pek çoğu Arap dünyasından veya Pakistan'dan yapılan tercümelere dayanmaktaydı. Şüphesiz, ülkemizdeki insanların dinlerini öğrenmelerinde ve bilinçlenmelerinde bu eserlerin önemli katkısı olmuştur. Bununla birlikte, bu eserleri yazanlar sonuçta kendi ülkelerinin insanları oldukları için, yaşadıkları ülkelerin sorunları ve yazarların kendi coğrafyalarından hayata bakışları fikir olarak bu kitaplara hâkimdi. Dolayısıyla bu kitaplarda yazılan pek çok şey bizim ülkemiz insanını ilgilendirmedikleri gibi bizim gündemimizde olmayan yeni sorunları da buraya taşımıştır.

Ülke Kendi Yazarını Yetiştiriyor

Geçiş dönemi olarak kabul edebileceğimiz bu süreçten sonra, ülkemizin yetiştirdiği pek çok insan halkın ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak pek çok eser kaleme aldı, almaya da devam ediyor. Bugün İslâmî neşriyatın satıldığı yayınevlerine gittiğinizde, rafları işgal eden kitapların neredeyse tamamına yakınının bizim ülkemizde yetişen insanlar tarafından kaleme alınmış olduğunu görürüz. Bu bir açıdan sevindirici olmakla birlikte, yayın çeşitliliği ve pek çok insanın İslâmî konularda yazıyor olması karşısında, kimin kitabının okunacağı hususunda kafalar iyice karışmış durumdadır. Zira aynı konuyla ilgili o kadar farklı kitaplar yazılmaktadır ki! Birinin yazdığını öteki kabul etmemekte, ortaya yazarlar sayısınca farklı İslâmî bakışlar çıkmaktadır. Alt yapısı olmayan, doğruyu yanlıştan seçme imkânı bulunmayan ve hatta daha öncesinde öğrenmesi gereken temel bilgilere bile sahip olmayan insanımız, kafasını karıştıran böylesi neşriyat karşısında şaşkınlığa düşmüştür. Kime inanacağını bilemez durumdadır.

Televizyonlardaki Dinî Programlar

Aynı durum televizyon ekranlarında

“İslâm’ı anlatma ve halkımızı bilgilendirme çabası içinde olduğunu söyleyen insanların bir kısmının, birbirleri aleyhine hem de isim vererek yaptıkları suçlamalardır. Ekranlar âdetâ dindar insanların birbirleriyle mücâdele ettikleri alanlar hâline gelmiş, bunları seyreten kimselerde de din bilginlerine karşı olan sevgi ve itimat azalmıştır.”

karşımıza çıkmaktadır. İslâmî konuları ele alan o kadar televizyon kanalı var ki! Bir insan bir gün üşenmeden bu kanalların tamamını seyretmeye çalışsa, kafası tamamen karışır. Zira pek çoğu İslâm’ı anlatıyor ama kanallar arasındaki farklı anlatımlara bakan seyirci, hangisinin en doğru bilgiyi verdiği husûsunda tereddüde düşer. Çünkü dinî meseleler her birinde farklı ele alınmakta, birinin dediğini diğeri onaylamamaktadır. Bazılarında ise, Allah’tan kendisine bilgi geldiğini söyleyerek insanlara bir takım tavsiyelerde bulunanlar ekrana çıkarken, bir başkasında da kişi kendisinin beklenen ‘Mehdi’ olduğunu

söyleyebilmektedir. Bir diğerinde de matematik ve diğer bilimlerin yardımıyla Kur'ân'dan bazı sonuçlar çıkarılarak ekranı işgal etmektedir. Bunun yanında belki de en kötüsü, İslâm'ı anlatma ve halkımızı bilgilendirme çabası içinde olduğunu söyleyen bu insanların bir kısmının, birbirleri aleyhine hem de isim vererek yaptıkları suçlamalardır. Ekranlar âdetâ dindar insanların birbirleriyle mücadele ettikleri alanlar hâline gelmiş, bunları seyreden kimselerde de din bilginlerine karşı olan sevgi ve itimat azalmıştır.

Bütün bu tabloya bakıldığında, insanın neye inanacağını ve neyi kabul etmeyeceğini bilemez hâle geldiği aşikârdır. Ayrıca başkalarını İslâm adına suçlayan ve onların doğru yolda olmadığını söyleyenler ile suçlamalara cevap yetiştirmeye çalışanlara baktığımızda, seyrettiğimiz bu manzaradan utanır olduk.

"Bütün bu seyrettiğimiz programlardan hangisi gerçek İslâm?" diye sorduğunuzu duyar gibi oluyorum. Bu soruyu sormakta yerden göğe kadar haklısınız. Evet, bunlardan hangisi gerçek İslâm?

Kalplere Şüphe Tohumu Ekiliyor

Bir şeye daha üzüldüğünüzü biliyorum: Vatandaşlar temel İslâmî meseleleri bilmiyor. Hatta Müslüman olan halkımızın gerçek anlamda tekrar Müslüman edilmesine ihtiyaç var. Durum böyleyken, dinî ilimlerde uzman olan kişilerin kendi aralarında konuşmaları gereken meseleler ekranlarda konuşuluyor ve tartışılıyor. Alt yapısı olmayan insanlara anlayamayacakları ve kaldıramayacakları meseleler anlatılıyor ve bunlarla ilgili münâkaşalara giriliyor. Bunları seyreden insanlar da artık neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilemez hâle geliyor ve her şeyden kuşku duymaya başlıyor. Bu durum ise insanların İslâm'a ısınmasına değil, bilâkis başta ibâdetler olmak üzere dinî hayattan uzaklaşmasına sebep oluyor. Çünkü olsa da olur olmasa da olur anlayışına kapılan seyirciler duyarlılıklarını kaybediyor ve din onların nazarında sıradan bir olay hâline geliyor.

İnsanlar Dinden Soğutuluyor

Bu dediklerim çerçevesinde televizyonlarda din adına yapılan tartışmalara bir bakılacak olduğunda, yapılanların ne kadar yanlış olduğunu anlarız. Şöyle düşünün: Namazdan, oruçtan haberi olmayan, daha dinin ne olduğunu bilmeyen, ailesinde en küçük dinî bir eğitim almamış olan insan televizyonlarda dinî tartışmaları seyrettiği zaman bunun onun üzerinde nasıl bir etkisi olur dersiniz? Dine karşı içinde bir sevgi mi oluşur, dinimi öğrenmeliyim diye mi düşünür? Yoksa "Hocalar bile dinin ne olduğunda anlayamamışlar, demek ki din karışık bir şeymiş, en iyisi şu anki yaşantıma devam etmek ve dinden de dindarlardan da uzak durmak." diye mi düşünür. Doğrusu ben bugüne kadar ekranlardaki dinî tartışmaları seyrederek dine ısınan ve namaza oruca başlayan bir insan görmedim. Ama tersini çok gördüm. Muhtemelen sizler de görmüşsünüzdür. Her biri farklı şeyler söyleyen hocaları seyreden insanlar kalplerinde oluşturulan şüphelerle her şeyi bir tarafa bırakarak dini sadece imana indirmekte ve önceden yapmaya gayret ettikleri ibâdetleri bile terk etmektedirler.

Bu şuna benzemektedir:

Taşıma araçlarının istiap haddi vardır. Bir araca kapasitesinin üzerinde yükleme yapıldığı zaman gitmekte zorlanır. Çok daha fazla yükleme yaptığınızda ise bir yerinde aksama olur ve araç bozulur. Öyleyse insanlara kaldıramayacaklarından fazlasını yüklemeye çalışmak ve zihinlerinin bulanacağı şeyleri anlatmak İslâm adına yapılmış bir hizmet değildir. Hz. Peygamber (s.a.v.) insanlara akıllarının kaldırabilecekleri şeylerin anlatılmasını istemiştir. Dini tebliğ etmek için gönderdiği elçilere neleri anlatmaları gerektiği hususunda sıkı sıkı tembihte bulunmuş, en sonda anlatılması gereken meseleleri en başta anlatarak yeni Müslüman olanların zihinlerini allak bullak etmemelerini istemiştir. Bu sebeple de anlatılacak hususlarda sınırlama ve

sıralama getirmiştir. Hz. Ömer de valilere bu hususta özel tembihte bulunurdu. Vaazlarında ölçüyü kaçıranları da azarlar, vaaz etmelerini engellerdi. Dolayısıyla önceliği olan hususların öne alınması istenirdi. Sırası gelmemiş bilgilerin öğretilmemesi istenirdi. Çünkü maksat İslâm'ın öğretilmesi ve sevdirmesi ise bunda belli bir sıra takip edilmesi şarttı. Kaldı ki Yaratıcımız bile kitabında bunu uygulamış, Kur'ân'ı birden iki kapak arasında indirmemiştir. İnsanları olgunlaştıra olgunlaştıra, önceki öğrendiklerini iyice bellemelerinin ve uygulamalarının ardından yeni buyruklar göndermiştir.

Kendimize Yaptığımız Zulüm Bize Yetmektedir

Bizleri derinden yaralayan ve üzen tabloya baktığımızda, bazı insanların kendilerini isbat etmek ve karşısındakiyle tartışarak nefsinin tatmin etmeye çalışması sonucunda yaptığı tahribâtın çok büyük olduğunu ve büyük günaha girdiğini görüyoruz. Üzülüyoruz bütün bu olup bitenlere. İçimizdeki insanların sebep oldukları kafa karışıklıklarının, İslâm'a doğrudan saldırılara yapacak bir şey bırakmadığını anlıyor ve kahroluyoruz.

Ne Yapmalıyız?

"İnsanların TV kanallarında kendilerine göre benimsedikleri din anlayışını anlatmalarının önüne geçilemeyeceğine ve bu programlar yasaklanamayacağına göre biz ne yapacağız? Çoluk çocuk bunları seyrediyoruz, başkaları da seyrediyor. İnsanların zihinleri karışıyor." dersiniz, tamamen haklısınız. Doğru dinî bilginin halka aktarılmasında Diyanet İşleri Başkanlığı'na büyük sorumluluk düştüğünü hatırlattıktan sonra kendimiz ne yapabileceğimize bakalım:

İnsan temel dinî bilgileri öğrenir, başka bir deyişle alt yapıyı sağlama alırsa, onun üzerine birinci katı inşâ etme zamanı gelmiş demektir. Ancak temeli sağlam atmadan üzerine kat

"İslâm adına suçlayan ve onların doğru yolda olmadığını söyleyenler ile suçlamalara cevap yetiştirmeye çalışanlara baktığımızda, sevrettiğimiz bu manzaradan utanır olduk."

atmaya çalışmak sonrasında yaşanacak olan sadece felâkettir.

Bu sebeple öncelikle iyi bir ilmihâl bilgisine sahip olmamız gerekmektedir. Bunu yaptıktan sonra meâliyle beraber Allah'ın bizler için göndermiş olduğu son kitabını tercümesiyle birlikte baştan sona okumak durumundayız. Bunu yapalım ki Rabb'imizin kitabıyla doğrudan doğruya biz de yüzleşelim. Bunun ardından da konularına göre tertip edilmiş derleme bir hadis kitabını okumak güzel olur. Bunu yaparak da Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bizlere neler öğrettiğini öğrenme imkânını elde etmiş oluruz.

Bu üç aşama gerçekleştiğinde, insan hem Allah'ın kitabını, hem Allah Rasûlü'nün buyruklarını öğrenmiş, hem de günlük yaşantısını yaşarken temel dinî bilgileri elde etmiş olur. Bu üç bilgiyle beynimizi beslediğimizde artık değerlendirme ve kimin ne demeye çalıştığını anlama noktasında iyi bir kıvama gelmiş oluruz.

Geriye bir adım daha kalmaktadır; söz konusu tv programlara baktığınızda, din bilgini olmasanız da, İslâm ümmetinin genel çizgisinin dışında şeyler söyleyen, anlattıkları ile ümmetin farklı yeni bir yola sapmasına sebep olacak şeyler söyleyenleri seyretmemek en çıkar yoldur. İslâmî neşriyattan kimlerin eserlerini okuyacağız meselesine gelince, güvenilir bilginlere danışmak zarûrîdir.

Dipnot

* Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM, Ankara Üniversitesi

Uzun ve Kapkaranlık Bir Geceyi Fecre Kavuşturan Yiğitler

“Türk, Kürt, Laz, Çerkez, Alevî, Sünnî; kadın erkek, genç yaşlı el ele ve omuz omuzaydı o gece. Bin bir suratlı aşağılık piyonlara ve bu asık suratlı Truva atlarına karşı herkesin tek bir düşüncesi ve tek bir hesabı vardı: Kuvayı Milliye rûhuyla hareket ederek vatani işgalcilerin yerli işbirlikçilerine karşı kanının son damlasına kadar savunmak. Gerekirse bu uğurda canını vermek.”

Gece pusluydu. Kapkaranlıktı her yer. Sanki ay'ı ve yıldızları göklerden çalmışlardı. Herkes günün yorgunluğunu atmak için uzanmıştı yatak veya koltuklarına. Kimisi de çoktan uykuya dalmıştı. Sıradan bir geceydi evveli. Fakat haramiler yaptıkları kirlî plânı gizlice hayata geçirmek için canhıraş çalışıyorlardı. Okyanus ötesinden düğmeye basmıştı şeytanın ortakları. Tükelenen gün yarına evrilirken kara gökler alev toplarıyla aydınlanıyordu.

Takvimlerin o zifiri 15 Temmuz'u gösterdiği gecede seçilmişlere darbe teşebbüsünde bulundu ihanet şebekeleri. Akıllarını kiraya verenler, idraklerimizi kuşatmaya çalıştı pervasızca. Bir huzur ve refah beldesi olan güzel ülkemizi, kaosun simgesi hâline dönüşen Suriye'ye döndürmek istediler. Başta Ankara ve İstanbul olmak üzere, şehirlerimizi ve zihinlerimizi kuşatma girişiminde bulundular. Boğaz Köprüsü'nü kapatan şehir eşkiyaları demokrasinin kalbi olan Gazi Meclisimizi bombalayacak kadar insanlıklarını kaybettiler. O Gazi Meclis ki demokrasinin gözü ve kulağıydı. Bugüne kadar yapılan darbelerde asla dokunulmayan mahrem bir yerdi Gazi Meclis. Fakat gözü dönmüşler orayı da hedef seçti.

O gece, şehit kanlarıyla sulanan, cennetten bir köşeyi andıran ülkemi ateşe veren bu çağın Neronları, şerefli üniformalarının arkasına sığınarak kinlerini, öfke ve nefretlerini ağız dolusu kustular. Bu çağın Nemrutları bu çağın İbrahimlerini kor ateşlere atmak için şer ateşine odun taşıdılar. Firavunlar Yusuf'ları kör kuyulara mahkûm etmek için çırpınıp durdular. Onlar ki yıllarca sırtlarından beslendikleri bu aziz milletin rûhunda kapanmaz yaralar açtılar. Annelerin hüznün çeşmelerinin musluğunu sonuna kadar açtılar. Hanımları eşsiz, çocukları babasız bıraktılar. Hızla büyüyen Türkiye'nin önüne takoz koymak istediler.

Diriliş ateşini söndürmeye çalıştılar. Milletin ayaklarını prangaya vurmak istediler. Onun içindir ki Batısıyla okyanus ötesiyle birleşip topyekûn hunharca, alçakça, kallesçe saldırdılar.

“İman nimetinden mahrûm olanlar, yürekleri vatan sevgisiyle dolup taşan insanların güle oynaya ölüme koşmasına bir anlam veremediler. Okyanus ötesinden emir alanlar, böyle bir direnişi hesap edemediler. Çünkü geçmişte böylesi bir direnişe hiç rastlanılmamıştı.”

O gece göklerden yağmur değil, ateş yağıyordu. Tanklar ölüm kusuyordu aralıksız. Milletin vergileriyle satın alınan ağır silahlar millete doğrultuluyordu. O uzun gecede bir “Uzun Adam” çıkıyordu sahneye. Milleti topyekûn direnişe çağırıyordu. Seçilmiş bir Cumhurbaşkanı olarak “Demokrasiye inananları meydanlara davet ediyorum!” diyordu.

Asla unutulmayacakl

Vatanını canından aziz bilen milletimiz bu ülkenin selâmeti için meydanlara akıyordu adeta. Cadde ve sokaklar uçsuz bucaksız bir insan nehrini andırıyordu. Türk, Kürt, Laz, Çerkez, Alevî, Sünnî; kadın erkek, genç yaşlı el ele ve omuz omuzaydı o gece. Bin bir suratlı aşâğılık piyonlara ve bu asık suratlı Truva atlarına karşı herkesin tek bir düşüncesi ve tek bir hesabı vardı: Kuvayı Milliye rûhuyla hareket ederek vatani işgalcilerin yerli işbirlikçilerine karşı kanının son damlasına kadar savunmak. Gerekirse bu uğurda canını vermek.

Bu çağın serdengeçtileri abdestlerini alarak, eş ve çocuklarıyla helâlleşerek evlerinden çıktılar. Anne ve babalarının ellerini öpüp hayır dualarını aldılar. Zira gidip de dönmek vardı. Bu duygu ve düşüncelerle ayrıldılar mesut hanelerinden. Kimi Boğaziçi Köprüsü'nde, kimi Vatan Caddesi'nde, kimi Çengelköy'de, kimi Havalimanında, kimi Beştepe'de, kimi Genelkurmay önünde kelime-i şehâdet getirerek verdi son ne-

fesini. Onlar vatan için ölerék ölümsüzlüğe vâsıl oldular. Okçular Tepesi'nin boş olmadığını dosta düşmana gösterdiler.

15 Temmuz'u 16 Temmuz'a bağlayan gece kanla ve canla bir büyük destan yazıldı yine. Öyle bir destan ki kalemler yazmakta kifayetsiz kalır. Bu destan karşısında işbirlikçi Batılıların nutku tutuldu. İman nimetinden mahrûm olanlar, yürekleri vatan sevgisiyle dolup taşan insanların güle oynaya ölüme koşmasına bir anlam veremediler. Okyanus ötesinden emir alanlar, böyle bir direnişi hesap edemediler. Çünkü geçmişte böylesi bir direnişe hiç rastlanılmamıştı. İnsanlar kaderlerine razı olarak evlerine çekilmişlerdi. Fakat şimdi önderinde kefeniyle yola çıkan, korku nedir bilmeyen, yurdunu canından aziz bilen, yol arkadaşlarına "Sizde gömlek varken ben çelik yelek giymem." diyebilen yiğit bir yolbaşçısı vardı.

Ecnebilere uşaklıkta sınır tanımayanlar, iha-

ar...

netlerini sahte gülüşlerinin arkasına saklayanlar, hakîkatlere perde çekerek insanları masallarla uyutanlar, ensesinde boza pişirenler, lânetli kavmin maşaları; bu kahraman millete pusu kurdular o gece. Ekmeğini yedikleri, suyunu içtikleri, havasını soludukları, içinden çıktıkları milleti sinsice arkasından hançerlediler. En kötüsü de milletin merhamet duygusunu kirli emellerine âlet ettiler.

O gece minarelerden yükselen selâların hüznü sesi yürekleri dağladı. Millet bu en zor zamanda selâların çağrısına uyarak ölümün soğuk kollarına atılmakta asla tereddüt etmedi. O gece serdengeçtiler zifiri karanlığın üzerine büyük bir azim ve kararlılıkla yürüdüler. Zira bir gün sahibine iade edileceğinden şüphe olmayan can, bu uğurda verilmeyecekti de neyin uğrunda verilecekti? Bu duygu ve düşüncelerle satılmışların üzerine yürüdüler; cadde ve meydanlarda dizgin tutmaz küheylanlar gibi şahlandılar. Kiminin adı Erol kimininki Abdullah, kimininki İl-

“O gece minarelerden yükselen selâların hüznü sesi yürekleri dağladı. Millet bu en zor zamanda selâların çağrısına uyarak ölümün soğuk kollarına atılmakta asla tereddüt etmedi. O gece serdengeçtiler zifiri karanlığın üzerine büyük bir azim ve kararlılıkla yürüdüler.”

han, kimininki Halil, kimininki de komutanından aldığı emri hiçbir tereddüt emaresi göstermeden yerine getiren Ömer Halisdemir’di.

Ömer Halisdemir deyip de geçmeyin. O, bu çağın Ulubatlı Hasan’ıydı. Kendisini İsmail gibi kurban etmişti bu vatana. “Allah’ın Arslanı” lakaplı Hamza gibi ölüme meydan okumuştur o gece. Canını hiçe sayarak ölümün kollarına atılmıştı. Anadolu’nun ücra bir köşesinden kalkıp Ankara’ya gelmiş, şerefli ordumuzda subay olmuştu. Damarlarında ve bütün hücrelerinde kan yerine vatan aşkı dolaşıyordu Halisdemir’in. Bunu o karanlık gecede okyanus ötesindeki işbirlikçilere hizmet eden Semih Terzi’yi öldürerek ispatlamıştı. Sonra da sırtından yediği otuz üç kurşunla Rabb’ine yürümüştü. Otuz üç kurşun sanki otuz üç kuşa dönmüş; kanatlarında taşıdıkları o mübârek bedeni göklerin sonsuzluğuna taşımışlardı. Gelin bir de kendi ağzından kaleme alınan bir şiirden dinleyelim o büyük karakter heykelini:

“Ben Ömer Halisdemir, tetiği düşüren parmak.../Takvimlerin 15 Temmuz’u gösterdiği o zifirî gecede bir kıyamet koptu ülkemin payitahtında/Gecenin sessizliğine bir balyoz gibi indi vaveylâlar/Leş kargaları dadandı necip yurduma/Ebu Cehil’in o abus yüzünü tanıdı yerler ve gökler/Bir an bile göz kırpmadım kutlu nöbet başında/Besmeyleyle namluya sürdürdüm ilk kurşunu /Eğilme-

“15 Temmuz şanlı bir milletin kıyama duruşudur. Hakk'ın bâtila karşı kazandığı onurlu bir zaferdir. O gece meydanlarda tanklara kafa ve yumruk atan gözü pek serdengeçtiler vardı. Onlar ki 'Dedemle Menderes'i, babamla Özal'ı verdik; ama Tayyip'i size yedirmeyiz.' diyerek korkusuzca tankların önüne yatıyorlardı.”

*dim; dik, diri ve iri durdum o gece/Çuvala sığmadı
ihanetin paslı mızrağı/Mazlumların feryatlarına
karıştı gül yüzlü dualar/Yerle yeksan oldu çağ-
daş Firavun'un orduları//Ben Ömer Halisdemir,
tetiği düşüren parmak.../Masmavi bir gündüze
gebeydi simsiyah bir gecenin sayhaları/Hüseynî
makamında bir salâ değdi kulaklarıma/Hilâlin
koynunda yuva yaptı mahzun bir yıldız/Otuz pare
gül oldu otuz kurşun, erenlerin bahçesinde/Uyan-
dığımda Çukurkuyu'daydım bir beyaz güvercin
misali/Oysa vatana kurşun sıkanlar, çoktan çukur
olmuştu milletin nazarında/Al bayrağın gölgesin-
de soluklanıyordum çok şükür/Kuştan hafifli otuz
kurşuna hedef olan yaralı bedenim/Bir gülistana
dönmüştü her kurşun yarası şimdi /Tüyden hafif
gölgemden kan fıskırdı bayrak kırmızısı/Gonca
güller oğul verdi hasret bahçelerinde/Beni azat
ettiler bu dünya gurbetinden sonsuza...”*

15 Temmuz'da hainlere meydanları dar edenler bu ülkenin gerçek sahipleri idi. Onların model aldıkları insanlar içimizden insanlardı. Zira onlar 17 arkadaşıyla Göktürk Devleti'ni yeniden kuran İlderis Kağanların, emrindeki kırk askerle Çin sarayına baskın düzenleyen Kürşadların, akıncı beyi olan Malkoçoğulları'nın, zafere iman eden ve bunun göstergesi olarak gemileri yakan Endülüs fâtihi Tarık Bin Ziyadların, Fâtihi'nin fedâisi Kara Muradların, Bizans'a karşı amansız bir mücadele veren Battal Gazilerin, dünya ta-

rihinin ilk kadın hükümdarı Tomris Hatunların, Kudüs fâtihi Selâhaddin Eyyubîlerin, çağ açıp çağ kapayan İstanbul fâtihi Sultan Mehmedlerin, bayrağı kale burçlarında dalgalandırmak için oklara hedef olan Ulubatlı Hasanların, zâlim Bolu Bey'ine karşı boyun eğmeyen Köroğluların, Ege'de düşmana ilk darbeyi vuran Yörük Alilerin, Çanakkale Muhârebesi'sinin en zor anlarında 276 kiloluk üç adet mermiyi her defasında “Ya Allah Bismillâh” diyerek topun namlusuna süren Havranlı Seyit Onbaşlıların, Müslüman Türk kadınına uzanan elleri kıran Sütçü İmamların, 93 Harbi'nde direnişin sembolü olan Nene Hatunların, Nezahat Onbaşlıların, Kara Fatmaların ve Şerife Bacıların torunlarıydı. Atalarından aldıkları güç ve ilhamla meydanlara inmişlerdi. Onlar uniformalarını bedenlerine değil, râhlarına giyinmişlerdi. İmanlarını zırh edinmişlerdi.

15 Temmuz şanlı bir milletin kıyama duruşudur. Hakk'ın bâtila karşı kazandığı onurlu bir zaferdir. O gece meydanlarda tanklara kafa ve yumruk atan gözü pek serdengeçtiler vardı. Onlar ki “Dedemle Menderes'i, babamla Özal'ı verdik; ama Tayyip'i size yedirmeyiz.” diyerek korkusuzca tankların önüne yatıyorlardı. Onlar “İnsan bir kere ölür; şimdi değilse ne zaman?” diye haykırıyorlardı. Dizüstü yaşamaktansa alınlarının akıyla dimdik ayakta ölmeyi tercih ettiler. Darbelerin ezanları susturduğu o acılı günleri çok görmüştük. 15 Temmuz'da ezanların çirkin ve vahşî bir darbeyi susturduğunu da gördük çok şükür. Ölek bile gam yemeyiz bundan sonra. Onlar simsıcak yataklarında uyumak yerine, zor olanı, bu aziz vatan uğrunda ölmeyi tercih ettiler. Onun içindir ki kara toprağa değil, milletin kalbine gömüldüler.

Millî iradeyi hiçe sayıp bâkir zihinleri zehirli fikirleriyle iğfal etmeye çalışanlar, 15 Temmuz gecesinde aziz milletimizden okkalı bir tokat yediler. Bu milletin yiğit evlâtları bayrağı gönderden indir(t)medi, ezanı dindir(t)medi. Bu necip millet 15 Temmuz gecesini 249 şehit verdi. Binlerce vatan evlâdı da gazi oldu. Böylece hızlandırılmış yeni bir kurtuluş savaşı daha kazanıldı.

O gece "Allah, tuzak kuranların en hayırlısıdır." hakîkati tecellî etti.

"Çanakkale Geçilmez!" ifadesini bir slogan olmaktan öte, bir inancın yansıması hâline getiren şanlı milletimiz, 15 Temmuz gecesi bir meczuptan aldığı emirle Türkiye'yi kan gölüne döndürmeye çalışanlara karşı canı ve kanı pahasına direndi. Gecenin karanlığında imanın nuruyla yüzleri parıl parıl parlayan bu çağın kahramanları yeri geldi tankın altına yattı, yeri geldi tankın üstüne çıktı. F16'lar halka bomba yağdırırken onlar sokaklarda ve caddelerde istiklâl ve istikbâl mücâdelesini verdiler. Bütün dünyaya parmak ısırtan tarihî şahsiyetlerin ölmediklerini bir kere daha gösterdiler. Hele bir Ömer Halisdemir vardı ki ilk kurşunu canı pahasına sıkarak karanlığı aydınlığa çevirdi. Bu çağın Ulubatlı Hasan'ı otuz kurşun yese de bayrağı yere düşürmedi. Halife Ömer gibi dik, diri ve iri durdu. O gece o kadar çok kahraman sahneye çıktı ki hangisini sayacağımızı bilemiyoruz. Neticede bu millet 15 Temmuz gecesi 2. Kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Allah milletimize bir daha böyle acılar yaşatmasın.

Tarih boyunca mazlumun yanında, zâlimin karşısında olan bu necip millet dua almış ve övül-

müş bir millettir. Bugüne kadar hiçbir kuvvet bu yüce milletin sırtını yere getiremedi, biiznillâh bundan sonra da getiremeyecektir. Kanla sulanan bayrak gönderde gururla dalgalanacaktır. Sözlerimi o gecenin hissiyatıyla kaleme aldığım dörtlüklerle noktalamak istiyorum: "15 Temmuz gecesinde/Kabından taşanlar gördüm/Korku yoktu nicesinde/Ölüme koşanlar gördüm//Alınları ter bürürken /Kimi kâbuslar görürken/Kimi düz yolda yürürken/Sarp dağlar aşanlar gördüm//Tank altına yattı yiğit/Son kurşunu attı yiğit/Bir doğdu, bir battı yiğit/Bu hâlde şaşanlar gördüm//Temmuz ayında üşürken/Belâlardan savuşurken/Şehadete kavuşurken/Sevinçten coşanlar gördüm//Vuslata erelim diye/Goncalar derelim diye/Baharı görelim diye/Temmuzda pişenler gördüm/Hakk nasip etti visali/Neş'eye döndü ye's hâli/Leş kargaları misali/Yurduma üşenler gördüm/Sönmesin son ocak diye/Canlar verildi hediye/Şehitlere kucak diye/Toprağı eşenler gördüm//İşbirlikçi zalimleri/Şeytan dostu âlimleri(!)/Zulme hizmet talimleri/Yarayı deşenler gördüm //Trabzon'unda, Ağrı'nda/Şehitler yatar bağrında/Cennet vatanın uğrunda /Toprağa düşenler gördüm"

Çok Amaçlı Kurulan Hayır Müesseseleri: “Vakıflar”

“Vakıflar, çok amaçlı kurulan hayır müesseseleridir. Bu durum İslâm’ın, insanların sosyal güvenliğinin sağlanmasına büyük önem verdiğini gösterir.”

Vakıf, Arapça bir kelime olup, “durmak, durdurmak ve haps etmek” gibi anlamlara gelir.¹ İstılâhta ise, bir mülkün menfaatini insanlara tahsis edip, “ayn”ını Allah’ın mülkü hükmünde, temlik ve temellük etmeye denilmiştir. Bu tanımın anlamı, bir malı, mülkiyetin devri sonucunu doğuran tasarruftan alıkoyp, gelirini devamlı surette ihtiyaç sahiplerine veya belli bir hizmetin yürütülmesine bağışlamaktır. Hiçbir maddî karşılık beklemeden, sırf Allah rızâsı ve sevap kazanmak için başkalarına yardım niyetiyle kurulan vakıflar, yüzyıllar boyu İslâm ülkelerinde önemli bir görevi yerine getirmiş, sosyal ve ekonomik hayat üzerinde olumlu etkiler bırakmış hukûkî ve dinî kurumlardır. Kur’ân-ı Kerîm’de “vakıf” kelimesi geçmemekle beraber bu mânâyâ gelebilecek ve buna eş anlamlı pek çok kelime vardır. İyilik yapmak, sadaka vermek ve ihsanda bulunmak gibi başkalarına yardımı teşvik eden pek çok âyetin ve hadislerin bulunduğunu biliyoruz. Kur’ân’da, bir sosyal yardımlaşma türü olan sadaka ve infâkla ilgili pek çok âyet vardır. Mü’minler, sürekli Allah yolunda toplumun ihtiyaç sahipleriyle bir nevi mallarını paylaşma biçimi olan infâk etmeye, mallarından bir kısmını karşılık beklemezsiniz ihtiyaç sahiplerine vermeye teşvik edilir. Sosyal yardımlaşmaya teşvik eden âyetlerden bazıları şunlardır: *“Hayırlı işlerde birbirinizle yarışın.”*² *“Mallarını Allah yolunda sarf edenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir...”*³ *“Sevdiğiniz şeylerden sarf etmedikçe, iyiliğe erişemezsiniz. Her ne sarf ederseniz, şüphesiz Allah onu bilir.”*⁴ *“İyilik etmek ve fenâlıktan sakınmak husûsunda birbirinizle yardımlaşın.”*⁵

Vakıf müesseselerinin kuruluşunda ilham kaynağı olan birçok hadis de bulunmaktadır. Özellikle Sahih-i Buhârî’deki “Vasâya” bâbı vakıf konusuna tahsis edilmiştir. Bu konu ile alâkalı olarak şu hadis oldukça dikkat çekicidir: *“İnsanoğlu öldüğü zaman bütün amelleri kesilir. Ancak, devamlı bir sadaka meydana getirenler (sadaka-i câriye), faydalı bir ilim bırakanlar ve kendisine hayır duâ edecek sâlih bir çocuk bırakanlarınkı*

“Çok kısa aralıklarla savaşma durumunda kalan Osmanlı İmparatorluğu gibi büyük bir devletin çökmeden yüzyıllarca ayakta durmasını sağlayan en büyük kurum, vakıf teşkilatları olmuştur.”

kesilmez.”⁶ Hadisçiler, “sadaka-i câriye”yi, vakıf ile tefsir etmişler ve sadaka devam ettiği müddetçe sadaka sahibinin amel defterinin kapanmayacağını, sürekli olarak sevabının devam edeceğini söylemişlerdir.⁷

İslâm tarihinde ilk vakıf, Hz. İbrahim’e ait olup Halilü’r-Rahmân Evkafı adı verilen vakıflar⁸ ve bunların içinde en önemlisi Kâbe-i Muazzama’nın vakfıdır. Ayrıca vakıf tarihinde Hz. Peygamber (s.a.v.)’in Medine şehrinde sahip

bulunduğu yedi bahçe hâlindeki mülkünü vasiyet yoluyla mü'minlerin fakirlerine vakfettiğini biliyoruz.⁹ Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ashâbı da O'nun yolunda yürüyerek, mallarını, tarla ve arazilerini, hatta bu arazilerinin gelirlerini ihtiyaç sahipleri için vakfetmekle kalmamışlar, çeşitli vakıflar kurmak suretiyle insanlığa hizmet etmişlerdir. Meselâ Hz. Ömer'in Hayber arazisinden hissesine düşen değeri oldukça kıymetli olan ve Semğ adı verilen hurma bahçesi hakkında Hz. Peygamber (s.a.v.)'e, "Ya Rasûlallah! Nazarımda çok kıymetli olan bir hurma bahçesine sahip oldum. Bu hususta ne buyurursanız öyle yapacağım." demesi üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.), "Bu hurmalığın aslını vakfet. Artık o satılmaz, hibe edilmez ve vâris olunmaz, yalnız onun mahsûlü infâk edilir, yedirilir." buyurmuştu. Bunun üzerine Hz. Ömer, adı geçen mülkünü vakfetti. Allah yolunda gazâ eden mücâhitler, esâretten kurtulmak isteyen köleler, misafirler vs. gibi lâyük olanlar hep bundan istifâde ettiler.¹⁰ Bu rivâyet

hem vakfın ve hem de vakfiyenin delil oluşuna bir örneklik teşkil eder.

Hz. Peygamber (s.a.v.) ve dört halife devrinden sonra Emevîler, Abbasîler, Selçuklular vesâir İslâm hükümdarları, emirleri ve bilhassa Osmanlılar tarafından pek mühim şeyler vakfedilmiş, büyük çapta vakıf müesseseleri meydana getirilmiştir.¹¹ Bunlar arasında, gıda, sağlık, barınma, eğitim, ibâdet, ulaşım, ticaret işleri için kurulan vakıflara ek olarak, hayvanların bakımı ve tedavisi için de vakıflar kurulmuştur. Bu durumu inceleyen Batılı sosyal siyasetçiler, 16. yüzyıl Türkiye'sini 'vakıf cenneti' olarak nitelemişlerdir.¹² Çok kısa aralıklarla savaşma durumunda kalan Osmanlı İmparatorluğu gibi büyük bir devletin çokmeden yüzyıllarca ayakta durmasını sağlayan en büyük kurum, vakıf teşkilatları olmuştur.

Şüphesiz vakıflar, çok amaçlı kurulan hayır müesseseleridir. Bu durum İslâm'ın, insanların sosyal güvenliğinin sağlanmasına büyük önem verdiğini gösterir. İnsanların sosyal güvenliği-

nin sağlanmasına yönelik başlıca vakıf türleri şunlardır: Fakirlere para veya erzak dağıtmak ve günlük yemek vermek gayeleriyle kurulmuş vakıflar. Kimsesiz çocuklara, fakir dul kadınlara elbise temin etmek, fakir kızların çeyiz ve düğün masraflarını karşılamak, kimsesiz yolculara yardım etmek, esirleri hürriyetine kavuşturmak için kurulmuş vakıflar. Buhârî okutulması amacıyla, yoldaki pisliklerin üzerini kapatmak ve pazar esnafını bir anlamda kontrol etmek için pazaryerine terazi ihdâsı gibi vakıflar. İnsanlara yol emniyetini sağlamak ve ihtiyaçlarını gidermek için yapılan binlerce kervansaraylar, hasta insanların tedavisi için kurulan hastaneler en önemli vakıflardandır. Emevî ve Abbâsî Devirlerinde yalnız Türkistan'da 10.000 (on bin) kervansaray olduğu söylenmektedir.¹³ Diğer yandan borçluların borçlarını ödeyebilmeleri, çalışamayacak kadar yaşlanıp veya sakatlanan meslek erbâbı ile işçilere fonlar tahsis edilebilmesi, cezâ evlerindeki mahkûmların ve ailelerinin bazı ihtiyaçlarının temin edilebilmesi, fakirlerin cenâzelerinin kaldırılabilmesi için çok sayıda vakıf kurulmuştur. Toplumun yaşayışı için gerekli olan eserlerle insanların en önemli ihtiyaçlarını karşılayan çeşme, sebil, sarnıç, havuz, kuyu ve göl gibi tesisleri ile yolların tamirleri gibi çok çeşitli gayelere yönelik vakıfları da zikredebiliriz.¹⁴ Medeniyet tarihimizde bütün bu kurumlar sosyal hizmet görevi yapmışlardır.

Sosyal güvenlik açısından vakıfların bir başka özelliği, toplumda âdil gelir dağılımının sağlanmasına büyük ölçüde yardım eden müesseseler oluşlarıdır. Devlet nasıl ki bütçe aracılığı ile varlıklı kesimden vergi alıp toplumun her kesimine ve bu arada gelirsiz veya geliri düşük halk tabakalarına hizmet götürüyorsa, vakıflar aracılığı ile de aynı şey yapılmaktadır. Vakıf olmasaydı ferdin serveti tamamıyla mirasçılara kalacaktı. Oysa vakıf yolu ile mirasçılara kalacak olan servetler törpülenmekte ve azaltılmaktadır. Geçmişte bugünkü değerleri çok yüksek rakamlara ulaşan vakıf müesseseleri

kurulmuştur. İslâm dünyasındaki toplam vakıf varlığının bugün para karşılığı değerini ortaya koymak mümkün değildir. Bu, bize vakıfların çok büyük ölçüde millî ekonomiye katkıda bulduklarının açık göstergesidir.¹⁵

Sonuç olarak, her şeyin çıkara ayarlandığı bir zamanda, karşılık beklemeden iş yapmak, sâlih insanların ahlâkıdır. Gelin o halde vakıf insanı olalım. Kendimizi yaşadığımız dünyada iyiliğin hâkim olması uğruna iyilik yapmaya adanalım. Her dönemde olduğu gibi bir sadaka-i câriye olan vakıf müesseselerini yeniden kuralım, kurulmuş olanlara maddî ve mânevî desteklerimizi esirgemeyelim. Özellikle sosyal refah anlayışı gelişmemiş modern toplumlarda zorunlu veya gönüllü yardım müesseseleri arasında yer alan vakıfların, sosyal barışın sağlanmasında "ara kurumlar" rolünü üstlenmiş olduğunu unutmayalım. Bu anlamda vakıflar, toplumsal patlamaların önüne geçilmesinde emniyet sibobu işlevi görür. Bundan dolayı vakıfların önü kesilmemeli, aksine resmî ve sivil kuruluşlar tarafından sürekli desteklenmelidir.

Dipnot

*Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, Selçuk Üniversitesi

1.Bkz. Şemseddîn Samî, *Kamûs-ı Türkî*, İstanbul, 1318, II, 1495-1496.

2.2/Bakara 148.

3.2/Bakara 261.

4.3/Âl-i İmrân 92.

5.5/Mâide 2.

6.Bkz. Müslim, "Vasiyye" 14; Ebû Davud, "Vesâyâ" 14; Tirmizî, "Ahkâm" 36.

7.Davutoğlu, Ahmet, *Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi*, İstanbul, 1983, VIII, 184.

8.Bkz. 2/Bakara, 125-126.

9.Krş. Bilmen, Ömer Nasuhi, *Hukûku İslamiyye ve Istilâhât-ı Fikhiyye Kâmûsu*, İstanbul, 1976, IV, 304.

10.Buhârî, "Vesâyâ" 22; Müslim, "Vasiyye" 15. Ayrıca bk. Molla Hüsrev, *Gurer ve Dürer*, III, 177.

11.Bilmen, a.g.e, IV, 304.

12.Yazgan, Turan, *Gelir Dağılımı Açısından Sosyal Güvenlik*, İstanbul, 1977, s. 15.

13.Bilmen, a.g.e., IV, 302-303.

14.Şeker, Mehmet, *İslam'da Sosyal Dayanışma Müesseseleri*, Ankara, 1984, s. 100.

15.Yeniçeri, Celâl, *İslam İktisadının Esasları*, İstanbul, 1980, s. 462; Krş. Şensoy, Ali, *İslam Ekonomisi Açısından Dayanışma ve Sosyal Güvenlik*, İstanbul, 2001, s. 140.

Ahmed-i Kuddûsî H.E.
Doğum: 11 Rebiyülevvel 1183 Bor
Vefat: Cemaziyelahir 1265 Bor

Bu dünyayı gelen bilir
Ölüm acısını bilir
Senin de başına gelir
Gönül sana dimedimmi

Ahmed-i Kuddûsî ve Gönül Aynası: Dîvân'ından Seslenişler

“Âşığın gönlünün Hakk'tan başkasını kabul etmeyeceğini söyleyen Kuddûsî, âşığın can ve başını Hak yoluna fedâ etmesinden dolayı bu güzel hâlin ona lütfedildiğini belirtir.”

18. ve 19. yüzyılın önde gelen isimlerinden olan Ahmed-i Kuddûsî, döneminin aşk ile yoğrulan sûfilerinden kabul edilmiştir. Dîvân'ındaki şiirleri ve diğer eserlerinde dile getirdiği hakikatlerle gönül dünyamıza yön veren müelliflerden biri olan Kuddûsî, Nakşbendiyye Tarikatı'nın Hâliyye koluna intisabının ardından kendisini vuslata ulaştıran asıl yol olarak Kâdiriyye Tarikatı'nı seçmiştir. Mecâzî aşktan ilâhî aşka yol bulan Ahmed-i Kuddûsî, yetiştirdiği talebeleri ve eserleri ile aramızda yaşamaya devam etmektedir.

Ahmed-i Kuddûsî'nin Hayat Serüveni ve Dîvân'ı

1183/1769'da Niğde'nin Bor ilçesinde doğan Ahmed-i Kuddûsî'nin babası Maraş'tan Niğde'ye gelerek buraya yerleşen Nakşbendî şeyhi Hacı İbrâhîm Efendi'dir. Kuddûsî, ilk eğitimini (maddî ve mânevî olarak) babasından alır. 1786'da babasının vefatı üzerine Bor'dan ayrılıp önce Turhal'a ardından Erzincan ve Kayseri'ye gider. Buralardaki meşâyih ile görüşmeler yapan Kuddûsî, Şam ve Mısır'ı da ziyaret eder. Daha sonra Hicaz'a giden Kuddûsî, 17 yıl Mekke-i Mükerrreme'de ikâmet eder. Mânevî bir işaretle Anadolu'ya dönen Ahmed Efendi, 1807-1810 yılları arasında gerçekleşen Osmanlı-Rus Savaşına ve Balkan Harbine katılır. Şumnu'da bir müddet ikâmet eden Kuddûsî, dönüşte Bor'da bir zaviye açarak insanları irşâd etmeye başlar. Dildeki mahâreti nedeniyle hatipliği ve özellikle şiirleri ile insanlar üzerinde etkili olan Ahmed-i Kuddûsî, uğradığı ağır iftiralar nedeniyle 13 yıl zâviyesinden çıkamaz ve 1265/1849'da burada vefat eder.

Halk arasında "Maraşizâde" ve "Kuddûsî Baba" şeklinde tanınan Ahmed Efendi, şiirlerinde "Kuddûsî" mahlâsını kullanmıştır. Hz. Mevlânâ'dan etkilendiğini açıkça ifade eden Kuddûsî, görüşlerini coşkun ve herkesin anlayabileceği bir tarzla ifade etmeyi başarmış bir sûfidir. Kâdiriyye Tarikatı'na müntesip olmakla birlikte diğer tarikatları de sahiplenilen Kuddûsî'nin günlük 100 istiğfar ve 10 salavât-ı

"Kuddûsî'e göre, kişi kîl ü kâli bırakarak nefsini, Rabbini, dünyayı ve âhireti mârifet nuruyla tanıyarak hakikat perdelerini aralamalıdır."

şerîfe ile okuyabildiği kadar kelîme-i tevhîd okuyan herkesi mürîd olarak kabul etmiştir.

Daha çok Bor, Niğde, Aksaray ve Kayseri civarında yolunu neşreden Ahmed-i Kuddûsî'nin vefatından sonra yerine oğlu Abdurrahman Efendi, onun da vefatı üzerine torunu Ali Halîfe bu yolu devam ettirmiştir. Hacı İbrahim Girgin'in bu yolu vekâleten neşretmesinin ardından Ali Halîfe'nin oğlu Ahmed Eren Kuddûsî'nin yolunu temsil etmiştir. Kuddûsî'nin ağabeyi Mehmed Efendi'nin Bor'da müftülük yaptığı bilinmektedir.

Ahmed-i Kuddûsî'nin Divân'ı bir aşk dîvânı olarak kabul edilebilir. Âşıkâne ve zâhidâne bir tarzda kaleme aldığı şiirlerinden oluşan Dîvân'ına Fehmi Kuyumcu tarafından "Pendnâme-i Hazret-i Kuddûsî", "Vasiyetnâme-i Kuddûsî" ve "İcâzetnâme-i Hazret-i Kuddûsî" başlıklı üç bölümle dört adet mektup eklenmiştir. Bazı kaynaklarda Kuddûsî'nin Tıbb-ı Nebevî, Nesâyih-i Ahmed Kuddûsî, Hazînetü'l-esrâr ve ganîmetü'l-ebrâr ve Medâyih Risâlesi gibi eserleri olduğu nakledilmektedir.

Ahmed-i Kuddûsî'nin Gönül Aynasından Seslenişler

Ahmed-i Kuddûsî, gönül aynasında ilâhî tecellîlerin parlaması için aşkın kılavuzluğuna başvurulmasını zorunlu görür:

*Selamet yok bu yolda 'ışka yoldaş olmayınca
Gönül içinde 'ışk derya misâli tolmayınca*

*Silâhı 'ışk olan korkmaz 'adûdan râh-ı Hakk'da
İrilmez menzile hem 'ışk kılavuz olmayınca.*

“Kuddûsî gönül süruru için dünya kaygısından vazgeçmek gerektiğini ve Hakk’a bende olmak için O’ndan başka her şeyden yüz çevirmenin zorunluluğunu sıklıkla vurgulamıştır.”

kişi kim çeşmini bir ehl-i ‘ışk açmış ola” beytinde ise âşîğın her yerde Hakk’ın cemâlini gören yapısına dikkat çeker.

Gönül süruru için dünya kaygısından vazgeçmek gerektiğini ve Hakk’a bende olmak için O’ndan başka her şeyden yüz çevirmenin zorunluluğunu sıklıkla vurgulayan Kuddûsî’nin Hakk’ı yâd etmenin (zikrin) bu süreçteki tesirini şöyle dillendirir: “Kimse nâil olmadı bu ışka sorun hac ile bağ/Zikri Hakk’a ol müdâvim mâsivadan et ferağ.” Aşkta sadâkatin, kişinin varlığını Hakk’ı varlığında eritmesine bağlı olduğunu savunan Kuddûsî;

Verdi bu ‘ışkı Yaradan çık sûfiyâ sen aradan
Aşksız olan bi-çâreden sığınırım Settâre men
Kuddûsî-i Kuddûs sever mücrim deyû sûfi yerer
Der cümime etmem keder geldim der Gaffâra men

dizelerinde Hakk’ın isimlerine mazhar olmanın benlik iddiasından sıyrılıp Hakk’ta ifnâ olmanın gerekliliğini yineler.

Kuddûsî’nin üzerinde durduğu bir diğer mesele mârifet konusudur. Ona göre, kişi kıl ü kâli bırakarak nefsini, Rabbini, dünyayı ve âhireti mârifet nuruyla tanıyarak hakîkat perdelerini aralamalıdır: “Ma’ârif kenzini bulan hakîkat sırrına erer/Bu kıl ü kâli hem lâf-ı güzâfi ey dedem neyler.” Hakk’ı lâyıkıyla tanımak ve gereğince O’na ibadet etmek için dünyaya gönderildiğini söyleyen Kuddûsî, mârifet pınarının kalpte kök salmasının zikirle, özellikle kelime-i tevhîd zikri ile mümkün olabileceğini şöyle dile getirir: “Zikr ile hâsıl olur kalbde bu nûr-ı ma’rifet/Olalım tevhîde meşgûl şevk-ile biz dâ’imâ.”

Mârifet deryasının zikirle açılacağını savunan Kuddûsî’nin sadece zâhir ilimle meşgul olmayı âriflik için yeterli görmediği anlaşılmaktadır. Ona göre zâhir ilimlerle ilme’l-yakîn mertebesi, daimî zikirle ayne’l-yakîn mertebesi elde edilir:

Açılır zikr ile kalb gözü devâm et sen ana
‘Ârif olmaz kişi nahv ü sarfda yektâ olsa da

Âşîğın gönlünün Hakk’tan başkasını kabul etmeyeceğini söyleyen Kuddûsî, âşîğın can ve başını Hak yoluna fedâ etmesinden dolayı bu güzel hâlin ona lütfedildiğini belirtir. “Şol kişi hamr-ı ‘ışkı bir kadeh içmiş ola/Dû cihânın ârzûsundan bil heme geçmiş ola” mısraında aşk kadehinden içen kimsenin dünyevî ve uhrevî her türlü beklentiden yüz çevireceğini zikreden Kuddûsî, “Her neye baksa görür anda Hudânın veçhini/O

KUDDÛSÎ DİVANI

Prof. Dr. Ahmet DOĞAN

AKÇAĞ

*'İlm-i zâhir ehli Allah'ı bilür 'ilme'l-yakîn
Bilemez 'ayne'l-yakîn her fenne dâni olsa da.*

Nefs-i emmâre ve şeytanın hakikat yolcusunu yolundan uzaklaştırmalarına karşı uyarıda bulunan Kuddûsî, Hakk'a visâl oluncaya kadar O'ndan ümîd kesilmemesini ve O'na güvenerek mânevî yolda mesafeler kat edilmesini sâlike tavsiye eder: *"Bin kerre bin ol Padîşah/ Etsem dahi böyle günah/L/i-taknatu yeter penâh/ Cürmüm ile geldim Sana."* Ahmed-i Kuddûsî, Hakk'a vuslat yolunda gaflete düşmemek için on sekiz bin âlemin Hakk'ı yâd etmesine ibret nazarıyla bakılmasını tavsiye eder:

*Uyumaz on sekiz bin âlemin halkı sana n'oldi
İderler cümlesi tesbîh ü ezkâr u du'â ikâz*

*Uyumaz arş u ferş ü şems ü mâh u necim ü kürsî
Yedi deryâ yedi kat yir dahi yedi semâ ikâz.*

Kuddûsî, hakikat yolculuğunda gönül diyarının ilâhî tecellîlerle bezenmesi için Hz. Peygamber (s.a.v.)'in sevilmesinin ve örnekliğinin en temel unsur olduğunu sıklıkla vurgular. Ona göre hakikat yolcusu Hz. Peygamber (s.a.v.)'i çok sevmeli, O'na çokça salât ü selâm getirmeli ve O'nun maddî-mânevî feyzinden istifade ile Hakk'a vâsıl olmak için elinden gelen gayreti göstermelidir: *"Salât-ıla selâm it günde on kerre*

*Rasûl'e çün/Devâm ider ana cümle melek insân
Hızır İlyâs."* Hz. Peygamber (s.a.v.) örnekliğinde dünya sevgisine kanmamak gerektiği konusu da Ahmed-i Kuddûsî'nin gündemindedir; *"Ve buyurmuş ki dünyâ hubbidir başı kamu zenbin/Hudâ-yı Lem-Yezel virmez anı hizb-i ehibbâya."*

Yetiştirdiği insanlar ve kaleme aldığı eserlerle gönül aynasından hakikat tecellîleri yansıması için rehberlik yapan Kuddûsî, aşk, dünya sevgisinden yüz çevirmek, zikir, gaflete düşmemek, mârifet tecrübesi, yakînî ilim idraki gibi konularda Hz. Peygamber (s.a.v.) ve sahâbe-i kirâm gibi ideal insan modellerinin sevdasını sürmüştür. Kuddûsî, Dîvân'ında günahattan sakınmak, ilhâda düşmemek, belâ ve musibetlere sabretmek, hüsnü zan sahibi olmak, velîler yoluna bende olmak, şehveti terk etmek, amele güvenmemek, cezbe nuruyla hakikî bilgiye ulaşmak, ölmeden önce ölüm sırrıyla hayata bakmak ve tefekkür gibi birçok konuda söz söylemiştir. Bu yönüyle Ahmed-i Kuddûsî, yaşadığı dönemde olduğu kadar vefatının ardından da gönülleri mesrur etmeye devam eden velîlerdendir.

Dipnot

* Dr. FâtiH ÇINAR, Sivas İl Vaizi

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Bati'nın Utanç Bahçeleri ve Ota Benga'nın Kara Öyküsü

“Binlerce insan kaçırlarak ve köleleştirilerek, sanki bir botanik bahçesine dünyanın farklı bölgelerinden bitki getirir gibi evlerinden koparılıp Avrupa'ya getirildiler. Nadir hayvanlar gibi demir kafeslere konuldular, tel örgülerle çevrili bahçelere hapsedildiler. ‘Vahşî insanlar, ilkel, insana benzeyenler, insana en yakın vahşî örnek’ şeklinde tasnif edilerek çeşitli şehirlerinde milyonlarca insana sunuldu.”

1870'lerden itibaren Avrupa ve Amerika'da, sözde 'uygar' insanları eğlendirmek amacıyla fuarlar ve hayvanat bahçeleri gibi yerlerde kolonilerden getirilen farklı renkten ve ırktan insanlar teşhîr edilirdi. Buralara, "Human Zoo/İnsan Hayvanat Bahçesi" denilirdi.

İnsanlık Dışı Bir Uygulama

18. 19. yüzyıl boyunca Paris, Londra, Hamburg, Berlin, Stuttgart, Anvers, Brüksel, Barcelona, Milan, Marsilya, Varşova, Oslo, New York, Louisiana, Missouri gibi Batı'nın büyük şehirlerinde İnsanat Bahçeleri açıldı. Büyük fuar ve panayırarda mini bir Sudan, Madagaskar, Kongo, Kamerun, Senegal, Etiyopya, Fas, Cezayir, Tunus vs. inşâ edildi.

Binlerce insan kaçırılarak ve köleleştirilerek, sanki bir botanik bahçesine dünyanın farklı bölgelerinden bitki getirir gibi evlerinden koparılıp Avrupa'ya getirildiler. Nadir hayvanlar gibi demir kafeslere konuldular, tel örgülerle çevrili bahçelere hapsedildiler.

"Vahşî insanlar, ilkeller, insana benzeyenler, insana en yakın vahşî örnek" şeklinde tasnif edildiler. Bahçe, fuar, sergi, gösteri vb. etkinlikler adı altında yüzyıllarca Batı'nın çeşitli şehirlerinde milyonlarca insana sunuldu. Kadın, erkek ve çocuklardan seçilen örnekler, tel kafeslerin ardındaki maymunlar, şempanzeler ya da goriller misali teşhîr edildiler.

Beyaz Adam, katlettiği veya köle olarak çalıştırdığı yetmezmiş gibi Afrikalıları, Amerikan yerlilerini, Eskimoları ve Aborjinleri Avrupa şehirlerinde kurulan insan veya hayvanat bahçelerinde sergileyerek sömürmeyi sürdürdü.

İnsanat Bahçeleri, Beyaz Avrupalıların, diğer etnik gruplara mensûp insanları, kafeslerinde ziyâret edebilecekleri keyif verici yerlerdi. Bazılarında insanlar, özel olarak inşâ edilmiş egzotik köylerde sergileniyordu. Böylece otantik yaratıkları (!) doğal ortamlarında seyretme imkânı bahşediliyordu.

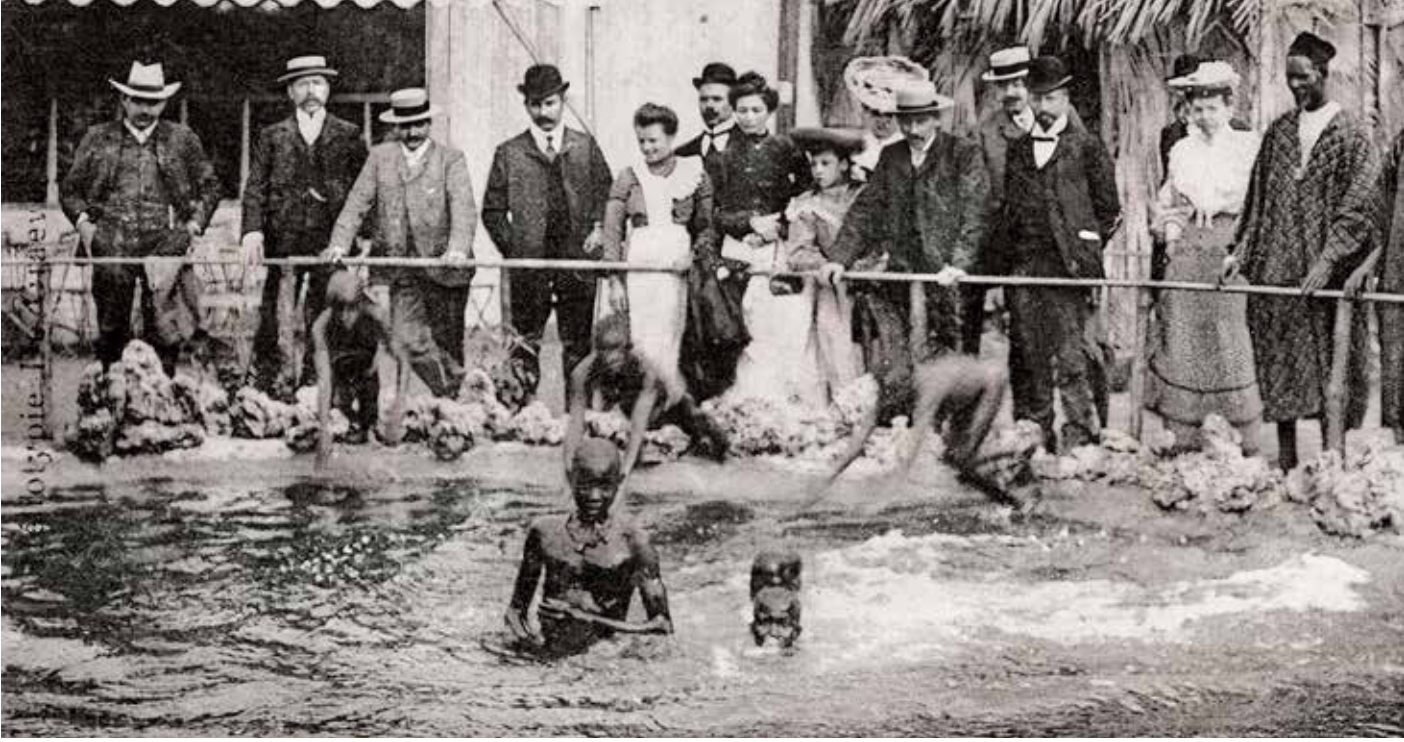
"İnsanat Bahçeleri, beyazların siyahlara karşı ırkî, ahlâkî ve medenî üstünlüklerini ispatlamaya kalkıştıkları yerlerdi. Zira üstün ırk Beyazlardı; diğerleri ise 'öteki', altta kalan sınıftı."

Medeni Batı'nın Vahşî Yüzü

Hazırlanan tanıtım afişlerinde, "İnsan ırkına en yakın türler!", "Sakın yiyecek vermeyin, daha önce beslendiler." gibi ırkçı ve aşağılayıcı ifadeler kullanılmıştı.

İnsanat Bahçeleri, beyazların siyahlara karşı ırkî, ahlâkî ve medenî üstünlüklerini ispatlamaya kalkıştıkları yerlerdi. Zira üstün ırk Beyazlardı; diğerleri ise "öteki", altta kalan sınıftı. Beyazlar, Efendi, "Asil İnsan", ötekilerse Köle, "Alt

İnsan'dı. Ezilmeye, yok edilmeye ve bir hayvan gibi teşhir edilmeye mahkûmdu.

Beyaz Adam, hep buyurgan, dokunulmaz ve sorgulanmazdı. Yerli, Siyahî/Zenci ve diğerleri, onun lütfettiği kadar özgür ve serbestti. Onun çizdiği sınırlar ve haklar çerçevesinde hayat sahibiydi. Mutlak itaat sunma, boynunu ve boyun-duruğu, Efendi Beyaz'ın eline ve postalına vermek şartıyla...

Bahçeler ayrıca, Beyazların, üçüncü dünya ülkelerine yaptıkları işgal ve sömürüyü; kendilerinin medenî, diğerlerinin vahşî ve gelişmemiş oldukları iddiasıyla meşrûlaştırmaya soyundukları bir tür propaganda alanlarıydı.

Akıbetler ve Ölümler

İnsanat Bahçeleri, sahiplerine milyonlarca dolar kazandırdı. Ne var ki, buralarda yaşama-ya mahkûm edilen, daha önce köylerinden dışarı bile çıkmamış insanların birçoğu ise, salgın hastalıklarla boğuşurken can verdiler. Yeterince beslenememekten ve sıra hasretinden ölenler de oldu. Sadece tropik iklimlerde yaşayanların değil, Eskimoların da basit bir soğuk algınlığından hayatları sona erdi.

Bir İnuit ailesi 1880'de Hamburg ve Berlin'deki gösteriler sonrasında suççuğünden öldü. Bir grup Siyu yerlisi de verem, kızamık ve zatür-re gibi hastalıklardan yaşamını kaybetti.

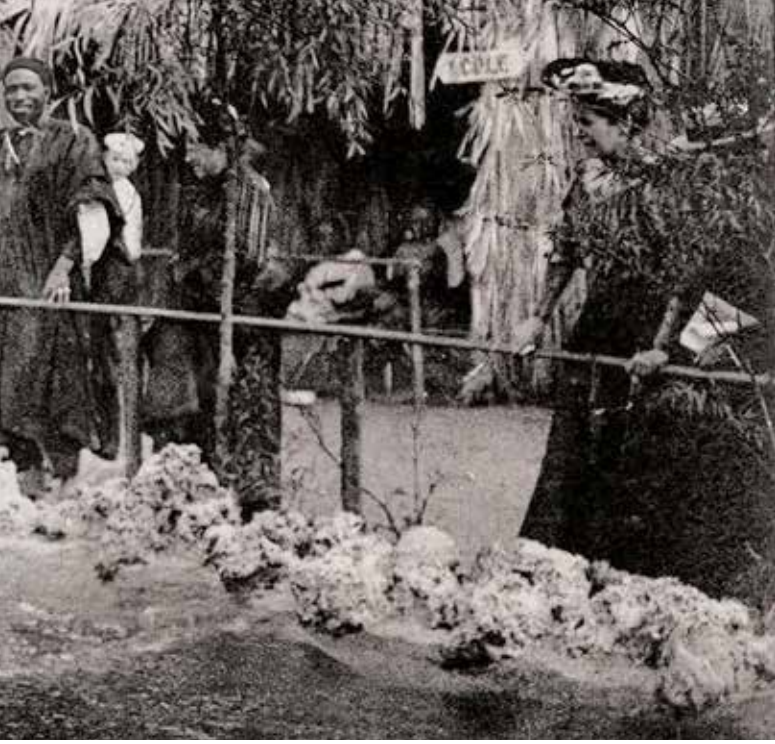
Ota Benga'nın Acı Hikâyesi

İşte o kurbanlardan biri de Kongolu Ota Benga idi. 1883 doğumlu, evli ve iki çocuk babası olan Ota Benga'nın ismi, kendi dilinde "dost" demektir. Boy ortalaması 150 santimetre olan yerli bir Mbuti Pigmesi'ydi.

1903'te Belçikalı yerleşimcilerin, Kral Leopold'un emriyle yaptıkları katliamlardan, ava çıktığı için kurtulmuştu. Fakat geri döndüğünde, köle ticareti yapan Halk Kuvvetleri (The Force Publique) isimli örgüt tarafından yakalandı.

Karısının ve çocuklarının, kabilesinin çoğuyla birlikte öldürüldüğünü gördü. 1904'te İnsanat Bahçesi'nde sergilenecek insanlar arayan misyoner köle tüccarı Samuel Phillips Verner tarafından satın alınarak Kongo'dan Amerika'ya götürüldü.

1906 yılında New York Bronx Hayvanat Bahçesi'ne getirildi. Goril, orangutan ve birkaç

şempanzeyle birlikte "İnsanın Eski Ataları" etiketiyle sergilendi. Evrimin "alt ırkı", "eksik halkası", "düşük seviyeli insan" olarak tanıtılan bu zavallı adamı görmeye her gün 40 bin kişi geliyordu.

"Afrika'nın saf yamyamlarından biri" olarak lanse edilen Benga'yı görmek için 25 sent, dışlerini görmek isteyenler fazladan 5 sent ödüyorlardı.

Ziyaretçiler onunla devamlı sûrette dalga geçiyordu. Kucağında maymunla dolaşmaya ve orangutanla güreşmeye zorlanıyordu. Tutulduğu yer "Maymun Evi" olarak bilinen bölgeydi. Üstelik hayvanat bahçesi yöneticisi William Hornaday, ilgi çekmek için Ota Benga'yı kafes içerisindeki bir hayvan gibi tanıttı.

Diğer hayvanlarla aynı kafese konulan Benga, maruz kaldığı insanlık dışı muamelelere daha fazla dayanamayarak, 20 Mart 1916'da ziyaretçiden çaldığı bir tabancayla intihar etti. Hayatının kalan kısmı ve ölümüyle alâkalı başka bir rivâyet de şöyledir:

New York Bronx Hayvanat Bahçesi'nde çalışan özellikle siyahî görevlilerin ve insan hakları savunucularının artan baskıları neticesinde Benga

serbest bırakıldı. Rahip Gordon'un denetimine verildi. Rahip, onu kilisesi tarafından desteklenen Howard Colored Yetimhanesi'ne yerleştirdi. Rahibin amacı, Benga'yı "medenîleştirmek" idi. Yani bir Batılı gibi giyinmesi, yemesi-içmesi, konuşması ve davranmasını sağlamaktı.

Basının peşini bırakmaması üzerine 1910'da Virginia'ya taşındı. Dışleri doldurularak sivrilikleri kapatıldı, Amerikan tarzı kıyafetler giydirildi. İngilizcesini biraz geliştirdi konuşmaya ve okumaya başladı. Lynchburg'taki bir tütün fabrikasında işe girdi.

1914'te I. Dünya Savaşı patlak verince, o zamana kadar aklında olan Kongo'ya dönme hayalleri tamamen suya düştü. Yaşadığı acılara daha fazla dayanamadı ve çalıntı bir tabancayla kalbine ateş ederek 1916'da intihar etti.

Son Günah Bahçesi

Bilinen son İnsan Bahçesi 1958 yılında Brüksel Fuarı'nda teşhir edildi. 20. yüzyılın ortalarında büyük tepkilere yol açması sonucunda bu insanlık dışı uygulamaya son verildi.

İnsan Bahçeleri, Batı'nın ırkçı kodlarının, sadist rûhunun en karakteristik numûnelerinden biri olarak tarihe geçti. Hafızalardan silinmeyecek, utanç verici bir insanlık ayıbı olarak belleklere kazındı. Tek başına bu hadise bile koca bir ayıp ve günah olarak Batılılara yeter de artar.

Kaynakça

https://dangerousminds.net/comments/human_zoos_europes_dirty_racist_secret

<https://face2faceafrica.com/article/today-history-congolese-pygmy-exhibited-bronx-zoo-commits-suicide>

<https://dunyalilar.org/human-zoos-insan-hayvanat-bahceleri.html/>

<https://www.dunyabizim.com/sinema/bati-medeniyetinin-ulasigi-zirve-insanat-bahceleri-h29423.html>

<https://www.nytimes.com/2015/05/31/nyregion/a-fresh-lens-on-the-notorious-episode-of-ota-benga.html>

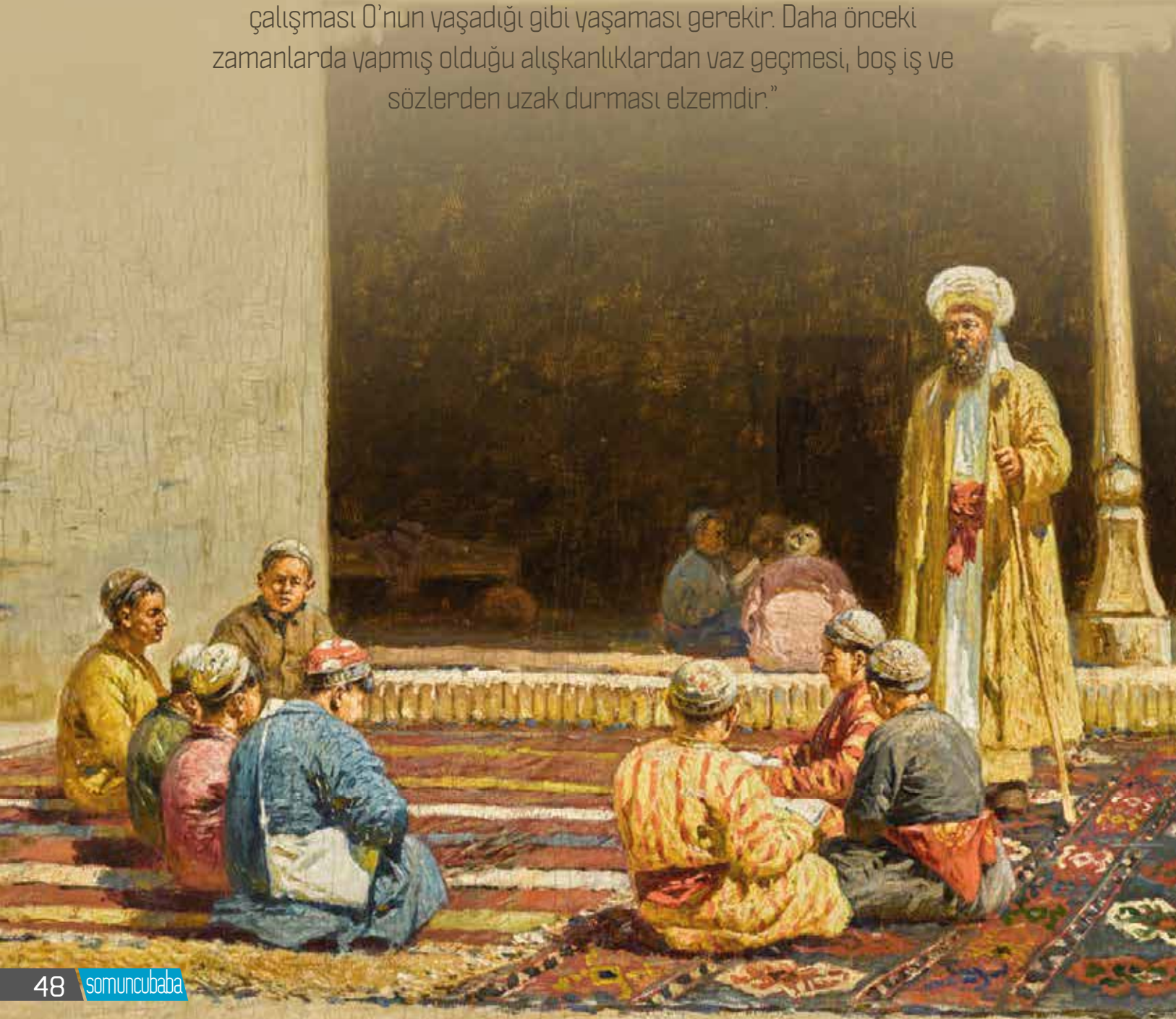
<https://www.radioljubuski.ba/svataras/item/12201-20-ozujka-1916-ota-benga-covjek-koji-je-poput-zivotinje-bio-izlozen-u-zoo-u-u-new-yorku.html>

Hakikat Ehli ile Bir An Bir Nefes

“Mürşid-i kâmilin sohbetinde söylenenleri kişinin kendi hayatına tatbik etmesi gerekir. Hâl, hareket ve yaşayış olarak pîrine benzemeye çalışması O'nun yaşadığı gibi yaşaması gerekir. Daha önceki zamanlarda yapmış olduğu alışkanlıklardan vaz geçmesi, boş iş ve sözlerden uzak durması elzemdir.”

1. Beyit

*Tâlibâ gel gir şu bezm ile müdâm ol bir nefes
Dilberi gör kâm alıp her emre râm ol bir nefes*

(Tâlib olan gel ve bu meclise gir, her an bu meclisin havasını teneffüs et. Mecliste bulunan sevgiliyi gör muradına nâil ol, sevgiliye teslim ol her emrine tabi ol.)

Bu güzel manevîyat meclisini arzu eden talep eden, talip olan gönülden isteyene bu meclisin kapısı açıktır. Gelene arzu edene, isteyene gelme denilmez. Gelenler ise bu manevîyat meclisinin huzur dolu sükûnet derinliğini, feyz membâının içerisine girerler. Girdiklerinde ise pîri görüp muratlarına ererler ve muratlarına nâil olurlar. Tâlip olarak geldikleri, isteyip arzu ettikleri için Pir Hazretleri'ne teslim olurlar, tâbi olurlar, her emrine uyarak harfiyen yerine getirirler. İşte bu anda feyz kapıları açılır, hakîkî dervişlik yoluna girmiş olurlar. Dervişlik hâl ile yaşayarak olur, söz ile şaşâ ile gösteriş ile olmaz.

Osman Hulûsi Efendi Hazretleri bir sohbet esnasında şöyle buyurmuştur: "Oğul bizim yolumuz görerek. Eğer ki dervişlik okuma ile olsaydı, piyasada birçok tasavvuf kitapları var, bir tasavvuf kitabı alıp okurduk, derviş olurduk. Fakat öyle değil oğul, bizim yolumuz görerek. Bir gün Hz. Ali (r.a.) Efendimizin hilâfeti zamanında, Hz. Ali (r.a.) Mescid-i Nebevî'de sahabeyle beraber sohbet ederlerken, Hasan Basrî (k.s.) mescidin kapısına gelmiş, fakat içeri girmeden geri dönmüş. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz onun geldiğini hissetmiş, hemen peşinden çağırmış; 'Ya Hasan bir şey mi vardı? Neden geri döndün.' deyince, Hasan Basrî (k.s.); 'Ya Ali (r.a.) sohbetinizi bozmak istemedim demiş. Hz. Ali (r.a.); 'Ya Hasan ne için gelmiştin?' deyince Hasan Basri (k.s.); 'Ya Ali (r.a.) siz Rasûlullah'ın abdest aldığını gördünüz, lütfen siz de bir abdest alın, ben de sizden göreyim.' demiştir. Bunun üzerine hemen bir kırba su getirdiler, Hz. Ali (r.a.) Efendimiz orada abdest aldı, o da gördü. Oğul bizim yolumuz görerek. Pirlar vasıtasıyla görerek günümüze kadar geldi. Bozulmadan sahih ellerde kıyâmete kadar gidecek.", diye buyurdular.

"Rûhların esas vatanı bu dünya değil, rûhlar âlemidir: Asıl vatandan ayrılan rûhlar, dünyada iken gariptirler ve oraya dönmenin hasreti içinde yaşarlar. Vatan-ı asliye erişildiğinde ise hakikat şehrine varıldığı için huzura erişilmiş olur."

2. Beyit

*Devrin unut devrine düşüp mugân dergâhının
Bir olup birle dolup birle tamâm ol bir nefes*

(Dergâhta bulunan mürşid-i kâmilin devrine (hâl ve hareketine) uy, kendi devrini (önceki yaşayış şeklini) unut, her an O sevgili ile bir ol, birlikte ol, bir ile dolup tamamlan.)

Mürşid-i kâmilin sohbetinde söylenenleri kişinin kendi hayatına tatbik etmesi gerekir. Hâl, hareket ve yaşayış olarak pîrine benzemeye çalışması O'nun yaşadığı gibi yaşaması gerekir. Daha önceki zamanlarda yapmış olduğu alışkanlıklardan vaz geçmesi, boş iş ve sözlerden uzak durması elzemdir. Tüm güzel ve rahmânî işlerle meşgul olup avamî işlerden berî olması lâzımdır. Her an sevdiği ile birlikte olup hakîkî

dostluğa, hakîkî ihvanlığa vâsıl olması gerekir.

Osman Hulûsi Efendi Hazretleri bir sohbette buyurmuştur ki; "Oğul, cemaatin faziletini, farkını şu durumdan mukayese edin: Bir tek başınıza yatsı namazını kılın, bir de cemaatle kılın aradaki farkı görürsünüz cemaatle kılınan namaz rahat ve faziletli olur. Oğul, bir de bir kimseye yüz milyon lira versen ve desen ki; beni her gün hatırlayacaksın bu mümkün değil, fakat sen dersini çeksen de çekmesen de diğer arkadaşın, her gün dersini yaparken 'Pîrime mensûp olan cümle ihvan kardeşlerimizin âhirete intikal edenlerinin rûhu tayyibelerine, hayatta bulunanların ise defter-i amalına hediye eyledim.' diyerek sana hediye gönderir. Seni her gün hatırlar."

3. Beyit

*Ey vatandan gurbete düşmüş esîr-i derd ü gam
Şehrîne gel râhat ile şâd-kâm ol bir nefes*

(Hakîkî vatandan gurbete düşerek gamların ve dertlerin esiri olan, artık gerçek şehrine gel burada rahatla ve mutlu ol, huzura er.)

Rûhların esas vatani bu dünya değil, rûhlar âlemdir: Asıl vatandan ayrılan rûhlar, dünyada iken gariptirler ve oraya dönmenin hasreti içinde yaşarlar. Vatan-ı asliye erişildiğinde ise

hakikat şehrine varıldığı için huzura erişilmiş olur. Bu sebeple tasavvuf büyükleri bu dünyayı gurbet olarak vasıflandırmışlardır. Aslında bir yönüyle Hakk'ı arayış gurbet olmuştur. Gurbette insan nasıl mahzûn olursa bu dünyada da bu mahzunluk sürüp gitmektedir, ancak gurbet hâli kurbet hâline (yakın olmak) dönüştüğünde yani Rabb'ine yakınlaştığında vahdete erdiğinde ayrı bir boyuta geçilir ki bu kurbiyet huzuru ve mutluluğu getirir. Hakikatte her an Cenab-ı Allah ile bir olmak gurbetten kurbet hâline geçmektir. Bu beyitte Hulûsi Efendi Hazretleri kurbiyet yani Cenab-ı Hakk'a yakın olmak ile gerçek huzur ve mutluluğa erişilebileceğini anlatmaktadır.

İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Efendi Hazretleri (k.s.), bir sohbet esnasında murakabeye dalıp, yaklaşık yarım saat sonra başını kaldırarak, etrafındaki ihvanları tek tek gözden geçirerek, şöyle buyurmuşlardı: "Gardaşlarım, o gün bugün. El eleyiz. Sizler de ashab-ı Rasûlullah (s.a.v.)'in sohbet faziletine nâil olan kimselersiniz. Bize de ihsân olarak Rasûlullah (s.a.v.)'a ve Allah (c.c.)'a kurbiyet verildi."

4. Beyit

*Cânını sâgar gibi destine teslîm eyleyip
Dâmenin pîr-i meyîn tut mest-i câm ol bir nefes*

(Daima dergâhta Pirin eteğinden yapış, kendini bir kadeh gibi pîrinin eline teslim et. O'nun (himâyesinde) yön verdiği şekilde hareket yap, tabi ol.)

Pir Hazretleri'ne sımsıkı sarılıp söylemiş olduğu her şeyi yerine getir, öyle bir teslim ol, tıpkı bir kadehte bulunan içecek gibi temiz ve dingin olarak seni nasıl yönlendirirse ona göre şekil al. Pîre karşı teslimiyet hâli ile huzur ve sükûna kavuşabilesin.

Darende'de sohbet yapılırken misafirler gelir. Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin huzurunda nât-ı şerif okunur. Misafirlerden bazıları kendilerinden geçip cezbeye tutulurlar. Sohbetten sonra Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'ye derler ki; "Efendim, bu sözler nasıl bir söz, bunu nasıl yazdınız, ihvanınız bu sözleri duydukları hâlde onlarda en ufak bir hareket yok. Biz nât-ı şerifinizi duyunca huzurunuzda kendimize hâkim olamadık ve cezbeye tutulduk." Osman Hulûsi Efendi (k.s.) buyurdu ki; "Hoca Efendiler; derya, içindeki çeri çöpü dışarı atar, inciye cevheri sinesinde saklar." Bunun üzerine misafirler; "Peki Efendim, ihvanınız nasıl hareketsiz bir şekilde bu sözleri dinleyebiliyorlar." dediklerinde Osman Hulûsi Efendi Hazretleri; "Bizim ihvanımız Yusuf'un yanında Züleyha gibidir. Burada Mısır kadını yoktur." buyurdular.

5. Beyit

*Her yanın âyînesi sensin Hulûsî şübhesiz
Kendine gel gayrıdan sırrın fehâm ol bir nefes*

(Ey Hulûsi! Her yöne yansıyan, her tarafın aynası sensin (feyz senden yayılıyor), Bu hâlin sırlarını her zaman herkesten gizle, saklı tut.)

Tasavvufta sır çok önemlidir; yaşanan hâller, makamlar çok ayrı bir kıymete sahiptir. Öyle ki tüm feyz (manevîyat) her yöne buradan yayılır. Bu durumu söz ile anlatabilmek mümkün değildir, ancak bu durumu yaşayan ve kaleme alan bilebilir. Her şeyin en güzel, en derin ve en iyisi ise ancak Cenab-ı Allah'ın uhdesindedir. Allahu âlem burası sözün bittiği yerdir vesselâm...

"Tasavvufta sır çok önemlidir; yaşanan hâller, makamlar çok ayrı bir kıymete sahiptir. Öyle ki tüm feyz (manevîyat) her yöne buradan yayılır. Bu durumu söz ile anlatabilmek mümkün değildir, ancak bu durumu yaşayan ve kaleme alan bilebilir."

Şu hatıra ile yazımızı tamamlayalım: Ankara'dan bir arkadaş Darende'ye Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'yi ziyârete gider. Dönüşte Hazret bir çift çorap getirerek; "Bunu Hacı Bayram Camii'nin imamı Zekeriya Hoca'ya verirsin. Oğul Zekeriya Hoca ehli insaf bir kimsedir der. Emâneti Ankara'ya götüren arkadaş Zekeriya Hoca'ya verir. "Bunu Darende'den Hacı Hulûsi Efendi (k.s.) gönderdi." der. Zekeriya Hoca paketi açar, bakar ki bir çift çorap. Ağlayarak der ki; "Başın gönderdiği ayağa nasıl giyilir. Vasiyet ediyorum, öldüğüm zaman bu çorabı göğsüme koysunlar.", diye söyler.

Bu hatıra bir gurup arkadaş arasında konuşulurken içlerinden birisi yaşadığı durumu şöyle dile getirmişti: "Rüyamda bir zata sordum. 'Zamanın kutbu kimdir?', dedim. O da bana; 'Hacı Bayram Camii'nin İmamı Zekeriya Hoca'ya git, o sana söyler.' dedi. Sabah kalkınca doğru Zekeriya Hoca'nın yanına gittim. Rüyamı anlattım. Zekeriya Hoca bana; 'Doğru Karacabey Hamamı'na git, orada zamanın kutbunu görürsün.' dedi. Hemen Karacabey Hamamı'na gittim. Vardım ki Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri orada, hemen elini öptüm, biat ettim." İdrak ve irfan sahibi olmanın ne kadar önemli olduğu ise âşikârdır.

Kur'ân-ı Kerîm'in Birlik Çağrısı

“İnsanlık tarihi boyunca çeşitli dönemlerde insanlar çok basit dünya menfaatleri karşısında Allah'ın gönderdiği dini bozmuşlar ve kendi fikir ve düşüncelerini din diye insanlara lanse etmişlerdir. Hâlbuki Allah'tan başka hiçbir kimsenin dinde hüküm ve kural koyma yetkisi yoktur.”

Yüce Allah Âl-i İmrân Sûresi 103. âyette şöyle buyurmaktadır:

"Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'ân'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de o, kalplerinizi birleştirmişti. İşte onun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de o sizi oradan kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz."

"Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın." Yüce Allah, bu âyet-i kerîmede topluca Allah'ın ipine sımsıkı sarılmayı emretmektedir. Müfessirler bu âyetteki 'Allah'ın ipi' ifadesini Kur'ân-ı Kerîm , İslâm Dini , Allah'a verilen ahd ve iman olarak farklı şekillerde yorumlamışlardır. Ancak Ebû Saîd el-Hudrî'den rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.v.), *"Gökten yeryüzüne indirilmiş olan Allah'ın ipi, Allah'ın kitabıdır."* buyurmuştur. Dolayısıyla bu âyetteki Allah'ın ipinden kasıt, Allah'ın kitabı Kur'ân-ı Kerîm olması daha isâbetlidir. Zira Kur'ân-ı Kerîm, gökten yeryüzüne sarkıtılmış kopmayan sağlam bir ipe benzetilmiş ve ona sımsıkı yapışarak Allah'ın emir ve yasaklarına uyulması emredilmiştir. Nitekim Allah'ın kitabı Kur'ân-ı Kerîm'e sımsıkı sarılan, hayatını onun emir ve yasakları doğrultusunda düzenleyen insanlar Allah'a yaklaşır. Allah'ın sevgisine ve rızâsına nâil olur.

"Parçalanıp bölünmeyin." Yüce Allah, Kur'ân'a sımsıkı sarılma emrinden sonra tefrikayı yasaklamaktadır. Çünkü tefrika, parçalanıp bölünmeye böylece helâk olup yok olmaya sebep olmaktadır. Nitekim Yüce Allah, *"Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır."* buyurarak ayrılık ve tefrikayı yasaklamakta ve tefrikaya düşenleri büyük bir azapla uyarmaktadır.

Tefrika, dinde olabileceği gibi toplumsal alanda da olabilir. Dinde tefrika, farklı din mensupları arasında olabileceği gibi, aynı din men-

"Allah Rasûlü, hakîkî mü'minleri birbirine sımsıkı kenetlenmiş bir binanın taş ve tuğlalarına benzeterek birlik ve beraberlik içerisinde birbirlerine destek olmayı ve yardımlaşmayı tavsiye etmiştir."

supları arasında da olabilmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah, *"Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin!"* , *"Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi ancak Allah'a kalmıştır."* buyurmak sûretiyle dinde tefrikayı yasaklamıştır. İnsanlık tarihi boyunca çeşitli dönemlerde insanlar çok basit dünya menfaatleri karşısında Allah'ın gönderdiği dini bozmuşlar ve kendi fikir ve düşüncelerini din diye insanlara lanse etmişlerdir. Hâlbuki Allah'tan başka hiçbir kimsenin dinde hüküm ve kural koyma yetkisi yoktur. İnsanların uydurduğu fikir ve düşünceler değil, Allah ve Rasûl'ünün koyduğu hükümler kabul edilmeli ve onlara itâat edilmelidir. Nitekim Yüce

Allah, "Allah ve Rasûl'üne itâat edin, birbirinizle (ihtilâfa düşüp) çekişmeyin. Sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Sabırlı olun, çünkü Allah sabredenlerle beraberdir." buyurarak mü'minleri uyarmakta ve birlik ve beraberliğe zarar verecek davranışlardan uzak durmaya davet etmektedir.

Dinî tefrika zamanla sosyal tefrikaya dönüşebilir. Nitekim tarih boyunca çeşitli sapık mezhepler, tarikatlar ve cemâatler din adına çıkıp toplumda tefrikaya sebep olmuşlardır. Kur'ân ve sünnet doğrultusunda müsbet mânâda farklı yöntemlerle İslâm'ın mesajını insanlara sunanlar normal karşılanabilir. Ancak sadece kendi mezhebinin, tarikatının veya cemâatinin doğru yol üzerinde olduğunu, diğerlerinin yanlış olduğunu belirterek toplumda insanlar arasında düşmanlık duygusunu körüklemeye çalışanlar,

tefrika ve parçalanmaya sebep olmaktadır. İslâm tarihinden bir örnek verecek olursak; mescit yapmak hayırlı ve dinî bir faaliyettir. Ancak Medine Dönemi'nde toplumda Müslümanlar arasında tefrika çıkarmak için mescit yapanlar olmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in emriyle o yapılan mescit yıktırılmış ve bu türlü zararlı faaliyetlere izin verilmemiştir. Demek ki toplumda Müslümanlar arasında kutuplaşmaya sebep olabilecek her türlü oluşum, tefrika kapsamında değerlendirilmeli ve yasaklanmalıdır.

İslâm Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.) de, dâimâ birlik ve beraberlik içerisinde olmayı tavsiye etmiş ve ayrılıktan sakındırarak şöyle buyurmuştur:

"... Size cemâati tavsiye ediyorum. Ayrılıktan sakının. Zira şeytan, tek kalanla birlikte olur, iki kişiden ise uzak durur. Kim cennetin ortasını dilerse, cemâatten ayrılmasın. Her kimi yaptığı hayır sevindirir ve işlediği kötülük de üzerse, işte o, mü'mindir."

Allah Rasûlü, hakîkî mü'minleri birbirine sınıksız kenetlenmiş bir binanın taş ve tuğlalarına benzeterek birlik ve beraberlik içerisinde birbirlerine destek olmayı ve yardımlaşmayı tavsiye etmiştir. Yine başka bir hadîs-i şeriflerinde, "Sizden biriniz, kendisi için sevip istediğini kardeşi için de istemedikçe gerçekten iman etmiş olamaz." buyurmak suretiyle birlik ve beraberliğe vurgu yapmıştır.

Millî Şairimiz Mehmet Akif Ersoy da şu dizelelerinde birlik ve beraberliğe vurgu yapıp tefrikanın zararını güzel bir şekilde şöyle ifade etmektedir:

*Girmeden tefrika bir millete düşman giremez.
Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez."*

Sen, ben desin efrat, aradan vahdeti kaldırı.

Milletler için, işte kıyâmet o zamandır.

Tarihimiz birlik ve beraberliğin güzel örnekleriyle doludur. Ecdâdımız birlik beraberlik, kardeşlik, iyilik ve takvâda yardımlaşma ve dayanışma gibi üstün meziyetleriyle dünyaya ör-

nek olmuşlardır. İstiklâl Savaşı'mızda; Sakarya, Çanakkale, Dumlupınar ve yavru vatan Kıbrıs'ta birlik ve beraberlik rûhu bizlere ışık tutmuş, gücümüze güç katıp vatanımızı müdâfaa etmemize ve düşmanlarımızı yurdumuzdan kovmamıza vesile olmuştur.

"Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de o, kalplerinizi birleştirmişti. İşte onun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz." Âyetin bu bölümünde Kur'ân-ı Kerîm'in evrensel ilkelerinin inmeye başlamasıyla toplumda ne gibi müsbet değişimlerin meydana geldiğinin hatırlanması istenmektedir. Câhiliye Dönemi'nde Medine'deki Evs ve Hazrec Kabîleleri birbirine düşman idiler, yıllarca aralarında Buas Savaşları olmuştur. Allahu Teâlâ, *"Mü'minler ancak kardeşlerdir. Kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki size rahmet edilsin."* âyet-i kerîmesini indirmek sûretiyle mü'minleri kardeş ilân etmiştir. Allah Rasûlü de, Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra Evs ve Hazrec Kabîlelerini kardeş kılarak birbirine düşman gönülleri kaynaştırmış, aralarındaki kin, nefret ve düşmanlığı sona erdirmiştir.

"Siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de o sizi oradan kurtarmıştı." Tefrika ve düşmanlık hem ferdî, hem de toplumsal mânâda bir ateş çukuru gibidir. Nitekim Yüce Allah, âyette, tefrikayı bir ateş çukuruna benzetmiş ve onlar İslâm'dan önce bir ateş çukurunun kenarında idiler, neredeyse o ateş çukuruna düşüp helâk olarak yok olup gideceklerdi. Allah, onları lütfu ve keremiyle tefrika ve düşmanlıktan kurtarmış, tevhid inancı etrafında birleştirmek sûretiyle sâhil-i selâmete çıkarmıştır.

Günümüz insanları da düşmanlık ve tefrikanın meydana getirdiği âdetâ bir ateş çukurunun içindedirler. Dolayısıyla Müslümanların, gönüllerin kaynaşmasına, düşmanlığın ortadan kalkmasına, birlik ve beraberlik içinde yardımlaşma ve dayanışmaya her zamankinden daha fazla ihtiyaçları vardır.

"Allah size âyetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz." Allahu Teâlâ, insanların doğru yola erişmesi için insanlığa göndermiş olduğu son kitabı Kur'ân-ı Kerîm'de hakkı hakîkati açık seçik bir tarzda açıklamaktadır. İnsanlık, bu yüce kitabı okumalı ve ondaki evrensel ilkeler doğrultusunda hayatına yön vermelidir. Kur'ân-ı Kerîm'e sarılmadan tefrikanın kalkması, düşmanlığın yok olması, kalplerin sevgiyle kaynaşarak İslâm kardeşliğinin gerçekleşmesi mümkün değildir. Evrensel ilkeler taşıyan Kur'ân-ı Kerîm'e sınıksız sarılmak; tefrikadan uzak durmaya, sevgi ve muhabbetle kalplerin kaynaşmasına, dinde kardeş olmaya, düşmanlıkları ortadan kaldırmaya, insanları hidâyete/doğru yola kavuşturmaya vesîle olacaktır.

Netice olarak diyebiliriz ki, Yüce Allah, Müslümanları Kur'ân-ı Kerîm etrafında birleşmeye davet etmekte, aslâ bölünüp parçalanmalarını öğütlemektedir. İnsanlık tarihi boyunca birlik ve beraberliğini muhâfaza eden milletler dâimâ yücelmiş ve yükselmiştir. Bölünüp parçalanan milletler ise tarih sahnesinden silinip yok olmuşlardır. Huzur ve mutluluğa kavuşmak, ancak birlik ve beraberlikle mümkün olur. Nitekim birlik ve beraberliğin olduğu yerde kardeşlik, huzur, mutluluk, rahmet, bolluk ve bereket vardır. Dünya ve âhirette gerçek mutluluk ve huzura ancak birlik ve beraberlik içinde Allah'ın kitabı Kur'ân-ı Kerîm'e sarılmakla kavuşulabilir.

Rableri bir, peygamberleri bir, kibleleri bir olan mü'minler, Kur'ân-ı Kerîm'in etrafında birleşerek *"Birlikte dirlik vardır."* ilkesini hatırlayıp aslâ bölünüp parçalanmamaları gerekir.

Dipnot

*Prof. Dr. Mehmet SOYSALDI, Nevşehir Üniversitesi

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Şükür Nasiptir

“İnsanların bizi anlamasını beklemek bazen ağırdır. Çünkü her ne kadar karşımızdaki insanı anlamak için uğraşsak da adına empati dediğimiz duygu bağıni gönül bağıni, kendimizi karşımızdaki insanın yerine koyma yetisini kullanmaya çalışsak da bu tam anlamıyla mümkün olmaz.”

Yaşamımız boyunca türlü merhalelerden geçiyoruz. Dünya durdukça da bu düzen böyle gidecek. Yani çeşitli imtihanlara tâbî olacağız. İnanan insanlar olarak dünya hayatının bir imtihan dünyası olduğunu biliyoruz. Zaten her şey buna şâhitlik etmiyor mu? Bir düşünsek, kime bakarsak bakalım, dışarıdan baktığımızda en mutlu olarak bildiğimiz insanın dahi derdi var.

Dert, keder, sevinç, derman her şey insan için aslında. Allah bizi bu şekilde sınıyor belki. Nereye kadar dayanabildiğimizi görmemizi istiyor belki. Cüzî irademizle, kâinatı yaratan, kâinata hüküm veren Allah'ın küllî iradesini tam olarak anlamak mümkün olabilir mi? Etrafımızda olan biteni gönül gözüyle ve kalbimizle okumanın yanında aklımızı da kullanarak okumak önemli. Elbette insanın iman noktasındaki ilerleyişine derinlemesine inmek buradaki yazımın konusu değil. Ama bildiğimiz ve inandığımız bir şey var ki Allah istemese, istemeyi vermezdi ve şükretmeyi de vermezdi. Şükür, Allah'a teşekkür etme biçimidir bir bakıma. Dünya bir gece örtüsünü çekmişken ve sessizliğe bürünmüşken güneşin doğmasıyla birlikte yeni bir güne sağlıklı bir şekilde uyanabilmenin adıdır şükür. Sokakta yürürken bir taşı, başkaları takılmasını diye kenara atmak da şükürdür. Öyle ki Allah'ın yarattığı kullarına bir zarar gelmesin diye.

Bazen anlamlandıramadığımız olaylar olabilir, yine bunu açıklamakta zorlanırız. Meselâ çevremizdeki birçok insanın gayet mutlu ve huzurlu bir hayat sürdürdüğünü zannedebiliriz. Zannederiz diyorum çünkü kimin ne sıkıntısı var, ne derdi var bilmiyoruz. Dünyada milyarlarca insan var ve bu da demek oluyor ki milyarlarca dert var. Herkesin bir hikâyesi, bir derdi, bir umudu var. Dünya dediğimiz bu âlem aslında iyi kötü, haklı haksız, sevinçli hüznü, doğru yanlış dengesi üzerine kurulu bir bakıma. Yani bir taraf eksik kalırsa dengesi bozulacak bir yapı gibi. Çok acı tecrübeler var aslında. Meselâ bir trafik

“Her insan ayrı bir hikâveyi barındırır ama bir farkla gerçek bir hikâye. İçinde acının, sevincin, hüznün, mutluluğun saklı olduğu bir dünya.”

kazasında birkaç kişi vefât etti diyelim; diğer taraftan vefât etmeyen insanlar var, deriz ki şükür bir şey olmadı. İşte burada çok trajik bir durum var. Bir tarafta evlâdına, kardeşine, sevdiğine bir şey olmadığı için sevinen bir kesim var, diğer tarafta sevdiği öldüğü için üzülen bir kesim. Aynı olay, farklı sonuçlar. Acının ağırlığı var mıdır bilmem. Acının ağırlığı herkes için aynı mıdır o da meçhûl konulardan bir başkası. Ama acının ağırlığının kıyas edilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Meselâ bir kişi göremiyorsa o kişi buna çok üzülyorsa ve bir türlü bunu kabullenemiyorsa bunun acısı o kişi için çok ağır olabilir. Ama bir başka görmemesini artık kabullenip hayatını ona göre idame ettirirse ve artık bunu kendisinin bir gerçeği olarak görürse belki biraz

daha rahatlamış şekilde hayatına devam edebilir. İşte şükretmek belki burada önemli. Her şeye rağmen şükretmek. Falânca kişi çok güzel görüyor ben neden görmüyorum diye hayıflanmanın aslında bizim için bir önemi yok. Eğer tüm tıbbî seçenekler araştırılmışsa, çözüm için uğraşılmışsa ve bir sonuç alınmamışsa artık yapacak bir şey yok. Hayatımızın bir imtihan kısmını da unutmuyarak yola devam etmek gerekiyor belki. Diğer insanların da yardımcı olması gerekiyor bu durumda. Hayatı herkes birbiri için kolaylaştırırsa belki ortada engel olarak görünen durumlar da kendiliğinden hafiflemiş olacak.

İnsanların bizi anlamasını beklemek bazen ağırdır. Çünkü her ne kadar karşımızdaki insanı anlamak için uğraşsak; adına empati dediğimiz duygu bağı, gönül bağı, kendimizi karşımızdaki insanın yerine koyma yetisini kullanmaya çalışsak da bu tam anlamıyla mümkün olmaz. Çünkü her insan ayrı bir hikâyeyi barındırır ama bir farkla gerçek bir hikâye olmasıyla. İçinde acının, sevincin, hüznün, mutluluğun saklı olduğu bir dünya. Ve bu dünyayı keşfetmek o kadar

kolay değildir. Hayatımızın bazı dönemlerinde bir insan, bir olay, bir çiçek, bir böcek hayata olan bakışımızı değiştirebilir. Belki de bir yazı, bir şiir, bir çocuk, bir film. Kimsenin acısı, sevinci bir başkasınıkiyle kıyaslanamaz. Onun az bizim çok ya da bizim çok onun az gibi bir kıyas yanıltıcı olabilir. Hayatın içinde birçok etken var. Herkesin hikâyesinin uzantısı olarak sonuçlar da farklı. Ayrı hikâyelerden aynı sonuçlar çıkmaz. Ayrı hikâyeler bizi farklı hikâyelere götürür. Dolayısıyla herkesi kendi içinde değerlendirmemiz gerekiyor, olayları da kendi içinde değerlendirip öyle karar vermemiz gerekiyor.

Velhâsıl başımıza zaman zaman kötü şeyler de gelse şükretmekten geri duramayız. Çünkü neyin iyi neyin kötü olduğunu bilmiyoruz. Bir musibet, bin nasihatten yeğdir demişler. Bazen başımıza gelen musibetlerin bizim için hayır mı şer mi getireceğini bilemeyiz. Bizim hikâyeye bakmamız lazım, hikâye sonunda belirir, iyi midir kötü mü? Bazen derin tefekkürde kalıp şükretmek büyük bir nimettir ve ötesinde nasiptir. Nasip de ne güzel kelimedir.

Gönüllere Gül Ekmek

Rabb'im ne güzel karmış ezelden mayamızı,
Nakşetmiş rûhumuza ebedî sevdâmızı.

Ekeriz gönüllere gül açan tohumları,
Süsleriz boydan boya sevgiyle dünyamızı.

Süzülür bayrağımız nizâm-ı âlem için,
Küfürle iş tutanlar göremez rüyamızı.

Bir yanımız Yûnus'tur, Yavuz'dur bir yanımız;
Tarihler iyi bilir küffârla gazâmızı.

Mazlûmların ahını kim alırsa cihanda
Öğrenir tez zamanda mübârek dâvâmızı.

Gönlü Mûsâ olmayan elbet korkacak bizden,
Firavûnlar boğulur geçerken deryâmızı.

Bebek katillerinden alırız intikamı,
Kâfirle dostluk için yakmayız ukbâmızı.

Vatanı namus bilen şühedâ evlâdiyız,
Mecnûn'uz her birimiz vermeyiz Leylâ'mızı.

Menzilimiz şehâdet, yolumuz Hak yoludur;
Hedefimiz cennette görmektir Mevlâ'mızı.

Yusuf DURSUN

Osmanlı'da Çocuklar İçin Yazılan Öğüt Eserleri

“Nasihat-nâmeler başlangıçta İran edebiyatındaki örneklerin çevirileri biçiminde ortaya çıkmış; daha sonra millî ihtiyaçlar çerçevesinde varlığını Cumhuriyet Devri'ne hatta günümüze kadar ad değiştirerek devam etmiş ve etmektedir.

O smanlı edebiyatında; insanları iyiye, güzele ve doğruya, başka bir ifadeyle hayra yönlendirmek, topluma ve devlete yararlı, İslâmiyet'in erdemlerini şahsında yaşayan ve yaşatan iyi ahlâklı örnek insanlar yetiştirmek amacıyla tercüme ya da telif olarak yazılan manzûm-mensûr eserlere genel olarak nasihat-nâme, pend-nâme ya da öğüt-nâme adı verilmiştir.

Bu adlandırma esas itibâriyle bir nasihat/ öğüt dini olan İslâmiyet'in mesajıyla doğrudan ilişkilidir. Sözlük anlamı "öğüt, pend, va'z" olan nasihat kelimesi hadis kitaplarında "hayır-hâhlık" biçiminde tercüme edilmiştir. Bu noktadan hareketle, insanlara öğüt vererek doğru yolu göstererek iyilikte bulunmak için yazılan eserlere Arapça ve Farsça iki kelimedenden oluşan nasihat-nâme denilegelmiştir.

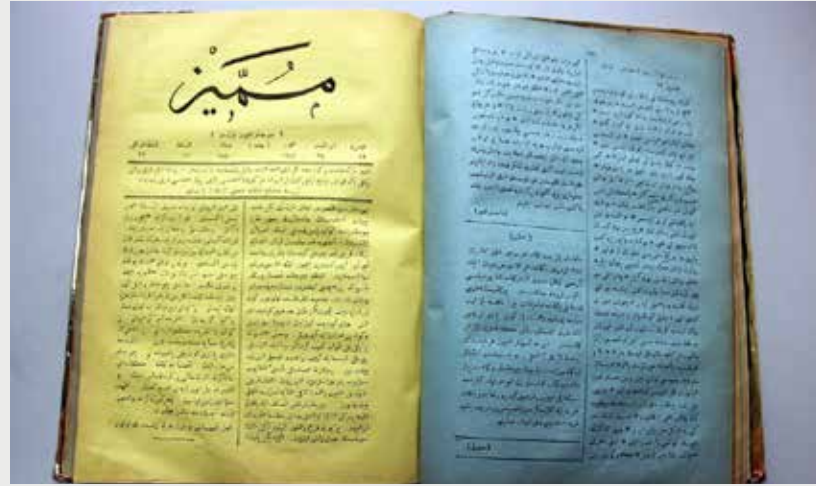
Nasihat-nâmeler, genel ahlâk konusunda öğüt vermek amacıyla yazılabildiği gibi, dar anlamda, çeşitli meslek mensuplarını uyararak, görgü kurallarını hatırlatmak için de yazılabilir. Çünkü bu türde eser yazmanın asıl amacı dinin, "iyiliği emretme, kötülükten sakındırma" prensibine uymaktır.

Bu bakımdan nasihat-nâme türünün doğrudan Kur'ân ve hadisten kaynaklandığını söylemek mümkündür. Çünkü esas itibâriyle İslâm bir öğüt dini; Hz. Muhammed (s.a.v.) ise söylediklerini önce kendisi yaşayan bir öğütçüdür.

Kur'ân-ı Kerîm'de, "Muhakkak ki, onda imân eden bir kavim için elbette bir rahmet ve bir nasihat vardır"¹, "Ve yâd et o vakti ki, Lokman, oğluna nasihat ederek ona demişti ki; "Allah'a şerik koşma, şüphe yok ki, şirk elbette pek büyük bir zulümdür."², "Rabb'imizin sözlerini size bildiriyor, öğüt veriyorum."³, "Ben sizin için güvenilir bir öğütçüyüm."⁴ buyrulmaktadır.

Ebû Hüreyre (r.a.)'den nakille; "Rasûlullah buyurdular ki; 'Din nasihatten (hayırhahlıktan) ibarettir!'", "Din nasihattir." gibi hadisler medrese ya da tekke eğitimi görmüş şairler için yön-

"Genel anlamda birer ahlâk kitabı olan nasihat-nâmelerde ahlâkın felsefesini yapmak yerine doğrudan yapılması istenen davranışlar övülmüş, tavsiye edilmiş; kaçınılması gereken, birey veya toplum açısından zararlı görülen davranışlar ise yerilmiş ve sakındırma yolunda öğütlere yer verilmiştir."

lendirici bir âmil olmuş, Arap ve İran edebiyatında yazılan eserlerin de öncülüğünde bu türde tercüme ve telif eserler kaleme alınmıştır.

Türk edebiyatında başlangıçtan itibâren nasihat türünde eserler verilmiştir. İslâmî Türk edebiyatının ilk örneklerinden biri olan Kutadgu Bilig bir siyaset-nâme olduğu kadar bir nasihat-nâmedir de. Nasihat-nâmeler başlangıçta İran edebiyatındaki örneklerin çevirileri biçiminde ortaya çıkmış; daha sonra millî ihtiyaçlar çerçevesinde varlığını Cumhuriyet Devri'ne hatta günümüze kadar ad değiştirerek devam ettirmiş ve etmektedir.

Medrese ehlinin zor anlaşılır diline karşılık nasihat-nâmelerde genellikle anlaşılabilir bir dil tercih edildiği görülür. Özellikle aydınlar ve

tasavvuf çevreleri bu türe rağbet göstermiş, insanların medrese dışında eğitimini sağlamak, onlara doğru yolu göstermek amacıyla bu tür eserler rağbet görmüştür.

Anadolu sahasında Yunus Emre'den itibaren öğüt vermek amacıyla mesnevî türünde eserler yazıldığı bilinmektedir. Nasihat-nâmelerde insanların maddî ve manevî mutluluğuna vesîle olabilecek öğütler verilmiştir. Öğütler âyet ve hadislerden, atasözlerinden ve hayat tecrübesinden yararlanarak verilirdi.

Manzûm nasihat-nâmelerde, yazıldıkları dönemin ihtiyaç, sorun ve amaçları doğrultusunda hemen her türlü konu işlenmiştir. Genel anlamda birer ahlâk kitabı olan nasihat-nâmelerde ahlâkın felsefesini yapmak yerine doğrudan yapılması istenen davranışlar övülmüş, tavsiye edilmiş; kaçınılması gereken, birey veya toplum açısından zararlı görülen davranışlar ise yerilmiş ve sakındırma yolunda öğütlere yer verilmiştir.

Kısa manzûmelerde daha çok görgü kuralları ile ilgili öğütler verilmiştir. Tarîkat zümreleri

için yazılan eserlerde tarîkat âdap ve erkânı ile ilgili öğütler sıralanır. Bazı nasihat-nâmelerde ise ibâdetlerin yapılması ve diğer dinî hususlar üzerinde durulur. Esnaf zümreleri için yazılan öğüt kitapları olduğunu da hatırlatmakta yarar var. Nasihat-nâmelerin önemli bir kısmı da devrin hükümdar ve yöneticilerine hitâben kaleme alınmıştır.

Manzûm nasihat-nâme türü edebiyatımızda telif ve tercüme olmak üzere başlıca iki kol hâlinde gelişmiştir. Tercüme yoluyla yazılan eserlerin başında İran şairi Feridüddin Attar'ın Pend-nâme'sinin çevirileri gelmektedir. Bu eserin XV. yüz yıldan itibaren tercüme edilmeye başlandığı görülür.

Edebiyatımızda çocuk muhatap alınarak yazılan ilk manzûme Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nûşirevân-ı Adil Be-püsereş'tir. Şair, baştan sona cinaslarla kurduğu manzûmesinde Nuşirevân'ın ağızından Hürmüz'e öğütler verir. Adâletle dünyayı bir güvenli yer hâline getirmesini öğütler.

İkinci bir eser 15. yüzyılda Farsçadan Türkçeye manzûm olarak yapılan Kabus-nâme tercümesi Bedr-i Dilşâd'ın Murad-nâme adlı mesnevisidir. Adem Ceyhan tarafından geniş bir incelemeyle yeni harflere aktarılan bu eser oldukça hacimlidir. Bu mesnevîden çocuk eğitimine ayrılan bölümden bugün de geçerli olabilecek bazı örnekler sunmak istiyorum.

Bedr-i Dilşâd, anne babalara, Allah kız/erkek ne verirse şükredin, günaha girmeyin, hemen ona güzel bir isim verin, çünkü o, isminin müsemması ile yaşar diyerek uyarır:

*Ogul kız ne kim vire ol Pâdişâh
Yirinme kazanmagıl ulu günah
Ana evvelâ bir eyü ad ko
Ki ol ismün ola müsemması o*

(Murad-nâme, s. 863)

*Pes anla ki vâcib buyımış ki er
Ogula kıza ad koya mu'teber*

(Murad-nâme, s. 865)

Bedr-i Dilşâd eğitimin üç yaşında başlamasını tavsiye eder;

*Eger ercügez toga üç yaşına
Girincek ki akli gele başına
Anı mektebe vir okusun kitâb
Ki andan bula cennete feth-i bâb*

(Murad-nâme, s. 865)

Belli bir yaşa gelen çocuğun aile tarafından bir mesleğe yönlendirilmesi gerektiğini ise şu beyitle ifade eder:

*Büyüinceğez pîşever eylesen
Olur kim tola akçasıyla kesen*

(age. s. 865)

*Gerekdür ki ilm ü edeb örgene
Yazup okımaga taleb örgene*

(age. s.866)

Eğitimin önemi şu rubâî ile anlatılır:
*Âdem ki terbiyetsüz ola gey pelîd olur
Her kim ki terbiyet bula ol Bu Sa'îd olur
Kadr ü berât gicesi günleri id olur
Zîreklerün işinde belâdan ba'îd olur*

(MN. s. 867)

*Hem erkeğe hem dişiye farzdur
Rasûl'ün sözi uş sana arz dur*

(MN, s. 873)

17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın başlarında yaşayan Urfalı Nâbî, oğlu Ebulhayr Mehmed Çelebi için Hayri-nâme adlı nasihat kitabını kaleme alır. Nâbî olgun denebilecek yaşta yazdığı bu mesnevîde tecrübesinin bütün bilgeliğiyle Osmanlı devleti kurumlarını eleştiriden geçirir.

Görünüşte Ebulhayr'a seslenir gibidir fakat çağının gençlerine ve yöneticilerine hitap eder. Kurumlar çürümüş, makamlar rüşvetle alınır

verilir olmuş, paşalar, kadılar rüşvete dalmış, vatandaşın vergi yükünden beli bükülmüştür.

Sa'y kıl ilm-i şerîfe şeb ü rûz

Kalma hayvan-sıfat ol ilm-âmûz

(Hayriyye, b. 285)

Bula gör eyle medineye vüsûl

Ki kapısı ola dâmâd-ı Rasûl

(Hayriyye, b. 293)

İtme halka satacak ilme heves

Eyleme bî-hûde tazyi-i nefes

(Hayriyye, b. 329)

Oğluna hem tıp hem de din ilimlerinin önemini "farz" gibi bir dinî kavramla tavsiye eder.

Mü'mine farzdur eyâ rûh-ı revân

İlm-i ebdân ile ilm-i edyân

(Hayriyye, b. 1548)

(Ey salınan rûh, beden ilmi (tıp) ve din ilmi mü'mine farzdır.)

Sünbül-zâde Vehbî ve Lutfiyye'si: 18. yüz-yıl şairlerinden olan Sünbül-zâde Vehbî, Hayriyye'ye nazire olarak oğlu Lutfullah için 1205/1791 yılında Lutfiyye'yi bir haftada yazarak oğluna hediye eder. A. Süreyya Beyzadeoğlu tarafından MEB yayınlarında dört baskı yapan bu eser yazıldığında Lutfullah 24 yaşındadır. Nabî, Hayriyye'yi yazdığı sırada Ebulhayr ise henüz yedi yaşındadır.

*İlm ü irfân sebep-i rif'atdür
Âlim olmak ne büyük devletdür
İlmin izhâr idince Âdem
Oldı bi'l-cümle melâik mülzem
Enbiyâ vârisi olmuş ulemâ
Anla kim bu ne verâset ne gınâ*

(Lutfiyye, b. 44-46)

En sâlim/selâmetli, güvenli yol yol, kitap ve sünnet yoludur.

*Var iken râh-ı kitâb ü sünnet
Eyleme gayrı tarîka bey'at*

(Lutfiyye, b. 242)

Kitap ve sünnet yolu varken başka yollara uyup gitme!

Bilinmedik kelime ve terimlerle konuşmayı alaya alır Vehbî;

*Gözünü kaşını bir hoş süzerek
Oynadup başını ağzın büzerek
İstilah üzere tekellüm eyler
Bakup etrafa tebessüm eyler*

(Lutfiyye, b. 398-399)

İpekli kumaş giyinmek mârifet değil, kabiliyetin varsa Makâmât-ı Harîrî gibi bir eser yaz der oğluna;

*Mâye-i fahr olamaz sevbi harîr
Yaz belâgatle Harîrîye nazîr*

(Lufiyye, b. 489)

Asıl elbise edeb/güzel ahlâk; insanın kusurlarını örten ise hayâ gıysisidir:

*Setr ider aybını insânun hep
Ne güzel câme imiş sevbi edeb*

(Lutfiyye, b. 493)

Anne babaya Kur'ânî saygıda kusur etmesini salık verir;

*Öf deme başına vursa farazâ
Daimâ eyleye gör celb-i rızâ
Var imiş cennet-i a'lâ yerde
Ya'nî taht-ı kadem-i mâderde*

Cennet-i a'lâ yerde, yani annenin ayağı altında varmış.

*Bilesin ed'iye-i ümm ü ebi
Oldı mânende-i da'vât-ı Nebî*

(Lutfiyye, b. 542-544)

Anne babanın duâsını bilesin: (babanın duâsı) Hz. Peygamber (s.a.v.)'in duâsı gibidir.

Sümbülzâde Vehbî, "Vakıf malı" yememek ve bu teşkilatta görev almamak konusunda oğlunu ciddiyetle uyarır, onların yeri cehennemdir der:

*Anlarun ekseridür hâne-harâb
Mülk-i ukbâda olur vakf-ı azâb*

(Lutfiyye, b.720)

Netice-i kelâm, ecdat okuldaki bilgi ile yetinmemiş, gözlerinin aydınlığı olan çocukları için kendileri birer hayat rehberi hazırlamaya çalışmış. Bu eserlerden bugün de istifade etmek mümkün. Bu kitaplardaki öğütlerde zamanın diline, üslûbuna uygun birçok eser üretilebilir diyerek himmet ehli genç yazarlara bir çağrı ile yazımızı noktalayalım.

Dipnot

*Prof. Dr. Mahmut KAPLAN, İstanbul Beykent Üniversitesi

Gül Kokan Mabet

Yemyeşil bir vâdinin gül kokulu mâbedi
Beş vakit müjde verir Ezânı Muhammedi

Yıllardır anlatılır, eskilerin deyişi
Abdestsiz yapılmamış câminin hiçbir işi

Sırtlarda getirmişler çangalları, taşları
Harç kabına karışmış muhabbet gözyaşları

Analar sevap diye yün seccade dokumuş
Rahlelerin başında nice hâfız okumuş

Karşısından çay akar şırıl şırıl yol boyu
Gözbaşı'ndan dökülür şadırvanların suyu

Ezandan önce gelir mahallenin eşrafı
Edeple, tevâzuyla doldururlar ön safı

Huzuru fark ediyor kapısından girenler
Asırlar öncesinde saf tutmuş alperenler

Yüce dergâhta saklı kulun ecir hissesi
Bülbülü kıskandırır müezzinlerin sesi

Kandil gecelerinde şerefeler şenlenir
Tekbirler, ilahiler huşu ile dinlenir

Dört tarafı donatmış, süslemiş kesme taşlar
Arınmak ümidiyle secdeye varır başlar

Kubbesi olmasa da tavanı ahşap direk
Manevî ikliminde feyizle çarpar yürek

Sanki bir mısra gibi zarâfetle çevreler
Gökyüzüne açılmış ahşaptan pencereler

Mihrabına işlemiş kandillerin kokusu
Minberinden okunur sanatının dokusu

Tarihin hâfızası, ecdat bırakmış izi
Avludaki türbede medfundur Yahya Gâzi

Ruhları serinletir çınarların gölgesi
İklimde eşlik eder kuşların eşsiz sesi

Güzel coğrafyamızın taş mîmârî mâbedi
Ezanların dinmesin minârenden ebedî

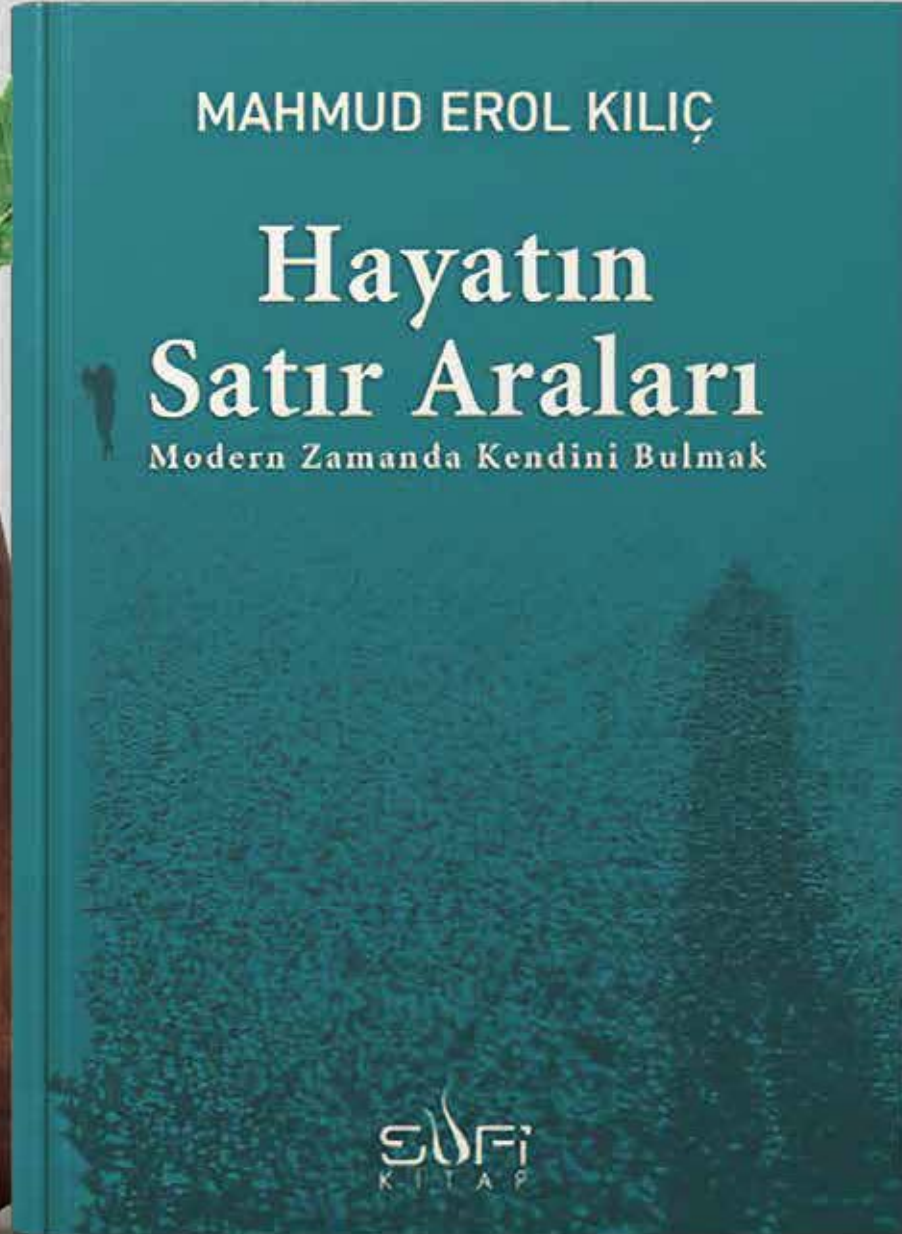
Ahmet Sami BENLİ

Hayatın Satır Araları

“Eğitim sisteminin de önemli bir rol oynadığı eserde, moda, televizyon ve sinemanın insan yaşamını nasıl etkilediği ve değerlerin nasıl yok edildiği ele alınmaktadır.”

Mahmud Erol Kılıç'ın "Hayatın Çizgileri Arasında" adlı eseri, modern zamanlarda insanın kendini bulma çabalarını ele alan derinlikli bir eserdir. Sufi Kitap'ta yayınlanan eser, insan ruhunun saf ve berrak yönüne odaklanarak, popülizm bağlamında tartışılan konuları ele almaktadır.

Yazar, insanın içsel yolculuğunu ve manevî gelişimini ön plâna çıkararak, insanın değerlerini sıralamaktadır. Geleneksel ve modern değer sistemlerinin karşılaştırıldığı eserde, tasavvufun ruhun, mananın ve estetiğin gerekliliğini vurgulayarak, insanın iç dünyasındaki krizlere çözüm sunmaktadır.

İnsanın manevî ve maddî yönlerinin bir arada değerlendirildiği eserde, tasavvuf eğitimi ve zihniyetinin önemi vurgulanmaktadır. Tasavvufun varoluş düşüncesi, Allah'la ve toplumla ilişki kurma becerisine odaklanarak, insanın yeniden dengeyi sağlamasına yardımcı olmaktadır.

Tasavvuf düşüncesinin varlığı, Allah ve toplum ile rabitanın sağlanabilmesi noktasında Kılıç, "Tasavvuf geleneğinde, 'halvet' ve 'celvet' diye iki hâl bulunur. Bu hâllerden birini esas alanlar olsa da, ikisi birbirine karşıtlık içinde okunmaz; 'Halvet edenler celvet yapmaz, celvet yapanlar halvet edemez' diye bir şey yok. Kişi bir dönem halvet eder, sonra celvet yapar. 'Halvet der encümen' önemli bir prensiptir mesela. 'Encümen' toplum / halk demek; 'halvet' ise, tenhada / yalnızlıkta biriyle buluşmak... Halk içinde Hak ile olmak yani." diyerek bir inceliğe işaret etmektedir.

Eğitim sisteminin de önemli bir rol oynadığı eserde, moda, televizyon ve sinemanın insan yaşamını nasıl etkilediği ve değerlerin nasıl yok edildiği ele alınmaktadır. Gençlerin başına getirdiği felaketlerle yüzleşilen bu durumlar, tasavvuf eğitiminin ve manevî gelişimin öne-

mini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Tasavvuf düşüncesini toplumdan tamamen kopmuş ya da Allah'a tamamen yakın olduğu ön yargısıyla yargılamak doğru değildir. Moda, televizyon ve sinema aracılığıyla insan yaşamının ve düşüncesinin sistemli bir şekilde yok edilmesi çağımızın acılarından biridir. Değerlerin tamamen olmasa da yıkıldığı toplumlarda moda, bireyin uydurduğu kişisel bir yalan olarak dünyayı sarabilmektedir. Ayrıca televizyon ve sinema, eğitim ve inanç oluşumu açısından eğitim felsefesinin öncüsü olabilir. Fakat her ikisinin de gençlerin başına inkâr hizmetinde getirdikleri felâketin boyutu tartışılmaz bir gerçek olarak karşımızdadır.

Günümüz insanının manevî eğitim aracı olan tasavvuf ve eğitim konularının, kapsamından ziyade konuya giriş niteliğinde ele alınması bir ihtimal olarak değerlendirilebilir. Bu bakımdan Hayat Çizgileri Arasında eseri içimizdeki mesafeyi yakınlaştırmaya yönelik düşünceli bir çaba olarak okunabilir.

Sonuç olarak, Mahmud Erol Kılıç'ın "Hayatın Çizgileri Arasında" adlı eseri, insanın içsel yolculuğunu ve manevî gelişimini ön plâna çıkararak, modern dünyada insanın kendini bulma çabalarını derinlemesine ele almaktadır. Tasavvufun ve manevî eğitimin önemine vurgu yaparak, insanın içsel dengeyi sağlaması ve değerlerini koruması gerektiğini anlatmaktadır.

Sufi Kitap

Tel : 0212 511 24 24

Bir Güzel İnsan Tanıdım

“Annesi çocuğu azarlar, çocuk bir şey olduğu zaman yine annesinin eteğine yapışır. Biz de kullar olarak Allah celle şanuhu bir dert verdiği zaman ona sığınmak zorundayız. Gönlüm çok rahat, sanki denizin durulduğu hâl gibiyim. Allah var, gam yok.”

Güzel insanlar başağa benzer. Siz onlardan biri ile tanışsınız, sonra onlar sizi diğer güzel insanlarla tanıştırır. Güzel insanlarla tanışıp bilişmenin sayısız faydaları vardır. Sizi gül bahçelerinden alıp lâle, sümbül bahçelerine götürürler. En güzel bağlarda en güzel meyveleri yedirirler. Onları tanırsanız, insanlığa, iyiliğe, hikmetlere doyersınız.

2022 yılının Mayıs ayında değerli Geylani Akan Hoca'm aramış, beni birisiyle tanıştırmak istediğini söylemişti. O günün hayatımıza farklı bir boyut katacağını tabî ki de tahmin edememiştim. Kaderin ince hesaplarını düşündükçe ürpermekten kendimi alamıyorum. O gün üçlü bir görüntülü görüşme yaptık ve böylece Rüstem Kılıç Hoca ile tanışmış olduk. Rüstem Hoca'yı Geylani Hoca'yla tanıştıran ise Prof. Dr. Adil Şen Hoca'ymış.

Güzel İnsan

Rüstem Hoca görüşmeye yatağında katılmıştı. Çünkü kendisi 30 yıldır felçliydi ve şimdiye kadar da 35 tane ameliyat geçirmişti. Geylani Hoca'mın onu fakirle tanıştırmak istemesinin ise bir sebebi vardı. Geylani Hoca'mın anlattığına göre, Rüstem Hoca el ve ayaklarını hareket ettirmeden yatağa bağımlı bir şekilde hayatını sürdürmesine rağmen tertemiz bir hafızaya ve güzel de bir anlatım üslûbuna sahipmiş. Hayatı ve olayları değerlendirme tarzı bambaşkaymış. Hani sohbetine doyum olmaz derler ya öyle birisiymiş.

Mükemmel hafızası ile geçmişin detaylarını aktarırken, hiçbir inceliği atlamıyor, o güzel bakış açısı ve hayatı yorumlama kabiliyeti ile iyimser bir tablo çiziyormuş. İman ve vatan sevgisi ile dolu olduğu için ülkesinin yararına ve zararına olan meselelerin de farkındaymış. İşte onun bu özelliklerini fark eden Geylani Hoca'm, Rüstem Hoca'nın mutlaka hatıralarını yazması gerektiğini düşünmüş.

Yapmış olduğumuz bu görüşmede ben de dopdolu bir şahsiyetle tanıştığımı fark ettim.

“Bazen de dertlerimiz karşısında gereğinden çok endişelendiğimiz, korkuya kapıldığımız oluyor. Fakat bütün bu dertlerimizi Rüstem Hoca'nın hâliyle kıyaslayacak olursak acaba bizim sıkıntılarımızın hükmü ne olur? Bir yatağa bağımlı olarak acaba kaç yıl sabredebiliriz?”

Bunun üzerine telefonda plânlamamızı yaptık ve bu hayırlı işe bismillâh dedik. Hemen o hafta Rüstem Hoca hayatını anlatmaya başladı. Telefonundaki bir program ile anlattıkları yazıya dönüştürüldü. Bir hanım kardeşimiz bu yazıları düzeltti ve bana gönderdi. Ben de son bir okuma ve tashihten sonra düzenleyerek bölümler halinde irfandunyamız sitesinde neşrettim.

2022 Haziranında Hoca'mızın yazıları bu şekilde yayınlanmaya başladı. Belki çok kişiye ulaşamadık ama bazı güzel insanların Rüstem Hoca'yı tanımalarına vesîle olduk. Biz bu süreçte kendisi ile de ara sıra mesajlaşıyor ya da

görüntülü görüşme yapıyorduk. Yazılarını okudukça renkli kişiliğini görmüş ve onu sevmiştim. Ama yine de uzun yıllardır hareket edemeyen bir insanla görüşmek insana biraz acı veriyordu. Yaratan ona sabrını vermişti gerçi ama yine de onunla konuşmak içimi burkuyordu.

Bir yere gitmek istediğim zaman gidebiliyorum, ihtiyaçlarımı kendim karşılayabiliyorum, parmaklarımı ve vücudumu hareket ettirebiliyorum... Bütün bunlar onu tanıdıktan sonra benim için çok daha değerli hâle geldi. Görüşmelerimizde kendisinden dua isterdim. Bir seferinde; "Sen İslâm'a hizmet ediyorsun, yazılar yazıyorsun, tabi ki sana dua etmeyeceğiz de kime dua edeceğiz?" diyerek beni mutlu etmişti.

Allahu Teâlâ'ya hamd olsun onun bu güzel duâlarını almak bize nasip oldu. O felçli bir hastaydı ve benim ona yapabileceğim çok fazla da bir iyilik yoktu. Ancak onun yazılarını düzenleyip kitap hâline getirebilirsem güzel bir hizmet olabileceğini düşünüyordum. Yazılarını tamamladıktan kısa bir müddet sonra vefât edeceğini ise tabî ki de tahmin edemezdim. Tabiri caizse onu geç bulup tez yitirmiştim.

27 Nisan 2023'te vefât haberini öğrendiğimde çok değişik duygular hissettim. "Nasıl bu şekilde yaşıyor, nasıl sabrediyor?" diye çoğu kere düşüncelere daldığım hayatı artık bitmişti. Kendisini ilk fırsatta ziyâret etmeyi plânlarken, nasibimize Bursa'daki cenazesine katılmak düş-

müştü. Ah sırlı şehir Bursa... Kim bilir daha ne kadar güzel insanı bağrında saklıyorsun. Cenazesi huzur dolu, mezarlık ise yemyeşildi...

Hayat Dolu

Şimdi omuzlarımızda onun güzel cümlelerini okurlara ulaştırma sorumluluğu var. Bu hayat dolu güzel insanı insanımıza tanıtabilirsek ne mutlu bize. Hayata asılan ve dünyadan el etek çekmeyen böyle insanlar her zaman ilgi-mi çekmiştir. Bize ulaştırdığı hatıralardan öğrendiğimize göre, limonata satmayla başlayan fotoğrafçılıkla devam eden, kasaplıktan, karpuz satmaya, inci boncuk işlerinden hac rehberliğine kadar giden bu serüven hakikaten çok ilgi çekici. İnsanımız bu güzel hayat mücâdelesini okusun ve hiçbir zaman pes etmesin istiyorum.

Tabi ki Rüstem Hoca'nın asıl mesleği Din Dersi öğretmenliğiydi. Çocukken medrese eğitimi almış, sonrasında geç yaşlarda İmam Hatip'i ve İslâm Enstitüsünü bitirmiş ve hayata atılmıştı. Hayatın her zorluğunu ailesi ile birlikte karşılamış ve sabrı hiçbir zaman elinden bırakmamıştı. Zeki ve ferâset sahibi insanların farkında olması gereken meselelerin hepsine vâkıftı. İslâmî duyarlılıkların tamamına sahip bir aile olarak eşi ile birlikte mahallenin çocuklarına Kur'ân öğretmekten de geri kalmamışlardı.

Rüstem Kılıç Hoca'nın kısaca hayatına değinecek olursak şöyle özetleyebiliriz. Giresun ili Güce ilçesi İlit Köyü'nde 1957 yılının son ayla-

rında dünyaya geliyor. Beş kardeşin en büyüğü... Köyde inekleri var, fındık bahçeleri var, onlarla ilgileniyor. Köyde elektrik yok, su yok, imkânlar gayet kısıtlı. Ayağında bütün köy çocuklarında olduğu gibi Trabzon lastiği...

İlkokulu köyünde bitirdikten sonra Vakfıkebir'de 17 yaşına kadar medresede okuyor. Sonra yaşını mahkemede küçülterek ortaokula başlıyor. Bursa olarak İmam Hatip'i bitiriyor. Sonrasında İslâm Enstitüsünü okurken bir yuva kuruyor. Diyanet TV'deki belgesel yapımında evlilik mevzûsunu anlatırken şöyle diyor: "Evlenmeden önce sâliha bir hanım nasip et diye dua ederdim. Hakîkatten Allah bana sâliha bir hanım nasip etti."

Daha sonra öğretmen oluyor, bir müddet de idarecilik yapıyor. Bursa'ya tayini çıktığı dönemde gitme hazırlıkları yaparken Ankara'da bir trafik kazası geçiriyor ve 30 metre kadar sürükleniyor. 15 gün sonra hastanede gözlerini açtığı anda vücudunda kırıkların ve bazı ciddî hasarların olduğunu öğreniyor. Kazadan belli bir zaman geçtikten sonra bir sabah uyandığında ayaklarını oynatamadığını fark ediyor. Tetkikler neticesinde omuriliğinde kis oluştuğu anlaşılıyor ve bir dizi ameliyat geçiriyor.

1997'de bastonla zorlanarak da olsa yürüyebiliyor. Geçen yıllarla birlikte çeşitli yerlerde tedavileri devam ederken alternatif tıp arayışlarına giriyor. Tedavi için gittiği bir merkezde uygulanan yanlış yöntemler neticesinde tamamen felç kalıyor. Hayatının bundan sonraki kısmını bu şekilde geçiriyor. Bu süreçte tabi birçok yeni ameliyat daha oluyor.

Elin Ayağın Olurum

Biraz önce evlenme mevzûsundan bahsederken evlenmeden önce yaptığı bir duâsından bahsetmiştik. Cenâb-ı Allah ona öyle asil bir aile veriyor ki kıymetli eşi elleri ayakları tutmamaya başladığında kendisine; "Merak etme biz senin elin ayağın oluruz." diyor. Ve hakîkaten öyle de oluyor... Hanımı ve üçü de mühendis olan kıy-

metli evlâtları babalarını hiçbir zaman yalnız bırakmıyorlar. Rüstem Hoca her fırsatta ailesinin bu güzelliklerini anlatıyordu.

Bugün Rüstem Hoca gibi şahsiyetleri tanıma-ya insanımızın çok ihtiyacı var. Bunun nedenini şöyle izah etmek isterim. Çevremde çektikleri sıkıntılar karşısında çıkmazlara düşen birçok insan görüyorum. İnsan olarak şu âlemde tabî ki birçok dertlerimiz, tasalarımız oluyor. Bazen de dertlerimiz karşısında gereğinden çok endişelendiğimiz, korkuya kapıldığımız oluyor. Fakat bütün bu dertlerimizi Rüstem Hoca'nın hâliyle kıyaslayacak olursak acaba bizim sıkıntılarımızın hükmü ne olur? Bir yatağa bağımlı olarak acaba kaç yıl sabredebiliriz?

İşte bu güzel insan zor imtihanları verirken ağzından bir cümlecik bile olsun isyan veya şikâyet tarzı bir ifade çıkmıyor. Daima Mevlâ'ya şükrediyor, daima hamd ediyor. Bir keresinde yine böyle telefonla konuşurken; "Allah günahlarımızı affeder mi acaba?" diyerekten duygularını, hüznünü bir şekilde ifade etmişti de şaşırımtım. Biz bu yaşantımızla bunun derdine düşmezken, o felçli hâli ile günahlarının tasasını çekiyordu.

Umuyoruz ki, dünya imtihanlarında zaman zaman çok bunalan insanımıza Rüstem Hoca'nın hayat hikâyesi ilhâm olacaktır. Bizlere yeniden şükretmeyi ve hamd etmeyi hatırlatacaktır. Sözlerimi Rüstem Hoca'nın hayat görüşünü özetleyen şu sözleri ile bitirmek isterim: "Annesi çocuğu azarlar, çocuk bir şey olduğu zaman yine annesinin eteğine yapışır. Biz de kullar olarak Allah celle şanuhu bir dert verdiği zaman ona sığınmak zorundayız. Gönlüm çok rahat, sanki denizin durulduğu hâl gibiyim. Allah var, gam yok."

Dipnot

Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Bir Gönül Köprüsü

Şumnu'dayım. Otel odamın penceresinden Şumnu Kalesi'ni seyrediyorum. Ağaçların arasında zor fark edilen kale bir tepelikte. Onun eteğinde, Bulgaristan'da nadir kalan eserlerimizden birisi var; Tombul Şerif Paşa Camii. Orhan Camii'nin bir benzeri olan Tombul Şerif Ali Paşa Camii, hükümetimiz tarafından restore edilecek; belli ki ihalesi tamamlanmış, yüklenici firma tarafından içeriye iskeletler ku-

rulmuş, gerekli hazırlıklar yapılmış. Lakin bir türlü işe başlanamamış. Bu gecikmenin sebebini öğrenmek istediğimde, geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanımızın Kıbrıs'ta bir gazeteciye verdiği cevabı hatırlatan bir tabloyla karşılaşırız; diplomasi aşılamamış. Bulgaristan, uzak bir ülke değil; aksine yakın, daha da yakın. Bir dostun ifadesiyle, "İstanbul'dan evvel buradaydık, ta Hüdavendigar'dan beri." Tarihî hafızamız,

buraların bize uzak olmadığını, hâli hazırda burada yaşayan pek çok soydaşımız ve dindaşımız da bize bu “yakını” ilham ediyor. Yakınız; fakat o kadar da uzak...

Tombul Şerif Ali Paşa Camii, bu hâliyle uzaklığın işareti. Buna şükür, geride kalan nâdir bir eserimiz var. Fakat binlerce caminin, medrese, tekke ve mezarlıkların yokluğa mahkûm edildiğini de hatırlatalım. Eskiye, o sıkıntılı zamanlara gitmek istemiyorum; ama buradan o kaleye ve camiye bakarken, daha dün, daha seksenli yılların sonunda cereyan eden “utanç trenini” de hatırlıyorum. Asimilasyon, tarihî eserlerin yıkılması ve yok edilmesi gibi insanlık suçları faşizmin kara yüzüne işaret eder. Bu işareti hatırd tutarak yakınlığı artırmanın yolları aranmalı.

Otelin hemen yanındaki kiliseden odama dolan pazar ayınının çanlarını duyuyorum. Osmanlı, maalesef bizim yenik aydınlarımız başta olmak üzere oryantalist bakışa sahip hemen her kesimin bir şekilde “geri” bulduğu o dönemlerde, burada minarelerde ezan da okundu, kiliselerde çanlar da çaldı. Zimmî hukuku azınlık ve gayrimüslimlerin hak ve hukukunu esasa bağladı; bir arada yaşama ve birlikte yaşama gibi modern sorunları, o vakit hukuk aştı. Siyâset insanın temel hak ve hürriyetlerini teminat altına alan bu hukukî esasları uygulamaktan kaçınmadı. Peki ya şimdi? Modern hukukun esasları daha insanî ve daha vicdanî olacaktı! Ne oldu da asimilasyon gibi, zorla din değiştirme gibi, tarihi tahrip ve eserleri yıkmak gibi konuları konuşur olduk? Baskın bir zihni algıyla “dinî terör” kavramı oluşturan Batılı siyâset bilimcileriyle bizim yenik aydınlarımız, neden bu konularda sağduyulu ve insanî perspektif geliştiremiyorlar?

Bu otel odasında, bir pazar sabahı birkaç Ortodoks dindar kiliseye ayine giderken, bendeniz eski kaleyi ve eskimeyen eserimiz Tombul Camii’ni seyrederken bu soruları soruyorum. Caminin hemen karşısında Nüvvâb Medresesi var. Dün orayı gezdim. Buradan büyük âlimler çıktı. Maalesef bu âlimlerin bir kısmı zindanlarda ve sürgünde itibarsızlaştırılırken, merhûm

“Bulgaristan, uzak bir ülke değil; aksine yakın, daha da yakın. Bir dostun ifadesiyle, ‘İstanbul’dan evvel buradaydık, ta Hüdavendigar’dan beri.”

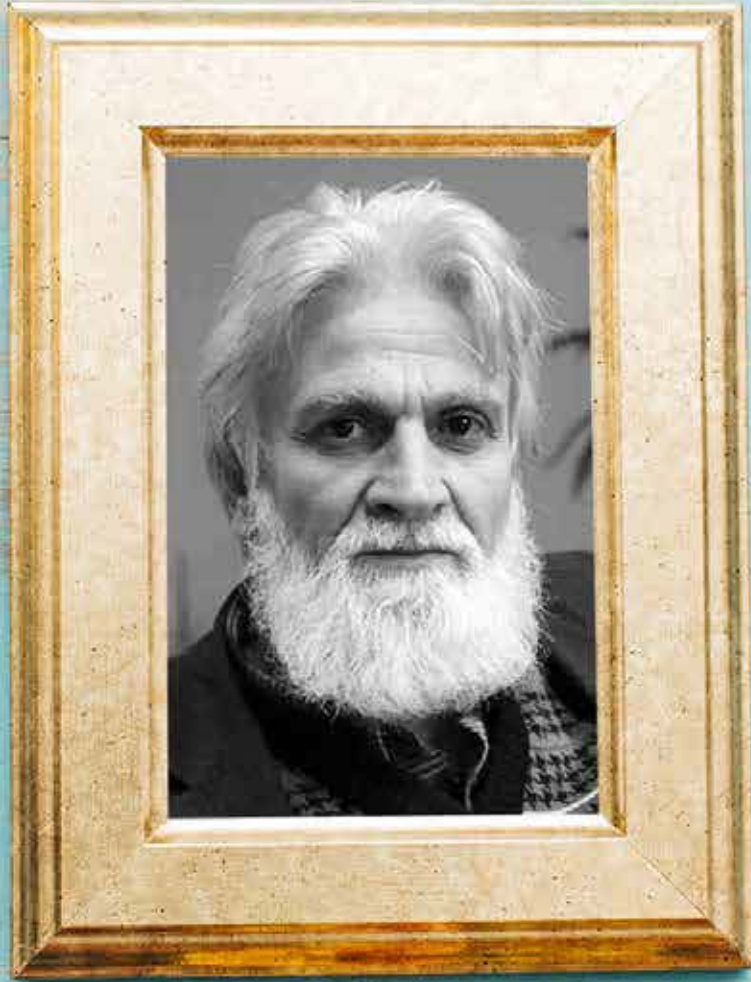
Ahmet Davutoğlu gibi birkaçı da yurdumuza sığınarak burada ilim ve irfân hayatını canlandırdılar. Hepsine Hak rahmet etsin! Şimdi yeni âlimler, ârifler, sanatkârlar, şairler yetiştirme zamanı. Diplomasinin o dar duvarı, ilimle ve sanatla aşılacaktır. Hele konu Balkanlar olunca, ortak kültür geçmişimizi daha derinden hatırlamak lazım. Bu bölgede Türk dilinin ve edebiyatının ünlü şairleri, sûfîleri ve düşünce adamları yetişti. Hele hele son asır yazarlarımızı ve kültür adamlarımızı bir hatırlayalım. Entelektüel hayatımızı besleyen sanatkârlar. Bulgaristan topraklarında doğup büyüyen meşhûr sîmalardan birisi, belki en önemlisi İsmail Hakkı Bursevî’dir. Büyük sûfî, şârih, müfessir ve mütefekkir Bursevî, Kuzey Bulgaristan’da Aydest’te doğup, ömrünün kahir ekseriyetini Bursa’da geçirmiştir. Onunla alâkalı merhûm Mehmet Ali Aynî’nin fevkalâde önemli bir eseri vardır; meraklılar okuyacaktır. İrfân hayatımızı besleyen Dîvân’ını da Doç. Dr. Murat Yurtsever yayımlamıştır. Daha başka güzel eserler de neşredildi. Biz, TBMM Bulgaristan Dostluk Gurubu Başkanı Bursa Milletvekili Mustafa Öztürk’ün rehberliğinde Bursevî’nin doğduğu topraklara gittik. Maksudumuz hem Bursevî’nin doğup büyüdüğü şehri ve çevreyi görmek, hem de orada bir panel yapmaktı. Bendenizin başkanlığında, Prof. Dr. Mustafa Kara, Prof. Dr. Hüseyin Algül ve Doç. Dr. M. Murat Yurtsever’in katılımıyla gerçekleştirdiğimiz, Bursa’dan Aydest’a Bir Gönül Köprüsü: İsmail Hakkı Bursevî Paneli’nde dostlarla buluştuk. Diplomasî, kültür ve sanat temelli geliştikçe halklar arasında kalıcı dostluklar kuruluyor ve bu zamanla ülkeler arasında daha sıcak ilişkilerin gelişmesine imkân veriyor.

Yüreğiyle Konuşan Adam: Nusret Özcan

“Nusret Özcan iyi bir gazeteci olduğu kadar mükemmel bir edebiyatçıydı da. Öncelikle bütün kitapları iyi bir yayınevinde düzenli olarak neşredilmelidir.”

Bazı şahsiyetler vardır ki, yüzlerce isim arasından öne çıkar, size gülümser, kendilerini hatırlatırlar. O şahsın çehresi gözünüzün önünde beliriverir, sîmâsı ayan beyân olur. Yüreğinizde yer etmiştir bir kere, zihninizde şekillenmiştir. Sesi çok uzaklardan bile size ulaşır, hatırası gözünüzün önünden bir film şeridi gibi gelir geçer. Nusret Özcan işte öyle biridir ve hiçbir zaman nisyâna terkedilemeyecek bir aziz dosttur.

Edebiyatçı yazar Nusret Özcan'ı 22 Haziran 2007 Cuma sabahı kaybetmiştik. Kayıp mıydı bu yoksa bir kazanç mı? Niçin 'kayıp' deriz sevdiğimizimizin ölümlerine. Bir mü'min kısa dünya hayatından sonsuzluğa açılan kapıyı aralıyorsa kaybolmuyor, sevdiğine kavuşuyor aslında. Ah bu mutlak hakikati bir idrak edebilsek...

Gazeteci, yazar ve gönül insanı Nusret Özcan'ın vefâtının üzerinden 17 yıl geçmiş. Doğup büyüdüğü İstanbul'da Eyüpsultan'da ebedî sabahı bekliyor şimdi. 25 Kasım 1958 tarihinde Eyüpsultan'da doğmuştu. Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra İzlenim, Kayıtlar, Dergibi ve Kafdağı gibi dergilerde edebî çalışmalarını yayımladı. Vefâtının ardından İstanbul'da en çok sevdiği semt olan Eyüpsultan kabristanına defnedildi. Ebedî yurduna göç ettikten sonra hazin yazılar yazıldı ardından. Mustafa Kutlu, Yeni Şafak gazetesinde "Gümüş Sakal Öldü mü?" başlığıyla hüznü bir yazı kaleme almıştı. Vefâlı dostları, onu hiç unutturmamış ve hakkında Ekrem Ayyıldız'ın editörlüğünde Hayy'dan Hû'ya Nusret Özcan kitabı hazırlandı, muhtelif anma programları düzenlendi. Yazarımızın yayımlanmış eserleri: Birkaç Güzel Gün, Mustafa Kutlu Kitabı, Sokak Sesleri, Beşir Ayvazoğlu Kitabı, Leyla ile Mecnun, Kar Kelebekleri, Bir Hüzün Yolcusu.

2007 yılına, bizi kedere sevk eden maziye dönelim. Cuma günü saat 11.00 sularıydı. Kubbealtı'ndaki mesai ve oda arkadaşım Ersoy Kutluk, internet sitelerini dolaşırken haber7.com'da kederli satırları gördü ve bana ilettiler:

"Üniversitelerimizin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde Nusret Özcan hakkında tezler hazırlatılmalı. Onun edebiyatçı kimliği ilmî olarak tespit edilmeli, eserlerine dair araştırmalar yapılmalıdır."

"Gazeteci yazar Nusret Özcan vefât etmiş!" Bütün ölümlere şaşırırız yeni ve garip bir şey duymuş gibi. Hâlbuki en tabii, en normal, en olağan hâllerdendir ölüm gerçeği. Öyledir de, bir türlü kabullenmek istemeyiz bunu. Ölüm, ayrılıkları haber verir zira.

Bu acı haberi Sanatalemi sitemize, 'Duyurular'a eklemiştik. Ne yazık ki her zaman, gönlünüzden geçen güzellikleri, iyilikleri duyuramıyorsunuz sevdiğinizinize, okuyucularınıza. Ama bu bir görevdi artık. Rûhuna Fâtîha'lar, Yâsin'ler yetişmeliydi bundan böyle. Güzel sözler söylenmeliydi ardından. İyiliklerle donanmış yüreğinden, ak-pak yüzünden, nurlu sakalından söz edilmeliydi dost meclislerinde.

Şair yazar ağabeyimiz Abdurrahim Balcioğlu gelmişti yanıma o gün, diğer tanıdıklar, dostlar, talebeler... Ölümünden söz etmiştik uzun uzun, iyi insanların güzel atlara binip gidişinden dem vurmuştuk. Rahmetlerle anıştık aksakallı Nusret Bey'i. Mustafa Kutlu'nun o muhteşem benzetmesiyle "Gümüş Sakal"ı yâdetmiştik.

Çok fazla görüşemiyorduk aslında. İş güç gairesi, evlâdüiyâl telâş İstanbul'da dostların sıkça buluşmasına en büyük engel. Üstelik o son yıllarda rahatsızlanmıştı. Bâbîâli'ye eskisi gibi sıkça inemiyordu. Çalıştığı gazete ise Bayrampaşa'daydı. Ama gönüllerimiz arasında bir muhabbet köprüsü kurulmuştu, buna inanıyorum. Sever sayardım kendisini. Adı hürmetle, muhabbetle anılırdı bulunduğum toplantılarda. Zaman zaman Yazarlar Birliği'nin Kızlarağası Medresesi'nde karşılaşırdık, bazen de Divanyolu'nda, Cağaloğlu veya Çemberlitaş yollarında...

Eyüp Sultan'da Hazin Merasim

Cumartesi günü Eyüpsultan Camii'nde öğle namazından sonra kılınacak cenaze namazının ardından toprağa verilecekti. Kubbealtı'ndan Dursun Gürlek Hoca ile birlikte yola çıkmıştık. Önce Aksaray, oradan Eyüp. Cumartesi olmasına rağmen cami hınca hınçtı ve avlu ağzına kadar doluydu. Namaza durduk. Öğleden sonra caminin ön avlusuna bir akın başladı. Büyük avluda büyük bir izdiham yaşanıyordu. Kalabalığın en önüne geldiğimiz hâlde tabutu ve imamı görememiştik. Ama saflar dizilmiş ve sıklaşmıştı. Dursun Hoca ile ancak türbenin önündeki çeşmenin bitişiğinde bir yer bulabilmiştik.

Bütün Dostları Oradaydı

Cenaze namazından önce cami avlusunda namaz kılan Mahmut Çetin'i görmüştüm. Dursun Gürlek, Ali Uğur, Harun Yöndem ve İrfan Çalışan ile aynı saflardaydık. Abdurrahman Şen ve Mustafa Doğan'la selâmlaşmıştım daha sonra. Şamil Kucur avluda gözüme çarpan âşina çehrelerdendi. Sonra İlyas Dirin kardeşimiz... Cenaze defni sırasında Osman Kısakürek ve Hasan

Kaçan'a rastladım. Daha görmediğim, göremediğim, görüp de tanıyamadığım birçok kişi vardı mutlaka... Hepsi de bir gönül adamını uğurlamak için koşup gelmişti.

Namazdan sonra tabut âdeta parmak üzerinde taşındı ve Ebâ Eyyüb El-Ensârî Türbesi'nin önüne getirildi. İmamlar, cemaate hitap ettiler. Candan ve hazin bir konuşma ve duâ... Artık ebedî istirahatgâhına doğru yürünüyordu. Vakkur, hüznü ve asil bir kalabalık sessizce ilerliyordu. Yediden yetmişe her yaştan, her cinsten inançlı insanlar... Tam da Nusret Bey'in istediği, sevdiği mü'min topluluk... Piyerloti Yokuşu bir çırpıda çıkıldı. Sonra yolun solundaki, Marsal Fevzi Çakmak ve Necip Fazıl mezarlarının yanı başındaki hazırlanmış kabir yerine ulaşıldı. Duâlar, Fâtihalar, Yâsinler peşi sıraydı. Burada okunan Kur'an-ı Kerim, huşû içinde dinlenmişti. Merhûm dostumuz, bu manzarayı görebilseydi kim bilir ne kadar duygulanırdı? Sağ ve soldaki kabir taşlarına baka baka, tefekkür ede ede geri döndük. Eyüpsultan Camii'nin arkasındaki sübyan mektebinde bir nebze soluklandık. Bu tarihî, ecdat yadigarı mekânda Dr. Mehmet Emin Bey'in kıymetli oğlu Şamil bizi karşılamıştı.

Sokağın İç Sesini de Duyan Adam

Sokak Sesleri isimli nefis eseri yayımlandığında bu kitap hakkında bir yazı yazmıştım. Çocukluğunun İstanbul'unu, daha doğrusu Eyüpsultan'ını anlatıyordu. Sonra Fâtih'te bir grup arkadaşla "Fâtih Kültür Sanat Platformu"nu kurduğumuzda Zübeyde Hanım Kültür Merkezi'ne konuşmacı olarak davet ettiğimiz ilk konuşmacılardan Nusret Bey. Gelmiş ve çok güzel bir konuşma yapmıştı. Eyüp Sultan'da geçen çocukluğunu, ilk gençlik yıllarının ölümsüz hatıralarını, hüznü bir ses tonuyla anlatmıştı. O gün, eski İstanbul'un unutulmayan, eskimeyen, pörsümeyen hayat sahnelerini âdeta bize de yaşatmıştı.

Sokak Sesleri, doğma büyüme İstanbullu bir gazetecinin bütün bir hayatını ihtiva eden gözlemlerinden oluşan bir sesler bütünüydü. Gözlerini Eyüpsultan'ında açan Nusret Özcan, dağar-

cığında biriktirdiği sesleri yıllar sonra hatıralar, intibâlar eşliğinde bizlere de aktarıyordu. Çocuk sesleri, yazlık sinemadan yükselen buğulu hıçkırıkları, Malkoçoğlu'nun atının nal seslerini hatırlatıyordu okuyucularına. Anlattıklarının hepsi de gerçektir ama masal tadındaydı. Büyük bir kısmını bizler de çocukluğumuzda yaşamıştık zira. Yaşanmışlıklar aynıydı, semtler, şehirler farklı olsa da. Bugüne kadar bu kitabı okumamış olanlara tavsiyem. Bir an önce Sokak Sesleri'ni edinip okusunlar. İçlerindeki çocuksu şölenni hissedecekler, çok seveceklerdir. Bir de Bizim Mahalle isimli çocuk romanı nefistir.

Bir ara düzenli program yaptığı Radyo15 için beni aramış ve unutulmuş yazarlarla ilgili çalışmalarım hakkında radyoda koyu bir sohbet bulunmuştuk. Evdeydim ve telefonla radyo bağlantısı kurulmuştu. Bilmiyorum, radyo yetkililerinden rica etsem o programı bulabilirler mi, bir hatıra olarak bir cd'sini verirler mi? Son olarak Divanyolu'nda, o sıralarda çalıştığım Kubbealtı Vakfı'nın hizmet verdiği Köprülü Medresesi'nin tam önünde karşılaşmış ve selamlaşmıştık. Ayakküstü bir nebze sohbet etmiştik. "Çalışmalarına katılamıyorum, ama programlarından haberim var, güzel işler yapıyorsun, Allah razı olsun." demişti. Bu teşvik edici sözler, onun gönül dünyasının güzelliğini, zarafetini bütün incelikleriyle yansıtıyordu aslında. Zira o, moral bozan değil, teşvik eden insandı.

Asıl İş Bundan Sonra

Biz çok hisli, aşırı heyecanlı bir milletiz. Vefâtlar bizi çok üzer, gurbetler içimizi acıtır, ayrılıklar kahreder. Ölümün ardından doku naklı, duygu yüklü, hüznü ve keder dolu lâflar ederiz. Yazılar bile yazarız pek alışkın olmadığımız hâlde. Bazı gazetelerde, dergilerde sarsıcı yazılar okudum Nusret Özcan hakkında. Elbette bu melâl yüklü satırlar, bir vefâ borcudur ve gereklidir, yazılmalıdır. Ya sonra? Sonrası koca bir sessizlik... Bir hamûşân hâli... Ölüm sessizliği kaplar dört bir yanı. Hâlbuki bu toprağın çocukları sadece beş on günlüğüne veya bir iki aylığına hatırlanmamalı. İsterseniz Nusret Özcan için

dostlarının neler yapabileceğini bir düşünelim. Ben kolaylık olsun, pratik fayda sağlasın diye maddeler hâlinde sıralayacağım bunları. Belki bugün hayal kabul edilen tasavvurların bir kısmı, gün gelip gerçekleşir, hakikate dönüşür. Önce “inşallah” diyelim, sonra da kolları sıvayarak “Bismillah” çekelim. Gün ola, harman ola!

Nusret Özcan iyi bir gazeteci olduğu kadar mükemmel bir edebiyatçıydı da. Öncelikle bütün kitapları iyi bir yayınevinde düzenli olarak neşredilmelidir. Onun eserleri üzerinde bugüne kadar tam anlamıyla özenle durulduğunu sanmıyorum. Bundan sonra hikâye, roman, biyografi ve diğer eserlerini yeniden okumalı ve bu kitaplar hakkında ciddi yazılar yazmalıyız.

Üniversitelerimizin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde Nusret Özcan hakkında tezler hazırlatılmalı. Onun edebiyatçı kimliği ilmî olarak tespit edilmeli, eserlerine dair araştırmalar yapılmalıdır.

Yayınlanmış eserlerinin dışında yarım kalmış eserleri de bence derlenip neşredilmelidir. Bu arada muhtelif gazete ve dergilerde kalan makaleleri de, iyi bir araştırmacı tarafından araştırılıp toparlanmalı ve bu yazılar bir an önce kitaplaştırılmalıdır.

Nusret Özcan çok sevilen ve sayılan bir yazar, bir edebiyatçıydı. Mutlaka dostlarıyla mektuplaşmıştır. İnternet mektupları da dâhil olmak üzere bunlar da bir araya getirilmeli ve karşılıklı yazışmalar “Nusret Özcan Mektupları” adıyla kültür hayatımıza bir kitap hâlinde kazandırılmalıdır. Böylece mektup edebiyatımıza katkı sağlar.

O vefalı bir insandı. Mustafa Kutlu ve Beşir Ayvazoğlu hakkında birer biyografi kitabı hazırlamıştı. Yakın dostları onun için 2012 yılında kıymetli bir eser hazırladı: Hayy’dan Hû’ya Nusret Özcan. Yayın dünyasında pek bulunmayan bu kitap yeniden ele alınmalı kültür hayatımıza yeniden kazandırılmalıdır. Yakın dostları onun için küçük de olsa müstakil hatıra kitapları kaleme almalıdır.

Bütün müesseseler gibi gazeteler de hizmet etmiş, kültüre, sanata, edebiyata katkıda bulunmuş mensuplarıyla iftihar eder, etmelidir. Çok emek verdiği Yeni Şafak gazetesi de bence teze elden bir heyet oluşturmali ve Nusret Özcan adına ciddî bir edebiyat yarışması düzenlenmelidir. Yarışma her yıl ayrı bir türde tertip edilmelidir. Böylece her yıl yeni Nusret Özcan’lar edebiyatımıza kazandırılabilir. Bu kadirşinaslık, umulur ve beklenir ki bir an önce tahakkuk eder.

Rahmetli Mehmed Niyazi Bey hayatta iken her yıl merhûm Hilmi Oflaz için bir anma toplantısı düzenlerdi. Bazılarına katılmışım, unutulmaz meclislerdi onlar. Nusret Özcan için de her yıl 22 Haziran günü Eyüpsultan’da veya Bâbîâli’de bir anma programı tertip edilmelidir. O gün Eyüp Sultan’daki mezarı ziyâret edilmeli. Öğleden sonra da dostları buluşmalıdır. Bu gelenegi yaşatmak dostları için bir vicdan borcu olmalıdır. Bu sene Yeni Dünya Vakfı bu hizmeti üstlendi. “Eyüpsultan’ın Ebedî Sakinleri” seri toplantılarından biri Nusret Özcan’a ayrıldı. Haziran ayında “Gümüş Sakal” unutulmadı.

Sağlam dostları var, onu unutturmuyor. Hem zaten istesek de unutulabilir miyiz o modern zamanların ‘gümüş sakal’lı dervişini. Nitekim kadirbilir dostları, 25 Kasım 2012 de Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi’nde onu rahmetle, hürmet ve muhabbetle yâd ettiler. Bu soylu buluşmaya koşa koşa gitmiş, arkadaşları davet etmişim. Büyük salon dolup taşmıştı. Konuşmalar içten, samimi ve güzeldi. Hele o unutulmaz hatıralar... Bazen hüzünlenmiş, bazen de tebessüm etmiştik. Ama hep hayırla, güzellikle ve iyilikle andık bu özge insanı, bu çağdaş dervişini... Yahya Kemal’in güzel tabiriyle “Biz ölülerimizle varız.” Evet, Eyüpsultan sırtlarında üstadı Necip Fazıl ve Hilmi Oflaz’ın komşusu olarak yatan Nusret Özcan, aramızda yaşıyor. Aziz yazarımıza Cenâb-ı Allah’tan rahmet diliyorum. Rûhu şad, kabri nur, mekânı cennet, makamı yüksek, menzili mübârek olsun inşallah.

OKU

İnsan ol Adem oğlu önce insânı oku
İyice bak nefsine, emanet cân'ı oku

Âlemde her gördüğün aslında bir kitaptır
Gözlerini çevir de tüm âsumânı oku

Her yıldız bir noktadır, birleştir çizgi çizgi
Gör ne yazmış Yaradan, ulvi nihânı oku

Gece, gündüz adıyla senin için akıyor
Beşe taksim edilen meçhul zamanı oku

Ruhun mu hasret çeker, cismin mi sevgiliye
Ebediyet yoldaşın olan cânânı oku

Hira'daki ilk ayet kuşattı kâinâtı
Kün feyekün sırrına vâkif Sultan'ı oku

Yüzünü döndü âlem ateşlerden bir güle
Medine'den yayılan son gülistanı oku

Ekrem KAFTAN

Gerçek Öğretmen İlham Kaynağı Olur

“Öğretmen huzur içinde çalışan, yüreğinde öğretme aşkı olan bir gönül sevdalısı olmalıdır. En modern araçlarla donatılan mükemmel binalar da yapsanız işini iyi bilen ve seven bir öğretmen olmadıkça başarı gelmeyecektir.”

Bilindiği gibi eğitimin temel taşları sevgi, bilgi ve ilgidir. Okulu bahçe; öğrencileri bahçenin eşsiz çiçekleri, öğretmeni de bahçede rengârenk çiçekler yetiştirecek bir bahçıvan olduğunu biliyoruz. Öğretmen; açmayı bekleyen tomurcuklara yol gösteren gönül eri, ruhları okşamasiyla, dinlemesiyle çok özel ve güzel bir insandır. Öğretmenin; mangal gibi yüreği, çelik gibi bileği, gerektiğinde de pamuk gibi yumuşak gönlü olmalıdır. Öğrencilerimize onurlu bir kişilik kazandırmak, yeteneklerine göre yönlendirmek, millî ve manevî değerler vermek başlıca görevlerindedir. Öğretmen, öğrencinin gözünde her şeyi bilen örnek bir insandır.

Hepimizin bildiği gibi iletişim sevgiyle başlar ve başarıya doğru ilk adım atılmış olur. Öğretmenin kalbi çocuk sevgisiyle dolup taşmalıdır. Yüreğine giremediğimiz çocuğu eğitemeyiz. İyi bir öğretmen; öğrencilerini ciddiye alan, problemleriyle ilgilenen, olgun, samimi, âdil ve sabırlıdır. Öğrencilerine en güzel bir şekilde örnek olmalıdır. İdeal öğretmen; mesleğine saygılı, kendini eğitime adanmış, çevresiyle iyi ilişkiler kuran, ön yargısız, paylaşımcı, yönlendiren ve önder olmalıdır. Tercih edilen öğretmen; ahlâklı, fedakâr, kişilikli, güzel ve etkili konuşan ve iyi iletişim kuran bir gönül eri, kalplerin fâtihidir. Kendimizi öğrencilerimize sevdirmeliyiz ki, iletişimimizde problemler olmasın. Sevgi sihirli bir duygudur, karşılıksız kalmaz. Sevgi ile attığımız bir adım inanılmayacak başarılar getirir. Kalbimizden çıkan içten duygular güzel bir duadır.

Gerçek öğretmen saf bir çocuk rûhu taşır, gençlerden kopamaz. Empatiyle çocuğa karşı davranışlarında daha duyarlıdır. Gerçek öğretmen, çocukları gözler ve kişiliklerini anlayabilir. Gerçek öğretmen, kendi iradesine sahip ve karakter sahibidir. Gerçek öğretmen, neşeli ve iç huzura sahiptir.

İnsana bilmediği bir şeyi öğreten öğretmenin; onurlu, şerefli ve önemli bir mesleğin mensûbu olduğunu asla unutmamalıdır. Öğ-

“Eğitim kişiye gerekli olan beceri ve yetenek kazandırma, maddî-manevî açıdan geliştirip zenginleştirme, kişilere güzel alışkanlıklar kazandırma, öğrendiklerini hayatına uygulamasına yardımcı olma faaliyetidir.”

retmenlik, yüksek ideal sahiplerinin yapacağı manevî bir görevdir. Maddî ihtiyaçlar birinci plânda olmamalıdır. Öğretmen dersten yorulan değil, aksine yaptığı işten zevk ve heyecan duyanıdır. Öğretmen huzur içinde çalışan, yüreğinde öğretme aşkı olan bir gönül sevdalısı olmalıdır. En modern araçlarla donatılan mükemmel binalar da yapsanız işini iyi bilen ve seven bir öğretmen olmadıkça başarı gelmeyecektir. Merhûm Mahir İz; “Ben size çadırda bile en kaliteli eğitimi verebilirim, siz bana yeter ki kaliteli öğretmeni bulun.” diyor.

Özellikle günümüzde öğretimden daha çok eğitime önem verilmeli, öğretmenlik mesleğinin kaybettiği itibarı yeniden sağlanmalı, millî

ve manevî değerlere bağlı bir müfredat ve iyi yetişmiş, işini ve öğrencilerini seven öğretmenler yetiştirilmeli.

Eğitim kişiye gerekli olan beceri ve yetenek kazandırma, maddî-manevî açıdan geliştirip zenginleştirme, kişilere güzel alışkanlıklar kazandırma, öğrendiklerini hayatına uygulamasına yardımcı olma faaliyetidir. Öğretim ise kişinin yetenek, özellik ve çalışmalarını bilgi ve metot içerisinde geliştirme faaliyetidir. Bunları yaparken amacımız ne olmalıdır? En başta kişiyi bilgili yapmak, faydalı davranışlar kazandırmak, yol, yöntem öğretmek, yeteneklerini geliştirmek, birlikte çalışma, işbirliği, yardımlaşma, dayanışma ve öz güven duygusu vermek, kişiye hayatı sevdirmek, hayattan zevk aldirmek, insanlarla barışık olmasını sağlamaktır.

Öğretmen öğretici, yol gösterici, dâvâsına sahip, arkadaş, sırdaş, dost, okuyan ve okutan, takdir ve teşekkür eden, yönlendirici bir kişidir.

Öğretmen mesleğinin sevdalısı olmalı, derse hazırlıklı girmeli, âdil olmalı, kibar, nazik, sevecen, şefkatli, güler yüzlü ve samimi olmalıdır. Derse zamanında girip çıkmalı, kılık-kıyafetine özen göstermeli, güzel konuşmalı, maddî ve manevî yönden öğrencisini ödüllendirmelidir.

Öğretmen görevini hakkıyla yapmalı, eleştiriyi uygun zaman ve zeminde yapmalı, öğrencisini takip etmeli, haklı istekleri yerine getirmeli, güzel sözcüklerle gönülleri kazanmalı, sınıfı sevgi ocağına dönüştürmelidir. Öğretmen kendini ve okuttuğu kaynakları her yıl yenilemeli, derse dinlenmiş olarak girmeli, özel işlerini ve aile hayatını sınıfa yansıtmemalı, olayları siyaset üstü ele alarak tarafsız davranmalı, anlatımları hayatla ilgili olmalıdır.

Öğrenci ile diyaloglarında onları olduğu gibi kabullenmeli, olumlu ve güzel taraflarını öne çıkarmalı, onlara seçme ve alternatif sunma hakkı vermeli, öğrencilerini sınıf içinde utandırmamalı, eleştirilecekse kişiliği değil, davran-

nışı eleştirilmeli, hataları söylenirken önce doğrulardan başlanmalı, teklif ve görüşleri değerli görülüp heyecanlandırılmalı, dinlemeyi gerçek anlamda yapmalıdır.

Öğretmen; sadece sınıfta değil, her yerde öğretmenlik yapmalı, güler yüz içinde hâl hatır sormalı, gönüllere hitap etmelidir. Öğretmen; konuları işlerken önceden hazırlık yapmalı, diğer derslerle bağlantı kurmalı, anlatılacak konuları basitleştirmeli ve işin özünü söylemelidir. Önce amaç, sonra detay bilgiler verilmeli, soru-cevap, öğrenci merkezli aktif metot uygulanarak konular tartışılmalıdır. Bütün öğrenciler derse katılmalı, araştırmalar özendirilmeli, dersin sonunda mutlaka tekrar yapılmalıdır. Sınıfa her türlü yazılı ve görsel kaynak getirilmeli, görselliğe önem verilmeli, olaylar canlandırılarak anlatılmalı, dersin ilk yirmi dakikası çok iyi kullanılmalıdır. Ders anlatırken zamana ve yere göre uygun şekilde şaka, fıkra, aktüaliteye yer verilmeli, ders sıkıcılıktan kurtarılmalıdır. Hayatın gerçekleri, zorlukları anlatılmalı, insanî ilişkilere değer verilmeli, sevgi ve saygının sözde kalmayıp uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Öğrenci öğretmeni severse dersi de sever. Bu husus asla gözden kaçırılmamalı. Öğrenciler okula severek gitmelidir. Anlatılan konunun akılda kalması için konunun önemi, sağlam temellere dayandırılmalı, düşündürücü, soru sorudurucu, merak ve heyecan uyandırıcı olmalıdır. Konu anlatılırken dikkat çekici örnekler verilmeli, öğrencinin katkısı istenmeli, konu plânı tahtaya yazılmalı, dersleri işlerken günün getirdiği her türlü teknolojiyi uygulamalı, neyin, niçin yapılacağı anlatılmalı, konunun önemli noktaları tekrarlanmalı, vurgulanmalı, altı çizilmelidir. Konular içindeki önemli cümleler, şifre ve formüller icat edilerek kolaylaştırılmalı, hatıralara yer verilmeli, ders yarış havasına sokulmalıdır. Konuyu illa ki bitireceğim kaygısına kapılmadan çok şey yerine öz verilmelidir, öğrenci ile göz teması kurulmalı, neşeli olunmalıdır.

Öğrenciyi nasıl çalıştıralım ki başarılı olsun. Öğrenciye yol göstererek, plânlı, programlı ça-

lışmaları gerektiği anlatılmalıdır. Dersin önemini hissettirmeli, çalışılmazsa hayatta başarısız olunacağı, aile ve çevrede uyumsuzluk yaşanacağı anlatılmalıdır. Öğretmenlerini kendileri için bir şans olarak görebilmeli, öğretmenin ilgisinden gurur duymalı, başarılı olanlar için parlak tablolar çizmeli, çalışanlar mutlaka desteklenmelidir.

Eğitimde kaliteyi artırmak için öğretmen bilgili olup bilgisini tazelemeli, yaptığı işten heyecan duymalı, işbirliği ve diyaloga açık olmalıdır. Öğretmenlerin huzurlu ve başarılı olabilmesi için alanlarında yardımcı olmak, isteklerini yerine getirmek, onları sıkıp bunaltmamak, çalışmalarını maddî ve manevî olarak takdir etmek gerekir.

Okul idarecileri öğretmenin başarısının kendi başarıları olduğunu bilmeli, tenkit ve eleştiri de aceleci olmamalı, iyice dinleyip anlamadan uygulama yapmamalı, veli toplantılarını ve özel günleri gereği gibi değerlendirmelidir. Bu günlerde idareci-öğretmen-veli kaynaşması sağlanmalı, başarılı öğretmen ve öğrenciler ödüllendirilmelidir.

Hayatımızı doğru yönde şekillendirmede bizlere yardımcı olan, bizlere bilmediklerimizi öğreten, bildiklerimizi ise daha iyi anlamamıza vesile olan ve bütün zorluklara göğüs gerek bizleri yetiştiren öğretmenlerimizi saygıyla ve minnetle yâd ediyoruz. Kendilerini çok sevdiğimiz ve onları asla unutmayacağımızı dile getiriyoruz. Âhirete intikal etmiş olan öğretmenlerimize Rabbimizden rahmet, yaşayan öğretmenlerimize esenlikler diliyoruz. Yüce Rabbim öğretmenlerimizi başımızdan eksik etmesin. Kendilerine dünya ve âhiret mutluluğu nasip etsin. Öğrencilerini bahçıvan titizliğiyle yetiştiren gönüllerin fatihi değerli meslektaşlarımızın başarıları için duacıyım. Mesleğini ve öğrencilerini seven, mânâyı önde, maddeyi arkada gören, fedakâr ve cefakâr gönül fatihlerine selâm olsun...

Nasihah Takvimi

ARTIK CEBİNİZDE!

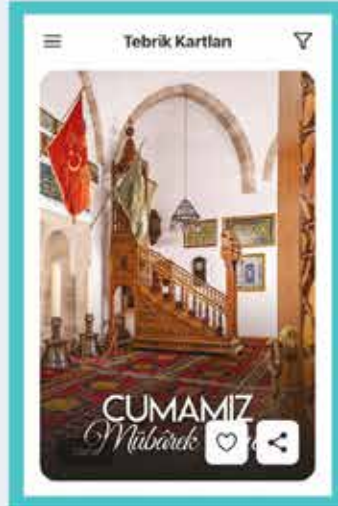
Nasihah Takvimi Mobil Uygulamasını Android ve iOS için indirebilirsiniz.

NASİHAT TAKVİMİ

Nasihah Yayınları tarafından hazırlanan Nasihat Takvimi'ni mobil telefonunuzdan takip edebilirsiniz.

- Namaz Vakitleri
- Bilgilendirici İçerikler
- Tebrik Kartları
- Dini Gün ve Geceler
- İmsakiye
- Kible Bul

DİVÂN-I HULÛSİ-İ
DÂRENDEVÎ'NİN SESİ

Divan Radyo

YAYIN HAYATINA
DEVAM EDİYOR

HULÛSİ AŞK

Gülzar-ı
Muhabbet

HALİL NECİPOĞLU

Divân
RADYO

www.divanradyo.com

Download on the
Google play

Download on the
App Store

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı'nın yayın hizmetlerinden biri olan Divan Radyo yayın hayatına başladı. Radyomuzda Osman Hulûsi Efendi'nin Divân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eserinden ilahi ve şiir dinletileri başta olmak üzere dinî ve tasavvufî yayınlar yapılmaktadır. Radyomuzu web sayfamız üzerinden ve telefonunuza yükleyeceğiniz mobil uygulamalar ile dinleyebilirsiniz. İlginiz için teşekkür ederiz...

